

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Tenho Raatikainen

RIVERIA-OPPILAITOKSEN TURVALLISUUDEN
KEHITTÄMINEN TUTOR-ARVIOINNIN AVULLA

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2019

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2019
Teknologiaosaamisen johtaminen
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
P. 013 260 600 (vaihde)

Tekijä(t)
Tenho Raatikainen

Nimeke
Riveria-oppilaitoksen turvallisuuden kehittäminen Tutor-arvioinnin avulla

Toimeksiantaja
Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Riveria

Tiivistelmä

Oppilaitosturvallisuuden merkitys ja laajuus nousivat yhteiskunnassamme esiin 2000-luvulla sattuneiden Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien vuoksi. Koulusurmat vaikuttivat suurelta osin oppilaitosten oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuteen, joten koulusurmat saivat liikkeelle Suomessa kokonaisvaltaisen oppilaitosturvallisuuden kehittämisen.

Tämä opinnäytetyö tehtiin Riveria-oppilaitokselle. Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata Riverian nykytila oppilaitosturvallisuuden näkökulmasta sekä laatia suunnitelma oppilaitosturvallisuuden kehittämiseksi. Riveria-oppilaitoksen turvallisuustasoa selvitettiin oppilaitoksen johtohenkilöille tehtyjen haastattelujen avulla. Haastattelurunkona käytettiin Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kehittämää TUTOR Max -turvallisuustoiminnan riskienarviointimallia.

Opinnäytetyö sisältää kehittämissuunnitelman, jossa esitetyillä toimenpiteillä voidaan parantaa oppilaitoksen turvallisuutta sekä kehittää turvallisuuskulttuuria. Toteutettujen kehittämistoimenpiteiden jälkeen oppilaitosturvallisuuden tilaa voidaan arvioida uudelleen.

Kieli
suomi

Sivuja 49
Liitteet 4
Liitesivumäärä 30

Asiasanat
turvallisuus, oppilaitosturvallisuus

THESIS
April 2019
Technology Competence Management
Master of Engineering
Tikkarinne 9
80220 Joensuu, FINLAND
(013) 260 600

Author (s)
Tenho Raatikainen

Title
Improving Safety in Riveria Educational Institution with Tutor Evaluation

Commissioned by
North Karelia municipal education and training consortium, Riveria

Abstract

The significance and extensiveness of safety in educational institutes rose up in our society due to the school killings in Jokela and Kauhajoki in the 21st century. The school killings affected greatly the safety of students and staff in educational institutes, so the school killings initiated a comprehensive development of school safety in Finland.

This thesis was made for Riveria educational institution. The aim of the thesis was to describe the current state of Riveria from the point of school safety and to make a plan to develop school safety. The safety level of Riveria was clarified by interviewing the executives of this educational institution. TUTOR Max safety action risk analysis model developed by Keski-Uusimaa fire and rescue department was used as a basis for the interview.

The thesis includes a development plan, and with the measures presented there we can both improve safety in schools and develop safety culture. After the development actions have been implemented, the state of school safety can be estimated again.

Language

Finnish

Pages 49

Appendices 4

Pages of Appendices 30

Keywords

safety, school safety

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Riveria-oppilaitos	6
3	Opinnäytetyön tavoite ja tehtävät.....	7
4	Turvallisuus käsitteenä	8
5	Oppilaitosturvallisuus	11
1.1	Turvallisuusjohtaminen	11
5.2	Turvallisuuskulttuuri	18
5.3	Riskienarviointi.....	20
6	Oppilaitoksen turvallisuutta ohjaavat lait.....	22
6.1	Perustuslaki	22
6.2	Pelastuslaki.....	22
6.3	Työturvallisuuslaki	24
6.4	Laki ammatillisesta koulutuksesta.....	25
6.5	Laki nuorista työntekijöistä sekä asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista sekä vaarallisista töistä	26
7	Kehitystyön etenemä	27
7.1	Tutor-riskienarviointimalli	27
7.2	Haastattelu.....	28
7.2.1	Johtaminen	29
7.2.2	Toiminnalliset riskit	32
7.2.3	Vaatimusten täyttyminen	33
7.2.4	Dokumentaatio.....	34
7.2.5	Kiinteistö- ja turvallisuustekniikka	35
7.2.6	Koulutus.....	36
7.2.7	Viestintä.....	38
7.2.8	Tulokset ja vaikutukset	39
8	Oppilaitosturvallisuuden kehittämissuunnitelma	41
8.1	Johtaminen	41
8.2	Toiminnalliset riskit	42
8.3	Vaatimusten täyttyminen	43
8.4	Dokumentaatio.....	43
8.5	Kiinteistö- ja turvallisuustekniikka	44
8.6	Pelastustoiminnan edellytykset.....	44
8.7	Varautuminen	45
8.8	Koulutus.....	46
8.9	Viestintä.....	46
8.10	Tulokset ja vaikutukset	47
9	Pohdinta.....	48
	Lähteet.....	50

Liitteet

Liite 1	Riveria-oppilaitoksen organisaatio
Liite 2	Riveria-oppilaitoksen organisaation palvelurakenne
Liite 3	Tutor-haastattelurunko
Liite 4	Riveria-oppilaitosjohdon arvio turvallisuudesta (1-5)

1 Johdanto

Oppilaitosturvallisuuden merkitys ja sen laajuus nousivat yhteiskunnassamme esiin, kun 2000-luvulla sattui Jokelassa sekä Kauhajoella koulusurmat. Koulusurmat vaikuttivat suurelta osin oppilaiden sekä oppilaitosten henkilökunnan turvallisuuden tunteeseen, joten koulusurmat saivat liikkeelle Suomessa kokonaisvaltaisen oppilaitosturvallisuuden kehittämistyön. Kehitystyöhön osallistuivat eri ministeriöt ja viranomaiset, jotka ovat antaneet oppilaitosten turvallisuuden kehittämiseksi useita ohjeita sekä toimenpide-ehdotuksia. (Sisäasiainministeriö 2009, 2,14.)

Turvallisuus näyttäytyy usein epämääräisenä käsitteenä ja monesti se tunnustetaan vasta, kun jotain ikävää sattuu (Oedewald & Reiman 2008, 36). Turvallisuus on tunne ja olotila, jonka vaikutukset ulottuvat monesti yksilöön ja yhteisöön sekä näiden kaikkiin toimintoihin kuten vapaa-aikaan, harrastuksiin, työhön, opiskeluun ja koko elämänlaadun hallintaan (Aapio & Kaarnalehto & Kammonen & Laitinen & Mikkonen & Pisto & Tikkanen 2017, 13).

Opinnäytetyön kohdeorganisaationa on ammatillista koulutusta järjestäjä Riveria, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. Opinnäytetyön aihe on Riveri-oppilaitoksen turvallisuuden kehittäminen Tutor-riskienarviointimallin avulla. Tutor-riskienarviointimalli arvioi ja selvittää Riveria-oppilaitoksen kokonaisturvallisuustasoa varautumisen sekä palo- ja pelastusturvallisuuden näkökulmasta katsottuna. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä, jotta koko maakunnallinen koulutusorganisaatio saadaan turvallisuusjohtamisen osalta yhdenmukaiseksi sekä oppilaitosturvallisuuden turvallisuustyötä saadaan vahvistettua.

Riveria-oppilaitoksen toiminta on turvallisuuden kannalta haastava toimintaympäristö, jossa monien toimijoiden erilaiset oppimisympäristöt sekä oppilaiden ja henkilökunnan eritasoinen turvallisuustietoisuus sekä turvallisuusohjeistus tuovat omat haasteensa oppilaitoksen turvallisuustyölle. Haastetta turvallisuustyön

kehittämislle tuovat opiskelijoiden lisääntyneet työssäoppimiset, jotka suuntautuvat työpaikoille sekä osittain ulkomaille.

Tämä opinnäytetyö kokoaa yhteen oppilaitoksen johdolta saadut toimenpideehdotukset Riverian-oppilaitosturvallisuuden parantamiseksi. Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, mitä toimenpiteitä turvallisuuden eteen oppilaitoksessa oli tehty sekä miten turvallisuutta tulee tulevaisuudessa kehittää oppilaitoksessa. Opinnäytetyö antaa oppilaitoksen johdolle uusia ideoita ja työkaluja, joilla se voi parantaa henkilöstön turvallisuustietoisuutta sekä koko oppilaitoksen turvallisuuskulttuuria.

2 Riveria-oppilaitos

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on kolmetoista pohjoiskarjalaisen kunnan omistama maakunnallinen koulutus- ja kehittämisorganisaatio. Koulutuskuntayhtymän oppilaitokset sijaitsevat Joensuussa, Kiteellä, Lieksassa, Nurmeksessa, Outokummussa sekä Valtimolla. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä siirryttiin vuoden 2018 alussa yhden oppilaitoksen malliin. Oppilaitoksen ensisijaisena tehtävänä on huolehtia osaavasta työvoimasta sekä valmentaa Pohjois-Karjalan työmarkkinoille yhdessä työelämän kanssa tulevaisuuden osaajia. Oppilaitoksessa opiskelee reilut 17 000 opiskelijaa ja työskentelee noin 800 henkilöä. Oppilaitosta johdetaan koulutuskuntayhtymän johtajan toimesta, joka samalla toimii myös oppilaitoksen ainoana rehtorina. (Riveria 2018.)

Kuntayhtymässä ylintä päätösvaltaa käyttää jäsenkuntien valitsema yhtymävaltuusto, jolle kuuluu omistajan rooli sekä vastuu toiminnoista (liite 1). Kuntayhtymän operatiivinen päätösvalta on yhtymähallituksella, joka valmistelee kuntayhtymän vision, päämäärät ja keskeiset strategiat sekä toteuttaa ne. Yhtymähallitus huolehtii seuranta- ja arviointitietojen pohjalta yhtymän jatkuvan

kehittymisen, sopii peruspelissäännöt sekä koordinoi toimintaa, taloutta ja investointeja. (Riveria 2018.)

Kuntayhtymässä opetustoimi jakaantuu palvelut ja hyvinvointi -toimialan sekä teknologia -toimialan kesken (liite 2). Palvelut ja hyvinvointi -toimialaan kuuluvat liiketoiminta, hyvinvointi ja terveys, kasvatus ja kulttuuri. Teknologia -toimiala pitää sisällään teollisuuden, rakentamisen, liikenteen sekä luonto- ja ympäristö-opetuksen. (Härkönen, 2017.) Toimialoja johtavat toimialajohtajat, jotka toimivat samalla myös neuvottelukuntiensa esittelijöinä (Riveria 2018).

Oppilaitoksen muu toiminta käsittää opiskelijapalvelut, henkilöstön kehittämis- palvelut, viestintä-, markkinointi- ja myyntipalvelut, oppimisen kehittämis- palvelut, tilapalvelut sekä ruokapalvelut (Härkönen, 2017).

3 Opinnäytetyön tavoite ja tehtävät

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata Riverian nykytila oppilaitosturvallisuuden näkökulmasta katsottuna sekä laatia kehittämis ehdotus oppilaitosturvallisuuden kehittämiseksi. Lopputuotokseksi tulee ehdotelma, jossa esitetyillä toimenpiteillä voidaan parantaa oppilaitoksen turvallisuutta sekä kehittää turvallisuuskulttuuria. Tarkoituksena on, että Riveria-oppilaitoksessa osataan mahdollisimman monipuolisesti hyödyntää esiin tulleita kehittämis ehdotuksia sekä ottaa niitä päivittäiseen turvallisuustyöhön mukaan. Tällä opinnäytetyöllä tavoitellaan, että Riveria-oppilaitos olisi entistä turvallisempi oppilaitos tulevaisuudessa, niin opiskelijoille kuin henkilökunnalle. Rehtori ja muu oppilaitoksen johto vastaavat oppilaitosturvallisuudesta, joten heillä on yksiselitteinen halu oppilaitosturvallisuuden kehittämiseksi. Tämä opinnäytetyö antaa rehtorille ja oppilaitoksen johdolle hyvän työvälineen, jonka avulla he saavat tietoa sekä kehittämis ehdotuksia oppilaitosturvallisuuden kehittämiseksi.

Suomessa oppilaitosten turvallisuutta sekä näiden turvallisuuskulttuuria on selvitetty viime aikoina paljon ja varsinkin heti koulusurmien jälkeen, jolloin esiin nousseihin ongelmakohtiin haettiin ratkaisuja erilaisista toimenpideehdotuksista. Toimenpideehdotusten heikkoutena nähtiin niiden hajanaisuus sekä huomaamattomuus, joten monesti hyvät toimenpideehdotukset jäivät toteutumatta. Tässä opinnäytetyössä kuvataan kansallisia toimenpideehdotuksia sekä oppilaitosturvallisuutta ohjaavia lakeja ja asetuksia.

Tämän opinnäytetyön aihe on rajattu koskemaan Riveria-oppilaitoksen fyysistä turvallisuutta, onnettomuuksien näkökulmasta katsottuna. Opinnäytetyössä arvioidaan ja selvitetään Tutor-riskienarviointimallin avulla Riveria-oppilaitoksen kokonaisturvallisuustasoa varautumisen sekä palo- ja pelastusturvallisuuden näkökulmasta katsottuna.

Opinnäytetyön lähdemateriaali on rajattu suomenkieliseen aineistoon, koska se sisälsi riittävästi tietoa, jota voidaan luotettavasti opinnäytetyössä käyttää. Haastattelut on rajattu pidettäväksi oppilaitoksen johdolle.

4 Turvallisuus käsitteenä

Turvallisuus on hyvin yleisesti käytetty termi kirjallisuudessa, oppaissa, säädöksissä ja standardeissa, mutta näissä se esiintyy hyvin usein määrittelemättömänä. Termin sisältö riippuu monesti siitä, millaisissa asiayhteyksissä termiä yleisesti käytetään. Asiayhteydet voivat liittyä politiikkaan, yhteiskuntaan, sosiaalisuuteen, talouteen, psykologiaan tai ne ovat vain yksinkertaisesti teknisiä. Organisaatiossa puheen kääntyessä turvallisuuteen, tulee turvallisuustermin sisältöä ennakkoon avata ja löytää sille yhteisesti hyväksyttävä tapa, jotta turvallisuutta voitaisiin arvioida, kehittää sekä mitata yhdessä. (Levä 2003, 31.)

Turvallisuus näkyy usein epämääräisenä käsitteenä ja monesti se tunnistetaan vasta, kun jotain ikävää tapahtuu, esimerkiksi nähtyämme erilaisia vaaroja, on-

nettomuuksia tai sitten vain omien pelkotilojemme kautta (Oedewald & Reiman 2008, 36). Usein turvallisuutta pidetään itsestään selvyytensä, johon normaalissa arkielämässä ei juuri kiinnitä huomiota, ennen kuin oma tai läheisen turvallisuus on uhattuna (Waitinen 2014, 5). Turvallisuus voidaan nähdä tunteena ja olotilana, jotka vaikuttavat niin yksilöön kuin yhteisöön sekä näiden kaikkiin toimintoihin. Turvallisuus on keskeinen osa jokapäiväistä arkea, vapaa-ajassa, harrastuksissa, työssä sekä opiskelussa. Yleisesti koko elämänlaadun hallinta perustuu turvallisuudelle. (Aapio ym. 2017, 13.)

Turvallisuuskäsitettä voidaan tarkastella kolmella erillisellä turvallisuustasolla, jotka sijoittuvat yksilön, kansan ja valtion sekä kansainväliseen valtioiden väliseen turvallisuuteen. Näillä kaikilla kolmella turvallisuustasolla on suora yhteys toisiinsa, jolloin yhdenkin turvallisuustason muutoksella voidaan vaikuttaa suoraan toisen tason turvallisuuteen. Turvallisuustason muutoksesta voidaan esimerkiksi puhua silloin, kun Suomessa kokonaisturvallisuustilanne heikkenee ja tästä aiheutuvat muutokset heijastuvat suoraan yksittäisen kansalaisen turvallisuuden tunteeseen. (Rapila 2010.)

Turvallinen elinympäristö on merkittävä turvallisuudentunteen tuoja yksilölle. Viranomaiset voivat vaikuttaa turvalliseen elinympäristöön ennaltaehkäisten ja rikollisuutta vähentäen (Rapila 2010). Turvallisuus on yksilölle vahva tunnetila, jossa mitkään lait tai useiden viranomaisten teot eivät yksistään takaa yksilön turvallisuuden tunnetta. Turvallisuuden tunne rakentuu yksilön oman elämän hallinnasta sekä sen merkityksen löytämisestä, eri asioihin vaikuttamismahdollisuuksista sekä kuulumisesta johonkin suurempaan kokonaisuuteen. (Sitra, 2013.)

Turvallisuuskäsite voi pitää sisällään myös väärän sekä harhaisen kuvan turvallisuudesta, jolloin olemassa olevia uhkia ei yksinkertaisesti tunnusteta tai turvajärjestelyihin luotetaan aivan suunnattomasti. Turvallisuus näyttäytyy vääränä, kun ihminen näkee olemassa olevat uhkat olemattomina tekijöinä tai hänen luottamuksensa turvatoimiin on lähes olematonta. (Waitinen 2014, 12).

Turvattomuus on turvallisuuden vastakohta ja turvattomuus näyttäytyy ihmiselle tunteena sekä mielikuvana turvallisuuden puuttumisesta. Ihmiset kokevat turvattomuuden yksilönä ja monesti asiaan vaikuttavat tilanne, aika ja paikka sekä se, miten ihminen yleensä suhtautuu edellä mainittuihin asioihin. Turvallisuustasoamme voidaan pitää nykyisin yhteiskunnassamme hyvänä, mutta siitä huolimatta osa ihmisistä kokee turvattomuutta entistä enemmän. Turvattomuutta aiheuttavat erilaiset rikokset, vahinkotilanteet, tapaturmat sekä onnettomuudet, mutta usein pelkkä tieto uhkista, vaaroista sekä riskeistä laukaisee ihmisen turvattomuuden tunteen. Turvattomuus on nähtävissä epävarmuutena, huolestuneisuutena sekä pelkona. Yrityksissä turvattomuus näkyy tapaturma-, onnettomuus- sekä vahinkotapahtumina. (Aapio ym. 2017, 13.) Turvattomuudesta usein vaietaan ja sen esilletuomista pidetään usein heikkoutena tai epävarmuuden osoituksena. Vastaavasti vahvuuden tai kyvykkyyden osoittaminen on ihmiselle yleensä helpompaa, koska siitä seuraa useimmiten arvostusta sekä hyväksyntää. (Waitinen 2014, 12.)

Turvallisuutta lisäävät varmuus tulevasta, luottamus, tilanteen ennakoitavuus ja ennustettavuus, tieto esiintyvistä onnettomuus-, tapaturma- ja vahinkoriskeistä ja niiden torjuntakeinoista, harjoittelu toimimaan hätä- ja poikkeustilanteissa sekä avoin viestintä (Aapio ym. 2017, 14).

Turvallisuutta vähentävät epävarmuus tulevasta, luottamuksen puute tai sen menettäminen, asiat ja tapahtumat, joihin ei itse voi vaikuttaa, äkilliset ja ennalta arvaamattomat tapahtumat, tieto onnettomuuksien, tapaturmien ja rikosten mahdollisuudesta, osaamattomuus sekä tiedon puute (Aapio ym. 2017, 14).

5 Oppilaitosturvallisuus

1.1 Turvallisuusjohtaminen

Turvallisuusjohtamisella tarkoitetaan tavoitteellisia toimia, joilla edesautetaan ja kehitetään yritysten työn ja työolojen turvallisuutta sekä terveyttä (Työsuojeluhallinto 2010). Turvallisuusjohtaminen on organisaation turvallisuustoiminnan johtamista, organisointia, kehittämistä sekä reagointia. Turvallisuustoiminta on tärkeä osa liikkeenjohtoa, yhdessä ihmisten ja asioiden johtamisen kanssa. (Aapio ym. 2017, 108.) Turvallisuusjohtaminen on kehittynyt yhdessä turvallisuuslainsäädännön kanssa, mutta kuitenkin se ei ole pelkästään turvallisuuslainsäädännön varassa olevaa toimintaa (Kerko 2001, 14). Kerkon (2001, 14-15) mukaan turvallisuusjohtamisen kehittymiseen ovat vaikuttaneet seuraavat seikat:

- Onnettomuudet, tapaturmat ja sairauspoissaolot, työntekijöiden joutuminen työkyvyttömyyseläkkeelle ja yleensä työkyvyn ennenaikaisen aleneminen saattavat vaikuttaa olennaisesti ja jopa dramaattisesti yrityksen kannattavuuteen.
- Onnettomuudet ja tapaturmat voivat vaikuttaa kielteisesti yrityksen maineeseen.
- Ennalta ehkäisevällä, järjestelmällisellä turvallisuustyöllä useimmat riskit esimerkiksi tulipaloriskit ovat lyhyessä ajassa ja helposti vähennettävissä.
- Selvästi osoitettavissa olevan turvallisuushallintajärjestelmän puuttuminen saattaa muodostua kaupan, halutun sopimuksen tai hyvän henkilön saavuttamisen esteeksi.
- Henkilöstö, joka ei tunne oloaan turvalliseksi, ei ole tyytyväinen.
- Turvallisuus on myös sopiva alue käydä käsiksi toiminnan laadun kehittämiseen.
- Tuloksellinen turvallisuustyö on resurssien käyttöä aivan samoin kuin kaikki muukin työ. Eikö johdon intresseissä ole hallita resursseja?
- Riittävän tehokas ja osoitettavissa oleva turvallisuusjohtamisjärjestelmä tekee yrityksestä vakaan, luetettavan ja vakavasti otettavan, olipa kysymys sitten asiakkaiden, henkilöstön, viranomaisten tai liiketoimintakumppanien suhtautumisesta.
- Yrityksessä työskentelevillä ihmisillä on lähes poikkeuksetta voimakas halu osallistua työpaikan turvallisuutta ja kehittymistä koskettavaan päätöksentekoon ja suunnitteluun.

Turvallisuusjohtamisen ja turvallisuustoiminnan päämäärät sekä tavoitteet määrytyvät organisaation visiosta ja strategiasta. Vision ja strategian tarkoituksena on varmistaa, että organisaatio pystyy suoriutumaan sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Turvallisuusjohtaminen lähtee yritysturvallisuuden osalueiden huomioimisesta, jolloin organisaatiolta vaaditaan turvallisuuden jatkuvaa kehittymistä ja seuranta sekä olemassa olevien tulosten arviointia. (Aapio ym. 2017, 108.)

Turvallisuusjohtaminen on kokonaisuus, joka rakentuu suunnitelmien, toimintaohjeiden ja politiikan kokonaisuudesta. Turvallisuustoiminnan tarvittavat toimet ja päämäärät voidaan avata organisaation turvallisuussuunnitelmien, kehittämissohjelmien, toimintaohjeiden sekä turvallisuuspolitiikan avulla. (Aapio ym. 2017, 108-109.)

Turvallisuusjohtaminen on otettu hyvin vastaan yrityksissä, vaikkei siellä aina ole ymmärretty tästä lakisääteisestä tukitoiminnasta ja liiketoiminnan voimavaraista, jonka turvallisuusjohtaminen yrityksille antaa. Yrityksissä ei aina ole ymmärretty turvallisuusjohtamisen periaatteita ja siksi sitä on pidetty vaikeana. Turvallisuusjohtamisen keskeinen pääperiaate yrityksille on se, että turvallisuusjohtaminen toteutetaan samanlaisena johtamisena kuin yrityksen muukin johtamistoiminta. (Kerko, 2001, 15.)

Riskienarviointi on yksi merkittävä turvallisuusjohtamisen työkalu, jonka avulla selvitetään työympäristötekijöiden vaikutukset sekä työolojen kehittämistarpeet. Suhtautumisella turvallisuuteen sekä yrityksen turvallisuuskulttuurilla on suuri merkitys turvallisuusjohtamisen tasoon yrityksessä (kuva 1). Yrityksen turvallisuusjohtamiseen vaikuttavat turvallisuuskulttuuri sekä tapa toimia turvallisuuden suhteen. Jokaisen työntekijän ja esimiehen työnkuvaan pitäisi kuulua osana myös turvallisuustyö ja sen edistäminen. (Työsuojeluhallinto, 2010, 6.)

Kuva 1. Turvallisuusjohtaminen (Työsuojeluhallinto 2010, 6).

Yrityksen turvallisuusjohtaminen lähtee liikkeelle selkeiden lähtökohtien määrittämisellä, jotta turvallisuusjohtaminen onnistuisi. Lähtökohtana ovat nykytilan kartoitus, turvallisuuspolitiikan sekä toimintavelvoitteiden ja -valtuuksien määrittely. Riskien ja toiminnan arviointi, mittaaminen, seurantajärjestelmän luominen sekä riskien dokumentointi ovat myös olennaisia tekijöitä turvallisuusjohtamisessa. Onnistunut turvallisuusjohtaminen vaatii henkilöstöltä riittävää riskienhallinta osaamista sekä toimivan palautejärjestelmän, jonka avulla varmistetaan jatkuvan parantamisen käytänteet yrityksen turvallisuusjohtamisessa. (Työsuojeluhallinto, 2010,7.)

Työsuojeluhallinto kuvaa turvallisuusjohtamisen koostuvan turvallisuuspolitiikasta, turvallisuusjohtamisen organisoinnista sekä käytännön toiminnasta (kuva 2).

TURVALLISUUSJOHTAMINEN Työturvallisuus Työterveys	
Turvallisuuspolitiikka	<ul style="list-style-type: none"> • sisältää päämäärät • näkyy johdon sitoutuminen • näkyy henkilöstön merkitys turvallisuuden toteuttamisessa
Turvallisuusjohtamisen organisointi	<ul style="list-style-type: none"> • järjestelmällisten toimintatapojen luominen • toimintavastuiden ja velvollisuuksien määrittäminen • linjaesimiesten resurssien varmistaminen
Käytännön toiminta	<ul style="list-style-type: none"> • riskien arviointi • osaamisen varmistaminen • toimenpiteiden toteutus • tiedon kulun varmistaminen • mittaaminen ja seuranta

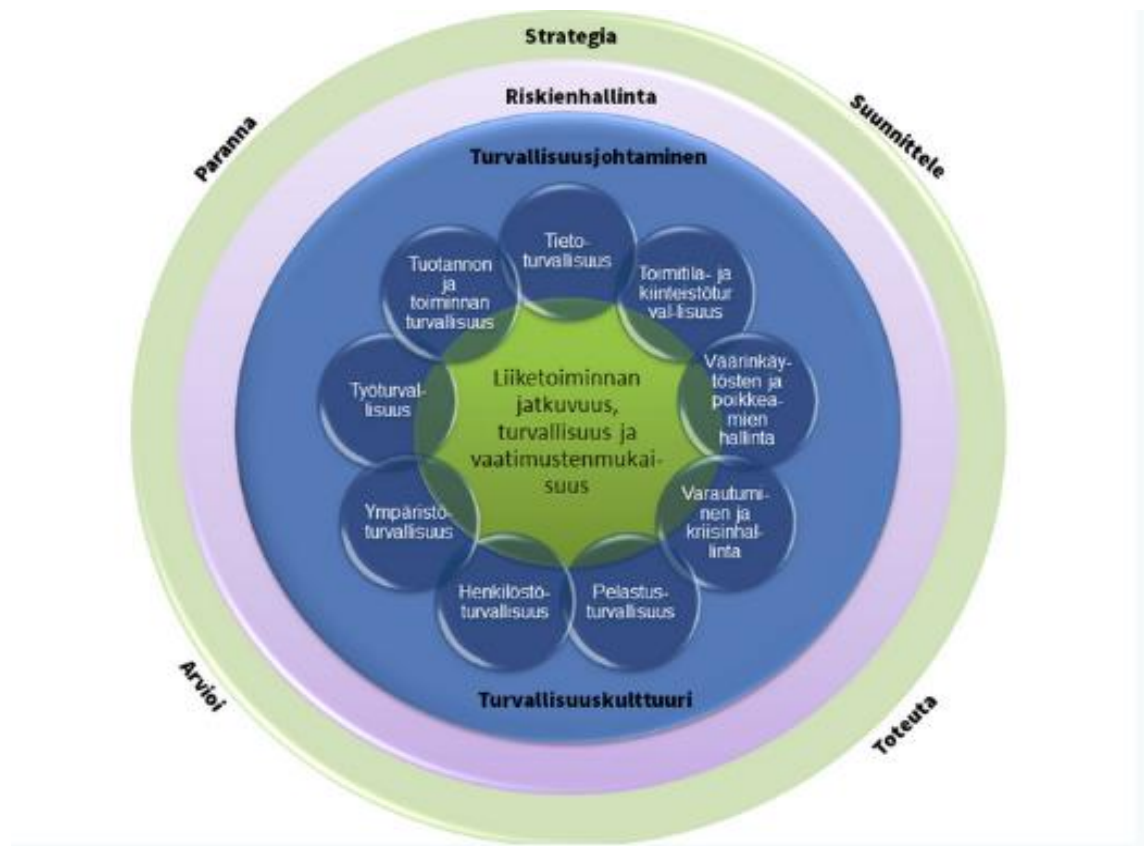
Kuva 2. Turvallisuusjohtaminen (Työsuojeluhallinto 2010, 8).

Oppilaitosten toimintaympäristöissä on tapahtunut muutoksia erilaisten yhteiskunnallisten vaikutteiden vuoksi, joten oppilaitosten on myös varauduttava muutokseen sekä erilaisten uhkatekijöiden olemassaoloon. Oppilaitoksille on asetettu erilaisia vaatimuksia ja ne ovat entisestään tiukentuneet, joten oppilaitoksen johtamiselle asetetaan tulevaisuuden uusia haasteita. Haasteensa johtamiselle tuovat entisestään monimutkaistuneet työtehtävät sekä jatkuva muutos, jolloin oppilaitoksen johdolta vaaditaan aivan uutta osaamista näiden haasteiden halluun ottamiseen. (Paasonen, 2012, 11–12.) Turvallisuusjohtamista on oppilaitoksissa toteutettu jo kauan, mutta keskeisenä haasteena on edelleen, toteutuuko se sekä kokonaisvaltaisesti että riskiperusteisesti (Martikainen, 2016, 12).

Turvallisuusjohtaminen on tiivis osa oppilaitoksen normaalia johtamisprosessia, jossa yhdistyy ihmisten, menetelmien sekä toimintatapojen johtaminen (Paasonen, 2012, 41). Oppilaitosta johtaa rehtori, joka vastaa myös oppilaitoksen turvallisuusjohtamisesta. Onnistunut turvallisuusjohtaminen vaatii aitoa sitoutumista turvallisuutta kohtaan, joten oppilaitoksen johdolla on suuri merkitys henkilöstön sitouttamisessa sekä hyvän turvallisuuskulttuurin luomisessa. (Wai-
tinen, 2014, 26.) Hyvä sitoutuminen oppilaitoksen turvallisuutta kohtaan näkyy, kun oppilaitoksen johto ottaa turvallisuuden esille ja huomioi sen kokouksissa, palaverissa sekä johdonkierroksilla. Turvallisuusjohtaminen ei ole pelkästään oppilaitoksen turvallisuusjohdon vastuulla oleva asia, vaan turvallisuusajattelu

tulee sisällyttää jokaiselle työntekijälle sekä hänen työtehtäviinsä. (Työsuojeluhallinto, 2010, 9.)

Elinkeinoelämän keskusliitossa on kehitetty yritysturvallisuusmalli, jonka yhdeksän eri osa-aluetta antavat hyvän perustan yritysturvallisuuden kokonaisuuden tarkasteluun. Yritysturvallisuuden osa-alueet käsittävät tietoturvallisuuden, toimitila- ja kiinteistöturvallisuuden, väärinkäytösten- ja poikkeamienhallinnan, varautumisen ja kriisinhallinnan, pelastustoiminnan, henkilöturvallisuuden, ympäristöturvallisuuden, työturvallisuuden sekä toiminnan- ja tuotantoturvallisuuden (kuva 3). Yritysturvallisuuden osa-alueiden ensisijaisena tehtävänä on henkilöiden, maineen, ympäristön, omaisuuden ja tiedon suojaaminen sekä liiketoiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden ylläpito. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2018.)

Kuva 3. Yritysturvallisuuden malli, (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2018)

Waitinen (2011, 64) on tuonut väitöskirjassaan esiin, että oppilaitoksen turvallisuusjohtamisesta sekä oppilaitoksissa tehtävästä turvallisuustyöstä tulisi vakiinnuttaa yläkäsite oppilaitosturvallisuus. Tämä oppilaitosturvallisuuskäsite toisi

selkeyttä sekä samalla saataisiin selkeä lähestymistapa yritysturvallisuuteen, jolla vastaavasti voitaisiin vahvistaa oppilaitoksen kokonaisvaltaista turvallisuuden kehittymistä. Oppilaitosturvallisuuden osa-alueet ja keskeiset sisällöt on kuvattu kuvassa 4.

OPPIlaitosturvallisuuden osa-alueet ja keskeisiä sisältöjä

Työ-turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - varmistetaan koulun työntekijöiden turvallisuus ja terveys - ylläpidetään ja tarvittaessa parannetaan aktiivisesti henkilöstön työkykyä - runsaasti lainsäädäntöä - tavoitteet ja toiminta kootaan organisaation työsuojelun toimintaohjelmaan
Oppilas-huolto	<ul style="list-style-type: none"> - edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä - tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain - kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman avulla ennaltaehkäistään psyykkisiä ongelmia ja syrjäytymistä
Henkilö-turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - pyritään vähentämään ihmisten aiheuttamia tahattomia ja tahallisia riskejä organisaation toiminnalle - oppilaiden turvallisuus, vierailijat, hälytysjärjestelmät, sijaiset, luottavuuksimenettelyt mm. lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen - koulun ulkopuolisen toiminnan turvallisuus (leirikoulut, retket, koulumatkat)
Kiinteistö- ja toimitila-turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - rakenteellinen turvallisuus (mm. aidat ja portit, lukitukset, murtosuojaus, turvallisuusrakenteet ja kiinteistötekniikka) - turvallisuusvalvonta (mm. tekninen valvonta, kulunvalvonta, rikosilmoitusjärjestelmät, vartiointi ja vahtimestaritoiminnot, iltatoiminta) - sisäilmaan, ilmanvaihtoon ja rakenteiden kosteuteen liittyvä seuranta, tarvittavat ilmoitukset ja toimenpiteet
Rikos-turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - oppilaitoksen sisä- ja ulkopuolelta uhkaavan rikollisen toiminnan ennaltaehkäisy ja torjunta - suojattavia kohteita ovat henkilöstö, oppilaitos, omaisuus, toiminta ja tiedot - yhteistoiminta viranomaisten kanssa, rikosriskien hallintakeinot ja toiminta rikospaauksissa - rakenteellinen turvallisuus ja turvallisuusvalvonta perustana
Tieto-turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - tietojenkäsittelyn ja tiedonsiirron luottamuksellisuuden, eheyden ja saatavuuden ylläpito, varmistaminen ja kehittäminen - hallinnollinen ja tekninen tietoturvaluus, tietoaineistoturvallisuus, salassa pidettävä tieto, tiedonsiirron suojaus, laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuus, fyysinen turvallisuus, käyttötoiminnan turvallisuus - kaupungin tason tietoturvaluusstrategia ja -ohjeistus
Oppilaitoksen toiminnan turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - opetustoiminnan turvallisuus (koneet, laitteet, työtilat, suojaimet, kemikaalit, sähkö, tuli, liikuntavälineet, piha-alueet, liikennöinti oppilaitoksen alueella) - koulun ulkopuolisen toiminnan turvallisuus (leirikoulut, retket, koulumatkat) - toiminnan häiriöttömyyden ja häiriöistä toipumisen varmistaminen - kriisisuunnitelma, jälkivahinkojen torjuntasuunnitelma - koulun järjestyssäännöt, ohjeet ja vastuu valvonnasta - yhteistyö työsuojelun kanssa
Ympäristö-turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - ekologinen kestävyys, ilman, vesistön ja maaperän suojele - ympäristöodotusten ennakointi, meluntorjunta, jätehuolto, vaaralliset aineet - runsaasti lainsäädäntöä
Pelastus-toiminta	<ul style="list-style-type: none"> - pyritään hallitsemaan ennakolta onnettomuusriskejä (esim. tulipalot, vuodot, räjähdyskset, päästöt, ympäristövahingot, rikokset) - omavalvonta - pelastussuunnittelu (poistumisturvallisuus, sisälle suojautuminen), rakenteellinen palontorjunta, tuhopolttojen ehkäisy, sammutuskalusto ja -järjestelmät, paloilmoinnaitteistot, koulutukset, tulitöiden valvonta
Valmius-suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> - varmistetaan toiminnan jatkuminen normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa - varautuminen lähiseudun suuronnettomuuksiin ja luonnon aiheuttamiin ongelmiin - liittyntä kunnan valmiussuunnitteluun - poikkeusoloissa OKM vastaa maan koulutusjärjestelmän ylläpidosta turvallisuusutilanteiden edellyttämällä tavalla
Ulkomaan toimintojen turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> - henkilöstön ja oppilaiden turvallisuustason takaaminen ulkomailla (kansainvälinen toiminta, EU - vaihto, opintomatkat, leirikoulut) - otetaan huomioon kohdemaan lainsäädäntö, kulttuuri, kieli, uskonto, toimintaympäristö, matkustus-turvallisuus, vakuutukset

Kuva 4. Oppilaitosturvallisuuden osa-alueet ja keskeiset sisällöt (Waitinen 2011, 30).

Yllä olevan kuvan mukaan oppilaitosturvallisuus muodostuu yhdestätoista eri osa-alueesta, johon katsotaan kuuluvan työturvallisuus, oppilashuolto, henkilö-

turvallisuus, kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus, rikosturvallisuus, tietoturvallisuus, oppilaitoksen toiminnan turvallisuus, ympäristöturvallisuus, pelastustoiminta, valmiussuunnittelu sekä ulkomaan toimintojen turvallisuus.

Työturvallisuus on lakisääteinen pohja, jolla huolehditaan oppilaitoksessa henkilöstön turvallisuudesta ja terveydestä sekä ylläpidetään työntekijöiden työkykyä. Oppilashuollon tehtäviin kuuluu edistää opiskelijoiden oppimista, ehkäistä kiusaamista sekä poistaa oppimisen eteen tulevia esteitä. Henkilöturvallisuudella pyritään ennalta ehkäisemään oppilaitoksen henkilökuntaan ja opiskelijoihin kohdistuvien tahallisten tai tahattomien riskien mahdollisuudet. Henkilöturvallisuus tulee ulottua myös koulumatkoille ja oppilaitoksen tekemille retkille.

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuudella vaikutetaan oppilaitoskiinteistöön, jossa keskeisinä asioina ovat rakenteellinen turvallisuus, turvallisuusvalvonta sekä sisäilmaan liittyvät seikat. Oppilaitoksen rikosturvallisuudella voidaan ennaltaehkäistä oppilaitoksen sisältä tai ulkoapäin tulevia uhkia. Suojattavia kohteita ovat oppilaat, henkilöstö, omaisuus, tiedot ja toiminta.

Tietoturvallisuudella vaikutetaan keskeisesti tietojenkäsittelyn ja tiedonsiirron luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen, lisäksi oppilaitoksesta tulee löytyä selkeä tietoturvallisuusstrategia ja -ohjeistus. Oppilaitoksen toiminnan turvallisuus rakentuu yhdessä oppilaitoksen työsuojelun kanssa tehtävästä turvallisuustyöstä, jotta voidaan varmistaa opetustoiminnan sisäinen ja ulkoinen turvallisuus normaali- sekä poikkeusoloissa. Oppilaitoksen toiminnan turvallisuus pohjautuu asianmukaiseen kriisisuunnitelmaan, järjestyssääntöihin sekä turvallisuusohjeisiin.

Tärkeä osa oppilaitoksen kokonaisturvallisuutta on ympäristöturvallisuus, jossa keskiöön nousee ilman, maaperän ja vesistön suojelu, vaaralliset aineet, melun- torjunta sekä jätteenkäsittely. Oppilaitoksen pelastustoiminnalla ennakoidaan ja hallitaan onnettomuusriskejä, joita oppilaitoksessa mahdollisesti syntyy. Ennakointi koostuu omavalvonnasta, pelastussuunnittelusta, tuhopolttojen ennaltaehkäisystä, koulutuksesta, tulitöiden valvonnasta sekä paloilmoitinlaitteistosta ja sammutuskalustosta. Valmiussuunnittelu puolestaan antaa pohjan oppilaitoksen omatoimiselle varautumiselle, koska oppilaitoksen on toimittava kaikissa olo-

suhteissa sekä varauduttava oppilaitoksen sisältä tai ulkopäin tuleviin ympäristö- tai suuronnettomuuksiin.

Ulkomaan toimintojen turvallisuudella vaikutetaan suoraan oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuustasoon ulkomailla. Ulkomailla turvallisuustasoa voidaan varmistaa huomioimalla ennakkoon kohdemaan lainsäädäntö, kulttuuri, kieli, uskonto, toimintaympäristö, vakuutukset sekä matkustusturvallisuus ylipäänsä.

5.2 Turvallisuuskulttuuri

Monesti saamme lukea mediasta tai nähdä uutisista erilaisista onnettomuuksista, joiden epäillään saaneen alkunsa organisaation heikosta turvallisuuskulttuurista tai inhimillisistä virheistä. Tällaiset onnettomuus uutiset herättävät monenlaisia ajatuksia sekä kysymyksiä onnettomuuksien synnyistä. Onnettomuudet voivat syntyä esimerkiksi, kun työntekijä painaa valvomossa väärää nappeja tai junankuljettaja nukahtaa ajaessaan junaa. (Oedewald & Reiman ,2008, 24.)

Turvallisuuskulttuuri käsitteenä nousi ensimmäisen kerran ihmisten tietoisuuteen, kun 1980-luvulla Tšernobylistä sattui vakava ydinvoimalaonnettomuus. Onnettomuustutinnan yhteydessä esiin nousi se mielenkiintoinen seikka, etteivät kaikki onnettomuudet johtuisikaan pelkästään ihmisistä tai teknisistä virheistä. Tutinnan yhteydessä luotiin turvallisuuskulttuuri-käsite, joka mahdollisti myös muiden kuin ihmisestä tai tekniikasta aiheutuvien virheiden esille tuomisen. Tutkinnassa selvitettiin johtamisen, työyhteisön ja koko organisaation sekä koko yhteiskuntarakenteen vaikutusta itse onnettomuuden syntyyn. (Oedewald, Pietikäinen & Reiman, 2008,18.)

Turvallisuuskulttuuri-käsite on muutakin kuin turvallisuuteen liittyvää toimintaa ja siihen liittyviä arvoja tai sääntöjä. Kulttuuri tulee jostain kauempaa ja se on muilta opittua, joten sen lainalaisuudet koskettavat jokaista meitä jokseenkin samalla tavalla. Kulttuuri on tiedostamatonta ja osin näkymätöntä, vain kulttuurin ilmentymät ovat näkyviä. Kulttuurin tutkinta on usein vaikeaa pääosin jo sen

näkymättömyyden vuoksi, joten tutkimusongelmaksi nousee, miten tutkia jotain näkymätöntä. Nykyisin kulttuuritutkimus on suurelta osin tulkintoja, joissa saaduilla tiedoilla yritetään selvittää sen ilmiötä. (Waitinen, 2014, 16.)

Organisaatiossa turvallisuuskulttuuri luodaan koko työyhteisön sitoutumisella sekä hyvällä asenteella turvallisuutta kohtaan. Turvallisuuskulttuuri on usein organisaatiokulttuurin alakulttuuri, jonka vaikutukset ulottuvat turvallisuuteen ja terveyteen yhdessä kaikkien organisaatiossa työskentelevien kanssa. Onnistunut turvallisuuskulttuuri vaatii organisaatiolta yhteisesti hyväksyttävät käyttäytymistavat ja arvot, sitoutumista, ammattitaitoisen henkilöstön sekä heille yhteiset toimintatavat, asenteen ja uskomukset sekä kulttuuriset erot. (Waitinen, 2014, 16)

Hyvä turvallisuuskulttuuri merkitsee aitoa välittämistä, jolloin turvallisuutta oikeasti arvostetaan ja toiminnassa olevat riskit otetaan huomioon sekä ne mahdollisuuksien mukaan osataan poistaa. Työyhteisössä turvallisuuskulttuurin ylläpito on tavoitteellista toimintaa, jossa itsearviointilla on suuri merkitys. Itsearviointilla vastaavasti vahvistetaan organisaation kokonaisturvallisuutta. Turvallisuuskulttuuri on yhteenliittymä, jossa yhdistyvät yksilön ja yhteisön arvot sekä näiden asenteet, käyttäytyminen, tiedot ja taidot. (Waitinen, 2014, 17.) Turvallisuuskulttuurin peruspilari on työntekijä, joka osaa ajatella omilla aivoillaan ja hän arvostaa turvallisuutta sekä kokee varovaisuuden olevan osan hänen ammattitaitoansa (Kerko 2001, 13).

Suomalaisten opettajien ammattikulttuuriin ei perinteisesti ole kuulunut oppilaitoksen turvallisuus sekä siihen liittyvä työ. Opettajat ovat mieltäneet turvallisuuden olevan opetus- ja kasvatustyön ulkopuolista työtä, jolloin oppilaitoksen turvallisuudesta on vastuussa jokin muu taho kuin opettaja. (Waitinen 2014, 17.)

Opetushallitus (2018) määrittelee turvallisuuskulttuurin oppilaitoksille tekemässään opetustoimen turvallisuusoppaassa seuraavasti: ”Hyvä turvallisuuskulttuuri on osaamista, ohjeistusta, ohjeiden ja toimintamallien omaksumista. Turvallisuuskulttuuriin kuuluvat osana myös valvonta, arviointi ja kehittäminen. Työyhteisö-

teisön yhteisesti hyväksymät turvallisuusperiaatteet määrittelevät asioita, jotka työyhteisö kokee tärkeäksi, joihin se uskoo ja joihin sen halutaan sitoutuvan.”

Oppilaitoksen turvallisuuskulttuuri lähtee rakentumaan pienistä asioista, kuten siisteyden ja järjestyksen ylläpidosta, kiusaamiseen puuttumisesta, vastuun kantamisesta sekä ohjeiden noudattamisesta. Turvallisuuskulttuurin ylläpitäminen kuuluu kaikille oppilaitoksessa oleville ja etenkin rehtorin ja muun henkilökunnan asenteella sekä sitoutumisella turvallisuutta kohtaan on suuri merkitys, kun oppilaitoksen turvallisuuskulttuuria kehitetään ja pidetään yllä. Opettaja toimii oppilaitoksessa usein nuorelle esimerkkinä työpaikan aikuisena olemisesta sekä sen tavasta suhtautua turvallisuuteen. Turvallisuuden näkökulmasta katsottuna ei ole yhdentekevää, miten opettaja tuo omassa työssään omat turvallisuusasenteensa, -tiedot ja -taidot nuorelle esiin, koska näillä monesti vaikutetaan nuoren turvallisuusasenteisiin sekä myös näistä nuori oppii. (Mertanen 2013, 8.)

Olemassa oleva lainsäädäntö antaa hyvät lähtökohdat oppilaitoksen turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi ohjeiden ja suositusten muodossa, joten oppilaitosten tulee itse huolehtia turvallisuutta ohjaavien suunnitelmien ajantasaisuudesta sekä niiden olemassa olosta. Suunnitelmat eivät yksin turvallisuuskulttuuria luo, joten suunnitelmat vaativat rinnalleen turvallisuusasioiden käytännön soveltamista muun muassa turvallisuuden ylläpitämisen ja sen kehittämisen sekä opiskelijoille annettavan turvallisuuskasvatuksen muodossa. (Lindfors 2012, 21–22.)

5.3 Riskienarviointi

Riski-sanalle löytyy monta määritelmää, koska sanaa käytetään monenlaisissa yhteyksissä ja tilanteisissa. Riskiä voidaan määritellä esimerkiksi haitallisen tapahtuman todennäköisyytenä ja sen vakavuutena tai vaaran ja epäonnistumisen mahdollisuutena. Riski-sanalla on pitkä historia ja se on saanut alkunsa

kreikkalaisesta merenkulkutermistä "rhi zikon", joka on tarkoittanut vedessä olevaa karia. (Aapio ym. 2017, 19.)

Riskit kuuluvat osaksi yrityksen menestyksellistä liiketoimintaa ja siksi niillä on vaikutusta myös yritysten väliseen kilpailuun, jolloin riskien analysointi nousee tärkeään rooliin yritysten päätöksenteossa. Riskit voidaan nähdä esimerkiksi operatiivisina, taloudellisena ja strategisina riskeinä. Riskien merkitys riippuu monesti siitä, miten itse vahinko pääsee tapahtumaan tai millaisen tappion todennäköisyyden tämä aiheuttaa. Riskien merkitykseen vaikuttavat lisäksi tappioiden suuruus tai seurausten vakavuus. (Aapio ym. 2017, 20–21.)

Työturvallisuuslaki (738/2002) antaa velvoitteen työnantajalle, että nämä suunnittelevat ja tekevät pitkäjänteistä työtä työntekijöiden työterveyteen sekä työturvallisuuden eteen. Työnantajan tulee arvioida työpaikan riskit, koska tämä toimenpide on olennainen osa työpaikan haitta- ja vaaratekijöiden tunnistamista sekä näiden selvittämistä. Riskien arvioinnilla saadaan selville työntekijöiden työpaikalla heidän terveyttään tai turvallisuuttaan vaarantavat tai heitä haittaavat seikat. Riskien arviointi tuo myös ratkaisun, miten ja millaisilla toimenpiteillä esiin tulevat vaarat sekä haitat saadaan työpaikalla poistettua. (Murtonen & Tamminen 2006, 1.)

Riskien arvioinnin tulee näkyä jokaisen työntekijän työnkuvassa sekä hänen ammattitaidossaan, joten riskien arviointi kuuluu yksiselitteisesti jokaiselle työntekijälle. Riskien arvioinnilla voidaan parantaa omaa työtä ja työyhteisön toimivuutta, joten jokaisen työntekijän on tunnistettava työnsä sisältämät riskit sekä osattava toimia oikein, ettei vaaroja syntyisi. Työnantajalla on työpaikan työsuojelusta kokonaisvastuu, mutta jokaisella työntekijällä on ilmoitusvelvollisuus työympäristössään havaitsemistaan vaaroista, kuormitustekijöistä sekä puutteista. Ilmoitus tehdään esimiehelle, työsuojeluvaltuutetulle tai tarvittaessa työsuojelupäällikölle. Vaaroista ja puutteista tulee tehdä ilmoitus siinäkin tapauksessa, vaikka itse korjaisi havaitsemansa puutteen. (Murtonen & Tamminen 2006, 3.)

6 Oppilaitoksen turvallisuutta ohjaavat lait

6.1 Perustuslaki

Suomen perustuslaki (731/1999) on Suomen lainsäädännön lakien, hallinnon sekä yhteiskunnallisten toimintojen perusta. Suomen lainsäädännössä olevat alemmat lait sekä asetukset tulee pohjautua perustuslakiin, jolloin nämä alemmat lainsäädännöt eivät voi olla ristiriidassa keskenään perustuslain kanssa. Perustuslain ensisijaisena tavoitteena on turvata kaikille Suomessa asuville sekä maassa oleskeleville perusoikeudet.

Perustuslaki määrittää, että jokaiselle on oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja oikeus koskemattomuuteen sekä turvallisuuteen. Perustuslaki takaa kaikille ihmiselle lakien olevan samat, jolloin lain edessä ihmiset tulee olla yhdenvertaisia. Myöskään ihmisten henkilökohtaisilla ominaisuuksilla kuten sukupuoli, iällä, uskonnolla tai vammalla ei saa olla ihmiselle este tai eri arvoistava tekijä. Perustuslaki antaa mahdollisuuden ihmisten sanoa vapaasti mielipiteensä, kokoontua ilman lupaa, liikkua maassa vapaasti sekä valita asuinpaikkansa.

Perustuslaki suo jokaiselle ihmiselle suojan yksityiselämään, jolloin kenenkään kunniaa ei loukata eikä kotirahaa rikota. Perustuslaki määrittelee myös, ettei ketään kohdella ihmisarvoa loukkaavasti taikka kiduteta, eikä tuomita myöskään kuolemaan.

6.2 Pelastuslaki

Pelastuslaki (379/2011) sekä valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) määrittävät lainsäädöstatasolla pelastustoiminnan suunnittelun ja valmiussuunnittelun sekä luovat kokonaisvaltaisen pohjan oppilaitoksissa tehtävälle turvallisuustyölle. Pelastuslain tavoitteet ulottuvat ihmisten turvallisuuden

parantamiseen sekä onnettomuuksien vähentämiseen, joten pelastuslaki antaa rakennuksen omistajalle, haltijalle sekä toiminnanharjoittajalle lakisääteisiä velvoitteita, jotka heidän tulee huomioida päivittäisissä toiminnoissaan. Pelastuslain velvoitteet koskettavat myös jokaista kansalaista varautumis- ja toimintavollisuuden osalta.

Kiinteistön on oltava käyttäjilleen turvallinen, joten se on suunniteltava, rakennettava sekä varustettava siten, ettei kiinteistön käyttäjä altistu tapaturma- tai onnettomuusvaaralle. Omatoiminen varautuminen, onnettomuuksien ehkäisy sekä vahinkojen rajoittaminen kuuluvat pelastuslain keskiöön, joilla vaikutetaan tulipalojen syttymiseen, tulipalojen leviämisen estämiseen sekä onnettomuustilanteen pelastustoiminnan onnistumiseen. (Pelastuslaki 379/2011, 9§.)

Pelastuslaki antaa pelastusviranomaiselle mahdollisuuden asennuttaa paloilmoin-, hälytys- ja sammutuslaitteistot kiinteistöön. Kiinteistön omistajalla sekä toiminnan harjoittajalla on laitteistosta huolehtimisvelvoite, jolloin laitteistot tulee aina olla toimintakuntoisia, asianmukaisesti huollettuja sekä laitteistojen on oltava viranomais määräysten mukaisesti tarkastettuja. (Waitinen, 2012, 53.) Pelastuslain (379/2011, 11§) velvoitteisiin kuuluvat pelastustiet, jotka tulee aina pitää hälytysajoneuvoille ajokelpoisina, esteettöminä sekä asianmukaisesti merkattuina. Velvoite kohdistuu kiinteistön omistajaan sekä toiminnan harjoittajaan.

Oppilaitoksilla on pelastuslain mukaan velvollisuus omatoimisille varautumiselle ja siten myös laatimisvelvoite pelastussuunnitelman osalta. Oppilaitoksen pelastussuunnitelman ensisijainen tavoite on henkilöturvallisuuden takaaminen kaikissa olosuhteissa. Pelastussuunnitelma on oppilaitoksen turvallisuusasiakirja, josta tulee selvittää vaaratilanteet ja niiden vaikutukset, toimenpiteet vaarojen ehkäisemiseksi ja suojautumismahdollisuudet, suojeluhenkilöstö, sen varaaminen ja kouluttaminen sekä muun henkilöstön perehdyttäminen suunnitelmaan, suojelumateriaali sekä suunnitelma toiminnasta erilaisissa onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteissa. Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja se on saatettava henkilökunnan sekä oppilaiden tietoon. (Waitinen, 2012, 54.)

6.3 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslaki (783/2002) määrittelee työn tekemisen sekä työympäristön turvallisuusnormit. Lain keskeisenä tarkoituksena on työntekijöiden työkyvyn parantaminen ja sen ylläpitäminen, mutta laissa huomioidaan myös työympäristöstä tai työolosuhteista aiheutuvien haittojen ennaltaehkäisy. Tapaturmilla ja ammattitaudeilla on suuri merkitys työntekijöiden työkykyyn, joten näiden haittojen ennaltaehkäisyyn sekä torjuntaan tulee työpaikoilta löytyä panostusta entistä enemmän. Työturvallisuuden yksiselitteinen tavoite on työntekijän fyysisen ja henkisen turvallisuuden sekä terveyden turvaaminen hänen työssään.

Työturvallisuuslaki (783/2002) antaa työnantajalle veloitteen jatkuvaan työympäristön sekä tilojen tarkkailuun. Tarkkailulla pyritään siihen, että työpaikoilla noudatetaan turvallisia työtapoja, työhön liittyvät haitta- ja vaaratekijät otetaan huomioon sekä osataan arvioida näiden vaikutukset työntekijän terveydelle ja turvallisuudelle. Työturvallisuuslain (783/2002, 17§) mukaan työpaikan työsuojelua tulee kehittää ja se tapahtuu yhteistyössä työntekijöiden sekä työnantajan kanssa. Kaikki turvallisuuteen, terveellisyyteen sekä muihin työolosuhteisiin vaikuttavista asioista kuten arvioinneista, selvityksistä ja suunnitelmista tulee työntekijöiden saada tieto, joten näistä asioista työnantajalla on tiedotusvelvollisuus työntekijöitä kohtaan.

Ammatillisessa koulutuksessa noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä (782/2002), jolloin opiskelijalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 80§). Ammatillisessa koulutuksessa osa koulutuksesta tapahtuu työpaikoilla, joten opiskelijat noudattavat siellä työturvallisuuslakia sekä muita työpaikan työturvallisuusohjeita. Työnantaja vastaa työpaikan työturvallisuudesta sekä sen tiedottamisesta, joten oppilaitoksessa työnantajan rooli lankeaa oppilaitoksen rehtorille. (Waitinen 2012, 55-56.)

6.4 Laki ammatillisesta koulutuksesta

Vuoden 2018 alussa astui voimaan Laki ammatillisesta koulutuksesta (351/2017), jolloin eri tutkintoja alettiin suorittaa näyttöön sekä osaamiseen perustuen. Koulutuksen järjestäjälle laki toi yhden järjestämisluvan mallin, jolla mahdollistettiin ammatillinen-, oppisopimus- ja työvoimakoulutus kyseissä oppilaitoksessa. Laki korostaa työpaikalla tapahtuvaa oppimisen tärkeyttä ja rahoituksen muutosta suoritusten sekä vaikuttavuuden osalta.

Laissa ammatillisesta koulutuksesta (351/2017 80§) todetaan, että opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön eikä oppilaitokseen saa tuoda vaarallisia esineitä tai aineita, joilla voitaisiin vaarantaa omaa ja toisten turvallisuutta tai vahingoittaa omaisuutta. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä sekä hyväksyä järjestyssäännöt, joilla edistetään sisäistä järjestystä ja opiskelun turvallisuutta sekä viihtyisyyttä.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (351/2017 87§) antaa rehtorille ja opettajalle oikeuden poistaa häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä taikka toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija luokkahuoneesta tai muusta oppilaitoksen tilasta. Poistamistilanteessa rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää tarpeellisia voimakeinoja, mutta voimakeinot tulee aina olla puolustettavia. Voimakeinojen käytöstä tulee aina tehdä kirjallinen ilmoitus koulutuksen järjestäjälle ja poistamistilanteessa voimankäyttövälineiden käyttö on kielletty.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (351/2017 89–90§) tuo rehtorille sekä opettajalle oikeuden ottaa haltuunsa tai tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa esineistä tai aineista, joilla voidaan vaarantaa omaa ja toisten turvallisuutta tai vahingoittaa omaisuutta. Kielletyn esineen haltuunotossa tai opiskelijan mukana olevan tavaran tarkastamiseksi rehtorilla ja opettajalla on mahdollisuus käyttää voimakeinoja, mutta ne tulee olla aina puolustettavia.

6.5 Laki nuorista työntekijöistä sekä asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista sekä vaarallisista töistä

Laki nuorista työntekijöistä (998/1993) määrittelee nuorten alle 18 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työhön sekä työsuhteisiin liittyvät normit. Lain tarkoituksena on huolehtia nuorten alle 18 vuotta täyttäneiden työhön ottamisen periaatteet ja työsopimuksen tekeminen, työaika sekä työhön liittyvät turvallisuus ja terveys. Lailla suojellaan nuorta työntekijää liiallisilta työn rasituksilta, joten työnantajan huolehtimisvastuu nuoresta työntekijästä korostuu erityisesti tässä asiassa. Työnantajan on huolehdittava erityisesti siitä, ettei nuorelle tarkoitettu työ vahingoittaisi hänen henkistä kehittymistään ja ettei työ ole ikään nähden liian raskasta. Työnantajan kuuluu huolehtia, ettei nuoren tarvitse ottaa työstään kohtuutonta vastuuta sekä nuorelle järjestetään riittävä perehdytys ja ohjaus.

Valtioneuvosto on antanut lain nuorista työntekijöistä (998/1993) ja täydentänyt sitä asetuksella nuorille työntekijöille erityisen haitallisista sekä vaarallisista töistä (475/2006). Asetuksella tarkennetaan lakia nuorista työntekijöistä (9898/1993) sekä työturvallisuuslakia (738/2002), jotka molemmat lait vaikuttavat nuoriin työntekijöihin (Poutala, 2000, 83). Asetuksessa (475/2006) tuodaan esille nuoreen työntekijään kohdistuvat erityisen haitalliset ja vaaralliset työt kuten koulutukseen liittyvä työt, erityisen haitallisen työt, vaaralliset työt, opetuksen ja ohjauksen, työterveyshuollon kuulemisen, oppivelvollisen huoltajalle tehtävän ilmoituksen sekä poikkeusluvan hakemisen työsuojeluviranomaiselta.

Osa töistä katsotaan nuoren työntekijän kannalta haitalliseksi ja vaaralliseksi, joten näitä tehtäviä nuori voi tehdä vain rajoitetusti. Kuitenkin osa työtehtävistä on niin vaarallisia, että ne ovat kokonaan nuorelta kiellettyjä. Töitä, joista voi aiheutua nuorelle tapaturmavaara, terveyshaitta tai vahinkoa nuoren henkiselle sekä ruumiilliselle kehitykselle, voidaan teettää vain erityisten syiden täytyessä. Vaaralliset työt ovat kokonaan kiellettyjä alle 16-vuotiailta, mutta vastaavasti 16–17 vuotta täyttäneillä sallittuja, jos työn turvallisuudesta on riittävästi huolehdittu. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018.)

7 Kehitystyön etenemä

7.1 Tutor-riskienarviointimalli

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella kehitettiin vuonna 2011 Tutor-turvallisuustoiminnan riskienarviointimalli (liite 3), joka pohjautui pelastuslakiin (379/2011) sekä soveltuvin osin Euroopan laatupalkintomalliin (EFQM). Tutor-riskienarviointimallin tarkoituksena on arvioida ja selvittää arvioitavan kohteen kokonaisturvallisuustaso varautumisen sekä palo- ja pelastusturvallisuuden näkökulmasta katsottuna. Arvioitavan kohteen turvallisuustaso muodostuu johdon määrittelemästä johdon tahtotilasta, turvallisuuden itsearvioinnista sekä viranomaisen suorittamasta arviosta. Tutor-riskienarviointimallissa on pyritty rakentamaan ja huomioimaan kriteeristö- ja arviointiasteikko siten, että asteikko olisi yhteensopiva yleisempien laatu- ja auditointijärjestelmien kanssa, kuten ISO, EFQM ja KATARI. (Keski-Uudenmaan pelastuslaitos 2011, 3.)

Tutor-riskienarviointimalli on laaja-alainen työkalu, jossa huomioidaan arvioitavan kohteen erityispiirteet kuten kiinteistön koko sekä toiminnasta aiheutuvat riskit. Tutor-riskienarviointimallissa arviointi tapahtuu kahdeksan eri kriteeristön läpi käymisellä, jolla muodostetaan kokonaisarvio arvioitavan kohteen turvallisuustasosta asteikolla 1–heikko, 2–puutteellinen, 3–perustaso, 4–sitoutunut sekä 5–edelläkävijä. Arvioinnissa kahdeksan painopistettä käsittävät hallinnollisen johtamisen, toiminnallisten riskien arvioinnin, kiinteistö- ja turvallisuustekniikan, vaatimusten täyttymisen, koulutuksen, dokumentaation, viestinnän, tulokset sekä vaikutukset. Jokainen painopistealue sisältää omat kriteerit, jolloin kokonaisarvio muodostuu painopistealueiden painotetulla keskiarvolla. (Keski-Uudenmaan pelastuslaitos 2011, 3.)

Ranta (2015, 10–11) toi esille Tutor-turvallisuustoiminnan riskienarviointimallista, että se on hyvä ja toimiva työkalu oppilaitoksen turvallisuusjohtamisen kehittämisessä. Laurea-ammattikorkeakoulussa haluttiin kehittää turvallisuusjohtamista, joten oppilaitoksessa perustettiin turvallisuuden pilottihanke, joka

toteutettiin Tutor-riskienarviointimallilla. Pilottihankkeeseen osallistui Laurea-ammattikorkeakoulun seitsemän eri toimipisteen lisäksi 70 muuta kouluorganisaatiota, kuten muita ammattikorkeakouluja sekä läheiset peruskoulut ja ammattioppilaitokset. Pilottihankkeesta voitiin todeta, että oppilaitosten johdolle saatiin näkemys oman organisaation vahvuuksista ja kehittämistarpeista sekä tämän arviointimenetelmän kautta jokainen oppilaitos voisi halutessaan kehittää systemaattista turvallisuustoimintaansa.

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omniassa on Tutor-auditoinnilla mitattu kokonaisturvallisuuden nykytilan tasoa ja tavoitetasoa. Auditoinnin tulosten avulla on Omniassa laadittu kehittämissuunnitelma ammatillisen oppilaitoksen turvallisuuden kehittämiseksi. (Kivelä 2018, 3.) Omniassa auditointiyhteistyössä olivat avainasemassa Omnian turvallisuustyöryhmä ja toimipistevastaavat, vaikkakin lopullisista turvallisuuden kehittämislinjauksista päättää Omnian johto (Kivelä 2018, 14, 73.)

7.2 Haastattelu

Haastattelu voidaan yksinkertaisuudessaan määritellä keskusteluksi, jolla on ennakkoon mietitty tarkoitus. Haastattelu ja keskustelu muistuttavat toisiaan: molemmilla on kielellinen ja ei-kielellinen ulottuvuus, joiden avulla saadaan asenteet, mielipiteet, tiedot, tunteet ja ajatukset välittymään. Haastattelu ja keskustelu tapahtuvat kasvotusten, jossa molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa. Onnistuneet haastattelu ja keskustelutapahtumat tuovat iloa molemmille osapuolille. (Hirsjärvi & Hurme, 1995, 24-25.)

Haastattelulla ja keskustelulla on yksi oleellinen ero, jossa haastattelun ensisijaisena tehtävä on kerätä ennalta suunnitellusti ja päämäärähakuisesti informaatiota. Vastaavasti keskustelu voi olla vain pelkkä yhdessäolotapahtuma. Haastattelijan tulee huolehtia, ettei haastattelu ajaudu haastattelusta keskuste-

luun, koska keskustelun ominaisuutena on usein polveilla niiden asioiden ympärillä, joita molemmat osapuolet pitävät tärkeänä. Haastattelu on ennalta suunniteltua ja se tehdään haastattelijan johdolla sekä ehdoilla. (Hirsjärvi & Hurme, 1995, 25.)

Tässä kehittämistyössä käytettiin pohjana Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kehittämää TUTOR Max -turvallisuustoiminnan riskienarviointimallia. Haastattelut suunnattiin Riveria-oppilaitoksen johdossa olevalle rehtorille, kahdelle toimialajohtajalle sekä tilapalvelupäällikölle. Haastattelut suoritettiin 13.2.2018 sekä 5.4.2018 ja haastatteluun osallistui molemmat toimialajohtajat. Haastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen ne litteroitiin kirjalliseen muotoon. Haastattelussa on kahdeksan isoa kokonaisuutta, jotka jokainen pilkkoutuu vielä pienempiin osiin.

Kivelä (2018, 15-16) tuo esille, että koulutuskuntayhtymä Omnialle toteutetussa turvallisuuskehittämistyössä menetelminä käytettiin haastatteluja, auditointia, kirjallisuuskatsausta sekä havainnointia. Lisäksi turvallisuuden kehittämistyön tueksi kehittämisideoita kartoitettiin ja havainnoitiin Omniassa turvallisuusryhmältä ja toimipistevastaavilta oppimiskahvilamenetelmän avulla. Omniassa havainnoinnilla pyrittiin keräämään tietoja sekä osallistujia puhuttavia Tutor-auditoinnin painopistealueita.

Seuraavaksi kuvataan haastattelussa esille tulleita asioita johtamisen, riskien, vaatimusten, dokumentaation, kiinteistö- ja turvallisuustekniikan, koulutuksen, viestinnän sekä vaikutuksen osalta.

7.2.1 Johtaminen

Turvallisuus on laaja ja osittain monimutkainen käsite, johon kytkeytyy oikeanlainen sekä oikeaan aikaan tehty suunnittelu sekä ohjaus. Haastatteluissa ilmeni oppilaitoksen turvallisuustason olevan lakisääteisellä tasolla ja erilaisissa oppilaitoksen suunnitelmissa turvallisuus ja riskien ennaltaehkäisy on yritetty huomioida. Oppilaitokseen on nimetty turvallisuuden osalta vastuuhenkilöt, jol-

loin turvallisuus organisoituu henkilötasolla, mutta turvallisuus ei vastausten perusteella näy päivittäisissä toiminnoissa riittävästi. Haastatteluissa tuli esille, että tällä hetkellä Riveria-oppilaitoksesta puuttuu yhteisesti sovittu turvallisuuspolitiikka ja turvallisuusasiat ovat keskeneräisiä sekä maakunnan eri koulutusyksiköissä turvallisuusasiat ovat eri tasoisia.

Oppilaitoksen johdon turvallisuusjohtamista helpottavana työkaluna voidaan pitää johdon tietoisuutta ja kiinnostuneisuutta turvallisuutta kohtaan sekä oppilaitoksen turvallisuuden toteuttamista. Haastattelut toivat esille, ettei nykyisen oppilaitoksen johtoryhmän tai yhtymähallituksen asialistoilla turvallisuusasiat juuri näyttäyty, eikä turvallisuutta ole erikseen huomioitu. Haastatteluissa tuli esille, että nykyisin oppilaitoksen johdolla ei ole kattavaa tietoa oppilaitoksen läheltä piti -tilanteista, niiden vaikutuksista eikä johto ole osallistunut selvitysprosessien käsittelyyn.

Haastatteluissa todettiin turvallisuuden seurannan ja valvonnan olevan keskeisiä asioita, joista oppilaitoksen johdon tulee huolehtia oppilaitoksen turvallisuusjohtamisen onnistumiseksi. Useat viranomaiset ovat tehneet oppilaitoksessa omaan toimialaansa liittyviä tarkastuksia sekä valvontakäyntejä, mutta näistä saatuja tuloksia ei oppilaitoksen johdossa ole käsitelty. Turvallisuus oli aiemmin ollut oppilaitoksessa yhtenä teema-arviointikohteena, mutta siinä olleet selvitykset sekä kartoitukset olivat jääneet keskeneräiseksi ja siten ne eivät lähteneet oppilaitoksessa elämään. Haastatteluissa ilmeni, että Lieksan toimipisteellä on käytössään laatujärjestelmä, johon kuuluvat säännölliset sisäiset sekä ulkoiset auditoinnit, jotta oppilaitokselle myönnetty sertifikaatti pysyisi voimassa.

Muissa Riverian toimipisteissä tällaista laatujärjestelmää ei ole käytössä, joten näiltä osin turvallisuuden seuranta sekä valvonta ovat sattumanvaraisia ja siten asioihin ei puututa aina riittävän nopeasti sekä terävästi.

Oppilaitoksen turvallisuus rakentuu oikeanlaisiin resursseihin sekä turvallisuusorganisaatioon, jotta ylipäättänsä turvallisuustyötä voitaisiin tehdä. Haastatteluissa tuotiin esille, että ennen 1.1.2018 tullutta organisaatiomuutosta turvallisuusvastuut ja tehtävät kuvattiin melko selkeäksi, mutta silloin resurssit olivat

minimaaliset ja koulutustaso resursseilla oli perustasoinen. Nykyinen organisaatio ei ole osoittanut turvallisuustyöhön erillisiä resursseja eikä budjettia, joilla oppilaitoksen turvallisuustyötä tehtäisiin. Tilanne nähtiin haastatteluissa hankalana, koska ennen organisaatio uudistusta monilla koulutusaloilla oli varattuna pieni resurssi turvallisuustyöhön ja nyt sitä resurssia ei enää ole. Nykyisin oppilaitoksen turvallisuustyötä tekevät oman työn ohella toimivat turvallisuuspäälliköt ja kiinteistön turvallisuusvastaavat. Toiveena olisi kuitenkin saada oppilaitokseen yksi yhteinen turvallisuuspäällikkö, joka koordinoisi koko oppilaitoksen turvallisuusasiat yhtenäisiksi. Oppilaitoksen turvallisuusresurssit nähtiin riittävinä, mutta ongelmaksi nähtiin nousevan enemmänkin ymmärrys ja tahtotila eli se, halutaanko ja nähdäänkö turvallisuus oppilaitoksessa ylipäättänsä merkityksellisenä.

Oppilaitoksessa tehtävä turvallisuustyö vaatii oman työn ohella myös toimivan yhteistyön eri sidosryhmien kanssa. Haastatteluissa ilmeni, että oppilaitos on tiedostanut turvallisuuden kannalta sidosryhmät ja sidosryhminä pidettiin poliisia ja pelastuslaitosta sekä seurakuntaa. Nykyisellään edellä mainittujen sidosryhmien kanssa tehtävää virallista yhteistyötä ei pidetty kovinkaan aktiivisena ja sen katsottiin enemmän olevan satunnaista ja koordinoimatonta, eikä yhteistyö ulotu jokaiseen Riverian toimipisteeseen saakka. Lieksan toimipisteessä pelastuslaitos on syksyisin mukana turvallisuuskävelyissä ja pitämässä uusille opiskelijoille turvallisuusinfon. Vastaavasti poliisi, tulli, rajavartiolaitos sekä vankeinhoito käyvät vuosittain harjoittelemassa Peltolan kampuksella erikoiskoiriensa kanssa. Lieksassa yhteistyötä tehdään myös seurakunnan kanssa, jonka yhteistyön tuloksena on syntynyt surulaatikko kriisitilanteita varten.

Haastatteluissa tuotiin vahvasti esiin henkilökohteita suhteita, joilla on suuri merkitys yhteistyön toimivuuden kannalta. Tuntemalla henkilökohtaisella tasolla eri sidosryhmien edustajia helpotetaan yhteistyön toimivuutta ja samalla madalletaan yhteydenottokynnystä.

7.2.2 Toiminnalliset riskit

Oppilaitoksen riskienhallinnalla tulee olla selkeät tavoitteet ja ohjeistus, jotta riskienhallinnassa onnistutaan. Haastatteluissa nousi esiin, että oppilaitoksen riskeille on tavoitteet määritelty ja riskit osittain tunnistettu, mutta ohjeistus tässä asiassa on puutteellinen, koko oppilaitoksen turvallisuuskenttää katsoen. Oppilaitoksessa on osaamista ja ymmärrystä sekä lakisääteiset velvoitteet kunnossa, mutta haastatteluissa todettiin kyseessä olevan suuressa määrin johtamiskysymys. Oppilaitoksen riskienhallinta kohdistuu toiminnan eri osa-alueisiin ja tätä työtä on tehty jo useamman vuoden ajan, liittyen sisäisen tarkastuksen tekemään riskikartoitukseen sekä riskienhallintaan. Tämä työ kohdistuu muun muassa rahoitus-, toiminnallisiin- sekä vahinkoriskeihin, mutta turvallisuutta ei ole erikseen nostettu omaksi asiakseen.

Haastatteluissa todettiin, että oppilaitoksessa tulisi olla kokonaisvaltainen riskienhallintajärjestelmä, jolla riskien kokonaisuutta hallinnoidaan. Oppilaitoksessa ei ole järjestelmää, jolla kokonaisvaltaisesti hallinnoitaisiin riskejä, mutta oppilaitoksen käyttämän sähköisen työpöydän katsottiin osittain ajavan tätä järjestelmää. Oppilaitoksessa ei ole myöskään erillistä riskienhallintatyöryhmää, jonka vastuulla olisi oppilaitoksen riskienkartoitus sekä näiden ennaltaehkäisy. Haastatteluissa kerrottiin koko oppilaitoksen henkilöstölle joka toinen vuosi suunnatusta riskikartoituksesta, jossa riskit tuodaan esille ja ne käsitellään johtoryhmässä. Tämä kahden vuoden väli nähtiin harvaksi, kun sitä verrataan esimerkiksi Lieksan toimipisteen kerran vuodessa henkilökunnan sekä opiskelijoiden yhdessä tekemään riskikartoitukseen. Opiskelijoiden mukana olemista pidettiin tärkeänä, koska silloin he sitoutuvat turvallisuuteen paremmin ja oppilaitoksen turvallisuuskulttuuri kohoaa sekä opiskelijat vievät tuleviin työpaikkoihin turvallisuutta mukanaan.

Oppilaitoksessa olevat riskit tulee tunnistaa, jotta niitä voitaisiin hallita. Oppilaitoksessa olevia riskejä ollaan tunnistettu, muttei systemaattisesti eikä syvällisemmin. Riskejä arvioidaan yleisesti talousarvioprosessin yhteydessä sekä tulevan toimintavuoden riskejä käsitellään talousarvion yhteydessä ja näiden

toteutumista arvioidaan tilinpäätöksessä. Haastattelut toivat esiin, ettei oppilaitoksessa ole tällä hetkellä systemaattista turvallisuuteen liittyvien riskien tunnistamisprosessia, vaan riskit tunnistetaan joka toinen vuosi järjestettävän kyselyn avulla. Kysely ei kuitenkaan täysin kata kaikkia oppilaitoksen riskejä, joten siltä osin riskien tunnistamista tulisi kehittää. Haastatteluista nousi esiin, että jokaisen ihmisen henkilökohtaisena veloitteena on tiedottaa erilaisista riskeistä, mutta tämänhetkinen turvallisuuskulttuuri oppilaitoksessa on tasolla, jossa läheskään kaikki opiskelijat eivät tuo havaitsemiaan riskejä opettajan tai oppilaitoksen johdon tietoisuuteen. Haastatteluissa todettiin henkilökunnan suhtautuvan riskeihin hyvin sekä puuttuvan niihin tarmokkaasti. Haastatteluissa tuotiin esille poistumisreitit sekä käytävät, joissa toisinaan lainvastaisesti säilytetään ylimääräistä tavaraa.

Oppilaitoksen riskienhallintatyön onnistuminen riippuu siitä, miten hyvin työ toteutuu ja millainen vaikuttavuus sillä on. Haastatteluissa tuotiin esiin, että oppilaitoksen paloturvallisuuteen liittyvät asiat ovat kunnossa, pelastussuunnitelma on tiedostettu ja viranomaisyhteistyö on kunnossa ja lain edellyttämällä tasolla. Oppilaitoksen riskienhallinnan ja oppilaitoksen muu turvallisuustyön nähtiin arjen työssä elävän ehkä liian paljon omaa elämää, mikä koettiin osittain haasteellisena. Oppilaitoksessa on asioita, jotka nähdään tärkeänä ja ne nostetaan esille, mutta hetken päästä asiat unohtuvat, niin kuin turvallisuudellekin on osittain käynyt. Haastatteluissa tuli kuitenkin esille, että perustutkinnoissa sekä tiimeissä turvallisuus- sekä työturvallisuusasiat käydään läpi.

7.2.3 Vaatimusten täytyminen

Oppilaitoksen turvallisuustyöhön vaikuttaa se, että turvallisuuteen liittyvät lakisääteiset vaatimukset ja muut vaikuttavat ohjeet ovat kunnossa. Haastatteluissa ilmeni, että oppilaitoksen turvallisuustoiminnasta syntyvät asiakirjat tallennetaan arkiston muodostusohjeen mukaisesti. Turvallisuusasiakirjoja uskottiin olevan vähän ja niiden katsottiin kuuluvan joka toinen vuosi pidettäviin riskikyselyihin. Lieksan toimipisteessä turvallisuuteen liittyvät asiakirjat on pitkälti viety sähköi-

selle työpöydälle, mutta koko oppilaitostasolla tätä asiaa ei ole koordinoitu, kuten ei ole koordinoitu koko turvallisuustoimintaa. Haastattelussa tuli esiin, että tapaturman sattuessa dokumentointi toimii, mutta läheltä piti -ilmoituksen dokumentoinnissa olisi korjaamisen varaa. Lieksan toimipisteellä läheltä piti -tilanteen selvittämisprosessi lähtee ilmoituksesta, joka käsitellään asianmukaisesti. Selvitysprosessi loppuu vastaavasti siihen, että tilanteeseen saadaan ratkaisu ja siitä tiedotetaan myös asianomaisille. Muissa toimipisteissä tällaista Lieksan toimipisteen kaltaista selvitysprosessia ei ole käytössä. Haastatteluissa todettiin eri koulutusyksiköiden kemikalioluetteloiden olevan käytössä, koska niitä on arvioitu ja katsottu myös työsuojelutarkastuksissa. Toisaalta voidaan erikseen arvioida sitä, ovatko kemikalioluettelot päivitetty sekä ajan tasalla olevia.

7.2.4 Dokumentaatio

Oppilaitoksen turvallisuuskäytäntöjen oikeanlainen käsittely ja tallentaminen ovat perusta oppilaitoksessa tehtävälle turvallisuustyölle. Haastatteluissa selvisi, että oppilaitoksen toimistohenkilöt vastaavat hyvin pitkälti eri dokumenttien laatimisesta, mutta tietävästi turvallisuuteen liittyviä dokumentteja sekä tallenteita siellä ei ole käsitelty. Dokumentaatioissa törmää väkisin myös tietosuojan, jota varten oppilaitokseen on valittu vuoden 2018 alusta henkilö, joka vastaa oppilaitoksen tietosuojakäytänteistä. Haastatteluissa nousi esiin, etteivät turvallisuuskäytännöt ja -tallenteet päädy oppilaitoksen johdon tai hallituksen tietoisuuteen, vaikka niitä pidettiin turvallisuusjohtamisen kannalta tarpeellisena.

Haastatteluissa todettiin, että oppilaitoksen turvallisuusasiakirjat ja suunnitelmat on pääosin tehty, mietitty ja laadittu sekä viety myös käytäntöön. Lakisäätteisiä turvallisuusasiakirjoja on laadittu pienissä ryhmissä ja ne on viety sähköiselle työpöydälle yhteisesti luettavaksi. Ongelmana näissä asiakirjoissa nähtiin niiden päivittäminen, koska asiakirjoista löytyy vanhentunutta tietoa. Asiakirjoihin ja tallenteisiin tulisi luoda kunnollinen dokumentaatioprosessi sekä nimetä vastuuhenkilö niitä päivittämään. Haastatteluissa esitettiin, että turvallisuusasiakirjojen

laadintaprosessiin osallistuivat oppilaitoksen kaikki työyhteisön työntekijät, koska tällöin oma osaaminen kehittyisi ja samalla nostettaisiin koko oppilaitoksen turvallisuuskulttuuria. Näin toimien vaikutettaisiin parhaiten myös opiskelijoiden turvallisuusajatteluun.

7.2.5 Kiinteistö- ja turvallisuustekniikka

Yksi osa oppilaitoksen turvallisuutta ovat tekniset järjestelmät, jotka tulee huoltaa sekä pitää kunnossa säännöllisesti, jotta ne toimisivat moitteettomasti. Haastatteluissa ilmeni, että oppilaitoksen tilapalvelut ovat pystyneet jopa kiitettävällä tavalla hoitamaan koneisiin ja laitteisiin kohdistuvat huolto- ja korjaustyöt. Oppilaitoksessa tehdään parhaillaan useita eri kiinteistöjen saneeraus- ja remonttitoita, joissa uusitaan samalla rakennuksen automatiikkaa. Haastattelut toivat esiin kiinteistöjen automatiikan osalta sen, että nämä olisi saatu suhteellisen nykyaikaiselle tasolle, mutta yksittäisiä vanhentuneita automaatiojärjestelmiä voidaan oppilaitoksessa vielä kohdata. Oppilaitoksen avainhallintaa hoidetaan manuaalisesti ja se on pääsääntöisesti valtuutettu vahtimestareiden hoidettavaksi.

Pelastustoiminta on yksi keskeinen oppilaitoksen toimiala turvallisuuden ylläpitämisessä. Haastatteluissa tuli esille oppilaitoksen pelastustoiminnan osalta perusasioiden olevan kunnossa ja tämä pohjautuu osaltaan oppilaitoksessa olevien henkilöiden valppauteen. Ennen organisaatiomuutosta osa oppilaitoksen johtoa osallistui turvallisuuden tarkastuskierroksille, jonka jälkeen puutteet ja raportit käsiteltiin esimerkiksi tekniikkatiimissä tai entisissä tutkintovastaavissa. Nykyään tällaista järjestelmää ei ole. Haastatteluista nousi esiin, että oppilaiden sekä henkilökunnan kanssa tehtävät turvallisuuskävelyt nähtiin hyvänä, varsinkin kun oppilaitoksessa väki vaihtuu ja he eivät ole vielä tottuneet uuteen opiskelu- tai työpaikkaansa. Turvallisuuden osalta ei ole tehty johdon katselmuksia, joissa oppilaitoksen johto jalkautuu eri koulutusyksiköihin. Haastatteluista nousi

esiin, että esimerkiksi Peltolan kampuksella ei ole järjestetty säännöllisesti poistumisharjoituksia. Kampuksen roskakatokset eivät myöskään ole lukittuja.

Varautuminen on keskeinen käsite, kun oppilaitoksessa varaudutaan onnettomuuksiin sekä erilaisiin häiriötilanteisiin. Haastatteluissa ilmeni, että varautuminen erilaisiin onnettomuuksiin vaihtelee eri koulutusyksiköiden välillä. Haastatteluissa nousi esiin Peltolan kampusalue ja sen vieressä kulkeva rautatie sekä siellä mahdollisesti sattuva onnettomuus. Haastatteluista selvisi, ettei henkilöstöä suojaavia asioita ei ole tähän päivään mennessä mietitty siltä varalta, että rautatiellä sattuu mahdollinen onnettomuus. Haastatteluissa tuotiin esille väestönsuojaan liittyvien koneistojen ja laitteistojen määräaikaishuollon toimivuus, mutta väestönsuojat katsottiin saatavan toimintakuntoiseksi määrättyssä toiminta-ajassa. Haastatteluissa pohdittiin myös varautumista, jos oppilaitokseen kohdistuisi kahden-kolmen kuukauden mittainen toimintakatkos. Katkoksen suhteen oppilaitoksella ei ole suunnitelmaa siitä, miten esimerkiksi opetus hoidettaisiin sekä missä opetus järjestettäisiin kyseisenä aikana. Myöskään sähkö- ja vesikatkoille ei oppilaitoksessa löydy yhteistä suunnitelmaa.

Oppilaitoksessa kaikkia toimia ei voi hoitaa itse, joten joitakin toimintoja oppilaitos ulkoistaa. Haastatteluista ilmeni oppilaitoksen ulkoisten palvelujen olevan kilpailutettu määrättyjen kilpailukriteeristöjen mukaisesti. Oppilaitos on kilpailutanut osaksi kiinteistön hoitoon, huoltoon ja korjaukseen liittyvät tehtävät sekä vartiointipalvelut, jotka kuitenkin ovat paikkakuntakohtaisia sopimuksia.

7.2.6 Koulutus

Oppilaitoksen turvallisuuskoulutuksen keskeisiä asioita ovat koulutuksen suunnittelu ja organisointi. Haastatteluissa ilmeni, ettei turvallisuuskoulutusta ole suunniteltu koko oppilaitoksen kattavaksi, vaan eri koulutusyksiköissä turvallisuuskoulutusta tehdään lain edellyttämässä puitteissa. Myös turvallisuusasioiden tiedottamisessa nähtiin puutteita, koska sen ei katsottu olevan systemaattista eikä kattavaa. Haastatteluissa mainittiin koulutustarpeiden olevan

kartoitettu vain tiettyjen vastuuhenkilöiden osalta, joihin lukeutuvat väestönsuojan hoitajat ja turvallisuuspäällikkö. Muulle henkilöstölle ei ole järjestetty koulutustarpeista kyselyä eikä koulutustarpeita olla kirjattu ylös, mutta kehityskeskusteluissa turvallisuutta on sivuttu yleisellä tasolla. Haastatteluissa ilmeni oppilaitoksessa oleva HR-järjestelmä, johon jokainen voi halutessaan ilmoittaa koulutustarpeistaan, mutta siellä turvallisuuskoulutukset eivät ole kovinkaan isossa roolissa. Turvallisuuskoulutuksen vähäisyys voidaan tulkita myös siten, ettei oppilaitoksen turvallisuuskulttuuri ole kovin korkealla tasolla. Turvallisuuskulttuurin saaminen hyvälle tasolle vaatisi ihmisten koulutushalukkuutta turvallisuutta kohtaan. Haastatteluista selvisi Lieksan toimipisteen turvallisuuden tärkeys, jossa turvallisuus ollaan viety osaksi jokaista tutkinnon osaa. Lieksassa jokaisen opettajan tulee kuvata, miten turvallisuus näkyy ja miten turvallisuutta edistetään sekä miten turvallisuus näyttäytyy tämän tutkinnon osan oppimisprosesseissa.

Turvallisuuskoulutus on yksi tapa varautua mahdollisiin onnettomuus- ja vaaratilanteisiin, mutta koulutusta henkilöstön tulee saada riittävästi. Haastatteluissa ilmeni oppilaitoksen järjestäneen turvallisuuskoulutusta vastuuhenkilöille, mutta muuten turvallisuuskoulutus on ollut yksittäisen ihmisen motivaation, halun sekä tahdon asiana. Turvallisuuskoulutustarve on riippunut ihmisestä itsestään, joten jotkut ovat halunneet hakeutua erillisiin turvallisuuskoulutuksiin, mutta samalla tuotiin esille turvallisuuskoulutusten vähäinen määrä oppilaitoksen väkimäärään nähden. Haastatteluissa tuotiin esiin epäkohta, jossa oppilaitoksessa ei ole välttämättä tietoa organisaation ulkopuolisissa turvallisuuskoulutuksissa käyneistä henkilöistä. Tiedolla nähtiin olevan merkitystä, koska silloin turvallisuuskoulutuksesta saatua hyötyä voitaisiin laajentaa koko oppilaitoksen käyttöön.

Oppilaitoksen turvallisuuskoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja sille tulee löytyä koulutusrekisteri. Haastatteluissa todettiin oppilaitoksen turvallisuuskoulutuksista, että näitä järjestetään hyvin satunnaisesti ja ne ovat varsin vähäisiä. Oppilaitoksessa ei ole systemaattista ja organisoitua turvallisuuskoulutusrekisteriä, josta ajantasainen turvallisuuskoulutustilanne löytyisi esimerkiksi oppilaitoksen johdon käyttöön.

Oppilaitoksessa vallitsee koulutustapahtumista käytäntö, jossa jokaisen tulisi kirjata oppilaitoksen henkilöstöjärjestelmään omat koulutustapahtumansa, mutta tämä henkilöstöjärjestelmä ei erottele turvallisuuskoulutuksia erikseen.

7.2.7 Viestintä

Viestintä on osa onnistunutta johtamista, joten oppilaitoksen turvallisuus on monesti kiinni siitä, miten turvallisuusviestintä on oppilaitoksessa toteutettu. Haastattelut toivat esiin, ettei oppilaitoksessa ole yhtenäistä turvallisuusviestinnän viestintäsuunnitelmaa, joka palvelisi koko oppilaitoksen turvallisuusviestinnän tarpeita. Turvallisuusviestinnän osalta nähtiin paljon kehitettävää, koska tämä asia ei ole suunnitelmallista eikä yhteisesti koordinoitua ja ohjattua. Haastatteluissa tuotiin esille uuden organisaation yhden rehtorin malli, jossa rehtori vastaa oppilaitoksen turvallisuudesta. Rehtorille katsottiin kuuluvan myös kokonaisvastuu turvallisuusviestinnästä, mutta hänen poissa ollessaan turvallisuusviestinnästä vastaa hänelle valittu varahenkilö. Haastattelujen mukaan turvallisuusviestinnän etukäteisharjoittelua esimerkiksi haastattelujen, lehdistötiedotteiden tai tiedotustilaisuuksien muodossa ei oppilaitoksessa ole harjoiteltu. Haastatteluissa todettiin kehitettäväksi asioiksi turvallisuusviestinnän osalta oppilaitoksen www-sivut sekä sosiaalisten median, jotta näiden käyttö mahdollisessa kriisitilanteessa onnistuisi ja oikeaa tietoa saataisiin nopeasti liikkeelle.

Oppilaitoksen selviämistä mahdollisesta kriisitilanteesta auttaa usein se, miten ja millä tavalla turvallisuusviestintää on toteutettu erityistilanteissa. Haastatteluissa ilmeni, että olemassa olevaan kriisisuunnitelmaan on jollakin tapaa kirjattu kriisiaikaista turvallisuusviestintää, mutta tässä uudessa organisaatiossa kriisiaikaista turvallisuusviestintäsuunnitelmaa ei ole rehtorilla käytettävissään. Haastattelujen mukaan ihmisiin ja heidän viestintätaitoihin luotetaan, mutta samalla nähtiin myös turvallisuusviestinnän epäonnistumisen aiheuttavan riskejä.

Turvallisuusviestinnän epäonnistumiset voivat vaikuttaa oppilaitoksen toimintaan sekä imagoon. Erityistilanteissa rehtori voisi joutua osallistumaan esimerkiksi pelastuslaitoksen johtokeskuksessa johtoryhmätyöhön ja sitäkin olisi hyvä harjoitella.

7.2.8 Tulokset ja vaikutukset

Oppilaitoksen onnistuneeseen turvallisuustyöhön kuuluu säännöllinen seuranta sekä mittaaminen, jotta turvallisuustyö olisi laadukasta. Haastatteluissa tuli ilmi, että oppilaitoksessa sattuneet tapaturmat ja läheltä piti -ilmoitukset rekisteröidään ilmoitusten perusteella sekä työterveydenhuollosta tulee raportti työterveyteen liittyvistä asioista. Haastatteluissa todettiin, ettei oppilaitoksessa ole käytössään turvallisuuteen liittyvää mittausjärjestelmää, jolla mitattaisiin esimerkiksi oppilaitoksen turvallisuuden laatua, turvallisuuskulttuurin tasoa sekä turvallisuuteen liittyvien käytännön asioiden toteutumista. Nykyisin mittaaminen on lähinnä kyselyjä, joilla ihmisiltä kysytään millä tasolla jokin asia on, mutta tämä ei anna oikeaa eikä riittävää kuvaa oppilaitoksen turvallisuudesta tai ylipäätään oppilaitoksen turvallisuustasosta. Haastatteluissa tuotiin esille, että oppilaitoksessa tehtävä turvallisuustyö tulisi liittää osaksi oppilaitoksen EFQM-laaturjestelmää, koska turvallisuus kulkee nykyisin irrallaan. Tästä liitännästä nähtiin tulevan hyötyä muun muassa turvallisuusjohtamisen arviointiin. Lieksan toimipisteellä nähtiin turvallisuusmittarien olevan kunnossa, koska oppilaitoksessa on voimassa oleva turvallisuussertifikaatti, joka vaatii säännöllistä mittaamista. Haastatteluissa tuotiin esille, ettei oppilaitoksessa mitata ja seurata säännöllisesti turvallisuuden laatua eikä turvallisuusjohtamisen tasoa. Oppilaitoksessa on käytössään tuloksellisuusmittari, jolla mitataan opiskelijamäärää, työllistymistä, opiskelijapalautetta sekä henkilöstön työoloparametrin palautetta, keskeyttämistä, opintojen läpäisyä. Näistä oppilaitoksen johto pitää johdonkatselmuksen, muttei turvallisuudesta.

Jotta oppilaitoksen turvallisuustyötä voitaisiin kehittää ja siitä voisi oppia, niin sitä täytyy osata analysoida sekä sitä täytyy pystyä parantamaan jatkuvasti. Haastatteluissa tuotiin esille, että Lieksan toimipisteellä on ollut käytössään jo neljän vuoden ajan sisäiset auditoinnit sekä johdon katselmukset, joilla vaikutetaan oppilaitoksen turvallisuuteen. Haastatteluissa esitettiin, että Lieksan turvallisuusmalli tulisi ottaa käyttöön koko Riveriassa, koska tällöin voitaisiin turvallisuusasioita kehittää sekä samalla saataisiin parempia tuloksia. Haastatteluissa todettiin teknisen osaston joka toinen vuosi toteuttavan kyselyn olevan enemmän mielipiteiden tiedusteluja, muttei kyselyssä kuitenkaan päästä suoraan käsiksi tärkeisiin asioihin, joilla voitaisiin vaikuttaa oleellisesti oppilaitoksen turvallisuuteen. Haastatteluissa tuotiin esille Lieksassa opiskelijoiden tekemien turvallisuuskartoitusten sekä systemaattinen turvallisuustyön organisoinnin kehittävän oppilaitoksen turvallisuutta. Haastattelussa oppilaitoksen johto arvioi turvallisuuden painopistealueita myös numerollisesti 1-5 (liite 4).

Kivelän (2018, 44-48) mukaan Omniassa turvallisuuden kokonaisturvallisuuden nykytilasta ja tavoitetilasta saatiin tulos Tutor-auditoinnin, haastattelujen ja havaintojen avulla. Omniassa auditoinnin tulokset koottiin sekä numeeriseen että kirjalliseen muotoon sisältäen yhteenvedon Tutor-arviointialueista ja Omnian kehityskohteista. Omniassa Tutor-auditoinnin kokonaisturvallisuuden kaikkien painopistealueiden keskiarvoissa johdon tahtotila on sitoutunut arvolla 4, itsearvio on puutteellinen arvolla 2,7 ja viranomaisarvio on puutteellinen arvolla 2,5 (Kivelä 2018, 47).

Kivelä (2018, 61, 63-64) tuo esille, että Omnia koulutuskuntayhtymä on organisaationa suuri ja useammassa eri pisteessä sekä laajalla alueella. Tästä johtuen Omniassa on tarvetta kokoaikaiselle turvallisuuspäällikölle ja kaikkiin toimipisteisiin nimetyille toimipistevastaaville ja palveluvastaaville. Kivelän (2018, 65) kehittämistyö Tutor-auditoinnin tulosten pohjalta tukee Omnian johtoa omatoimiseen turvallisuuden kehittämiseen, toimintojen käynnistämiseen, ylläpitämiseen sekä seuraamiseen. Omniassa turvallisuuden kehittämissuunnitelman tärkeimmät toimenpide-ehdotukset perustuvat Tutor-auditointimallin

painopistealueisiin ja keskeisiksi teemoiksi nousivat riskit, sidosryhmät, raportointi, mittaaminen sekä jatkuva parantaminen.

Omnia vahvuutena nähdään turvallisuusjohtamisen merkityksen ja vaikutuksen tiedostaminen sekä johdon sitoutuminen turvallisuuden kehittämiseen. (Kivela 2018, 65, 72.)

8 Oppilaitosturvallisuuden kehittämissuunnitelma

Oppilaitosturvallisuuden kehittämisen osa-alueita ovat johtaminen, toiminnalliset riskit, vaatimusten täytyminen, dokumentaatio, kiinteistö- ja turvallisuustekniikka, pelastustoiminnan edellytykset, varautuminen, koulutus, viestintä sekä tulokset ja vaikutukset.

8.1 Johtaminen

Riveria oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee johtamisen osalta panostaa turvallisuusjohtamisen sekä johdon roolin vahvistamiseen. Turvallisuusjohtaminen tulee aloittaa turvallisuusorganisaation luonnilla koko Riveria oppilaitosta koskeväksi. Turvallisuusorganisaatioon tulee perustaa rehtorin johdolla turvallisuuden asiantuntijoista koostuva turvallisuusjohtoryhmä, jonka tehtävänä on johtaa, suunnitella sekä valvoa oppilaitoksessa tehtävää turvallisuustyötä. Turvallisuusjohtoryhmän tehtäviin kuuluu valmistella poliittisille päättäjille hyväksyttäväksi oppilaitoksessa toteutettava turvallisuuspolitiikka, josta tulee oppilaitoksen turvallisuustyön punainen lanka. Oppilaitoksen turvallisuustyön vastuut sekä tehtävät kirjoitetaan auki päällikkö- ja esimiestasolle, rakennusten turvallisuus- sekä kerrosvalvojille, jolloin jokainen toimija tiedostaa omat vastuut ja tehtävät oppilaitoksen turvallisuusorganisaatiossa. Oppilaitokseen tulee laatia

yhtenäinen turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja turvallisuuskulttuuri ottaen mallia Lieksan toimipisteen hyväksi todetusta turvallisuustyöstä.

Oppilaitoksen turvallisuustyön vaikuttavuutta parantaa oppilaitoksen johdon sitoutuminen turvallisuustyötä kohtaan. Oppilaitosturvallisuuden perustana on johdon aito kiinnostus oppilaitosturvallisuuteen sekä hyvä esimerkki turvallisuutta kohtaan. Johdon tulee käydä vuoropuhelua henkilökunnan kanssa ja ottaa turvallisuusasiat yhdeksi teemaksi kokouksissa, palaverissa sekä muissa tilaisuuksissa. Lisäksi johdon tulee viestiä oppilaitoksesta ulospäin, että Riveria-oppilaitos on turvallinen opiskelu- ja työpaikka sekä turvallisuus on yksi Riverian arvoista. Riveriassa tulee ottaa käyttöön sähköinen reaaliaikainen raportointijärjestelmä, jolla saadaan selville oppilaitoksen turvallisuuden nykytilanne. Nykytilan raportointi auttaa oppilaitoksen johtoa turvallisuusjohtamisen toteuttamisessa. Johdon tulee jalkautua koulutusaloille ja tehdä siellä turvallisuuteen liittyviä johdonkatselmuksia, joilla johto saa reaaliaikaisen kuvan oppilaitoksen turvallisuustasosta sekä samalla tapaa henkilöstöä.

8.2 Toiminnalliset riskit

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee toiminnallisten riskien osalta kehittää riskienhallintatyötä. Oppilaitoksen riskienhallintatyö lähtee oppilaitoksen johdon asenteesta riskienhallintaa kohtaan, jolloin johto johtaa riskienhallintatyötä, antaa selkeät ohjeet ja resurssit sekä valvoo sen toteutumista. Oppilaitoksen riskienhallintatyö tulee perustua työturvallisuuslain (738/2002,10§) mukaiseen velvoitteeseen, jossa työnantajalla on lakiin perustuva velvollisuus selvittää ja arvioida työstä aiheutuvat vaarat. Oppilaitoksessa tehtävä riskienkartoitusprosessi tulee muuttaa jokavuotiseksi ja se tulee tehdä jokaiselle koulutus- ja toimialle omanaan sekä sen tekemiseen tulee ottaa mukaan henkilökunta ja opiskelijat. Riskikartoituksesta laaditaan asianmukainen raportti, joka käsitellään henkilökunnan sekä opiskelijoiden toimesta. Riskikartoituksesta esiin nousseet puutteet ja ongelmatilanteet tulee korjata heti tai niille asetetun mää-

rääjan puitteissa. Oppilaitoksen johdon sekä esimiesten tehtävä on valvoa, että puutteet ja ongelmatilanteet tulee asianmukaisesti korjattua.

Oppilaitoksessa tulee läheltä piti -ilmoitus ottaa kokonaisuudessaan käyttöön ja tiedottaa siitä henkilökunnalle sekä opiskelijoille. Läheltä piti -ilmoituksen tulee tarkkaan miettiä etenemisprosessi, jossa kuvataan läheltä piti -ilmoitus, turvallisuusjohtoryhmän käsittely, toimenpiteet ja vastuut, turvallisuusjohtoryhmän päätös sekä läheltä piti -ilmoituksen arkistointi.

8.3 Vaatimusten täytyminen

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee vaatimusten täyttymisen osalta huomioida, että turvallisuuteen liittyvät lakisääteiset vaatimukset sekä muut turvallisuutta ohjaavat ohjeet on oppilaitoksessa tunnistettu. Vaatimusten täyttymisen edellyttää jatkuvaa turvallisuuslainsäädännön seurantaa sekä sille nimettyä vastuuhenkilöä. Oppilaitoksen turvallisuus-, kemikalio- ja työsuojeluvastaavan vastuut ja velvoitteet tulee selvittää oppilaitoksen ohjeista, tiedotteista, julkaisuista sekä organisaation rakennetta kuvaavista dokumenteista. Vaatimukset kuuluvat osaksi oppilaitoksen päivittäistoimintaa, jossa oppilaitoksessa työskentelevät ja siellä opiskelevat ovat tietoisia lakisääteisistä vaatimuksista, vastuussa olevista henkilöistä, muista turvallisuuteen liittyvistä vaatimuksista sekä viranomaisten määräykset oppilaitokselle. Vaatimusten täytyminen edellyttää kokonaiskuvan raportointia oppilaitoksen johdolle vähintään kerran vuodessa.

8.4 Dokumentaatio

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee dokumentaation osalta huomioida turvallisuusdokumentaatio, tietojen yksilöinti, säilytysajat, säilytyspaikat sekä säilytyksestä vastuuhenkilöt. Oppilaitokselle tulee nimetä turvallisuusdokumenteista vastaava henkilö, joka säännöllisesti seuraa turvallisuusdokumenttien

lainmukaisuutta ja niiden olemassaoloa sekä tarvittaessa puuttuu epäkohtiin. Oppilaitokseen tulee hankkia lainsäädännön mukainen järjestelmä, johon tallennetaan turvallisuusrekisterit, omat ohjeistukset sekä tapahtuneet turvallisuuspoikkeamat. Järjestelmän tulee olla sellainen, jolla voidaan vertailla oppilaitoksen eri koulutusalojen ja toimintojen turvallisuustasoa sekä turvallisuusdokumenttien saatavuus, luetettavuus sekä eheys tulee olla varmistettu.

Oppilaitoksen kaikki turvallisuusasiakirjat tulee käydä läpi ja päivittää ne tarvittaessa ajan tasalle. Pelastussuunnitelma ja riskikartoitus tulee jokaiselle koulutuslalle laatia erikseen, koska toimialoilla toiminta sekä riskit ovat hyvin erilaisia. Oppilaitoksen johdon keskeinen tehtävä on perehtyä oppilaitoksen turvallisuusasiakirjojen sisältöihin, jotta he voisivat hyödyntää niitä turvallisuusjohtamisessa sekä oppilaitoksen strategian toteuttamisessa.

8.5 Kiinteistö- ja turvallisuustekniikka

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee kiinteistö- ja turvallisuustekniikan osalta huomioida, että ne ovat tarkoituksenmukaisia sekä toimintakunnossa. Oppilaitoksessa tulee olla vastuuhenkilö, joka valvoo säännöllisesti kiinteistö- ja turvallisuustekniikan huoltotarvetta sekä määräaikaistarkastusten toteutumista. Vastuuhenkilötehtäviin kuuluu säännöllinen raportointi turvallisuusjohtoryhmälle huoltotarpeista sekä niiden toteutumisesta. Turvallisuusjohtoryhmän velvollisuuksiin kuuluu säännöllinen raportointi kiinteistö- ja turvallisuustekniikan tilasta oppilaitoksen johdolle.

8.6 Pelastustoiminnan edellytykset

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee pelastustoiminnan edellytysten osalta huolehtia niiden tarkoituksenmukaisuudesta, ylläpidosta, hallinnasta sekä

sen kehittymisestä. Oppilaitoksessa tulee huolehtia, että pelastustoiminnan edellytykset ovat määräysten ja rakennusluvan mukaisessa kunnossa sekä määräaikaistarkastukset ja ylläpitävät toimenpiteet on tehty. Turvallisuusjohtoryhmän on varmistettava, että kaikki oppilaitoksessa oleskelevat osaavat toimia vaara- ja onnettomuustilanteissa oikein. Turvallisuusjohtoryhmä vastaa oppilaitoksen opasteiden oikeudellisuudesta ja niiden kiinnittämisestä oikeisiin paikkoihin sekä paloilmoittimien ja savunpoistojärjestelmien toimivuudesta. Oppilaitokseen tulee nimetä vastuuhenkilö, joka säännöllisesti valvoo pelastustoiminnan edellytysten huoltotarvetta sekä määräaikaistarkastusten toteutumista. Oppilaitoksen tulevaisuuden tehtäviin kuuluu pitkäjänteinen turvallisuustoiminnan sekä turvallisuuden kehittäminen, jossa resursseja panostetaan merkittävästi turvallisuuden kehittämiseen.

Lisäksi pelastustoiminnan edellytykset vaativat oppilaitoksen johdon säännöllistä seuranta- ja toimintaedellytysten kehittämisen varmistamista.

8.7 Varautuminen

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee varautumisella varmistaa oppilaitoksen varautumisen tila. Turvallisuusjohtoryhmän tehtävänä on huolehtia, että oppilaitoksen kaikissa toimipisteissä toteutuu omatoiminen varautuminen erilaisissa onnettomuus- ja vaaratilanteissa, niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Turvallisuusjohtoryhmä vastaa väestönsuojien moitteettomasta kunnosta sekä maksimissaan näiden 72 tunnin käyttöönotosta. Turvallisuusjohtoryhmän vastuulla on myös suojeluhenkilöstön nimeäminen sekä näiden koulutuksesta huolehtiminen. Oppilaitoksen johdon tulee tunnistaa oppilaitoksen kriittiset infrastruktuurit sekä varavoima-, vesi-, it- ja viestitarpeet, jonka jälkeen johdon on laadittava suunnitelma poikkeusolojen toiminnan jatkuvuuden sekä suojaustoimenpiteiden kannalta.

8.8 Koulutus

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee koulutuksen osalta huolehtia, että turvallisuuskoulutus on riskien ja toiminnan kannalta suunniteltua, tarkoituksenmukaista, riittävää sekä kattavaa. Oppilaitoksessa tulee tehdä koko henkilökuntaa koskettava turvallisuuskoulutuskysely, jolla kartoitetaan henkilökunnan turvallisuustarve sekä millaista koulutusta ollaan jo käyty. Turvallisuuskoulutuskyselyn jälkeen turvallisuusjohtoryhmä laatii turvallisuuskoulutussuunnitelman, joka jakautuu neljälle vuodelle. Turvallisuuskoulutuksen ensisijainen tavoite on varautuminen oppilaitoksen erilaisiin riskeihin. Turvallisuuskoulutukseen kuuluvat alkusammutus-, ensiapu-, tietoturvaluustaidot sekä aggressiivisen henkilön kohtaaminen. Oppilaitoksessa otetaan käyttöön turvallisuuskoulutuskalenteri, jossa henkilökunnalle tarjotaan koulutuksia neljän vuoden periodilla. Turvallisuuskoulutuksia varten oppilaitokseen hankitaan järjestelmä, jonne koulutukset tallennetaan sekä sinne voidaan antaa myös koulutuksista palautetta. Järjestelmästä turvallisuusjohtoryhmän velvollisuus on seurata koulutuksiin osallistumisia, palautetta sekä laatua. Turvallisuusjohtoryhmän tehtäviin kuuluu raportoida vähintään kerran vuodessa oppilaitoksen johdolle koulutusmääristä, laadusta, vaikuttavuudesta, palautteista sekä koulutuksiin osallistuneista.

8.9 Viestintä

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee viestinnän osalta huolehtia, että turvallisuusviestintä on riskien ja toiminnan kannalta suunniteltua, tarkoituksenmukaista, riittävää sekä kattavaa. Oppilaitokseen tulee laatia koko oppilaitosta käsittävä turvallisuusviestintäsuunnitelma, joka käsittää normaali- ja poikkeusolot sekä kriisiviestinnän. Turvallisuusviestinnälle nimetään vastuhenkilö, joka huolehtii suunnitelman ajantasaisuudesta, koulutuksesta, vastuista sekä turvallisuusviestintään osallistuvien ammattitaidosta. Oppilaitoksen turvallisuusviestinnän tulee olla sähköisessä jakelukanavassa ja käytännönläheistä sekä kaksi-

suuntaista, johon sisältyy palautejärjestelmä ja turvallisuuspoikkeamista ilmoittaminen.

Oppilaitoksessa sattuneita erityistilanteita varten turvallisuusviesti suunnitelmaan on laadittava yksinkertaiset ohjeet, miten viestintä hoidetaan sekä kuka viestinnästä vastaa. Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa tulee huomioida myös sosiaalinen media ja siihen liittyvät vastuut, toimintaohjeet, verkostot sekä tavoitettavuus. Oppilaitoksen turvallisuusviestintää tulee harjoitella omaehtoisesti sekä viranomaisten kanssa. Omaehtoiseen harjoitteluun kuuluu haastattelut, lehdistötiedotteet, tiedotustilaisuudet sekä kaikki muu, mikä tukee oppilaitoksen turvallisuusviestintää.

8.10 Tulokset ja vaikutukset

Oppilaitosturvallisuuden vahvistamiseksi tulee tuloksien ja vaikuttavuuden osalta panostaa turvallisuustoiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmiin. Oppilaitoksessa tulee ottaa käyttöön seuranta- ja mittausjärjestelmä, joilla teknisiä järjestelmiä mitataan. Mittareina voisivat olla esimerkiksi kunnossapito-, huolto-, luetettavuus- ja häiriötiedot, käytettävyys, siisteys ja järjestys, sisäiset palotarkastukset sekä riskienarvioinnit. Lisäksi mittaaminen tulee kohdistua myös oppilaitoksen turvallisuuskulttuuriin, johtamisjärjestelmiin sekä menettelytapoihin. Turvallisuuskulttuurin mittareita ovat esimerkiksi henkilösuojainten käyttö, työilmapiiri, henkilöstön asennekartoitus, lakien ja asetusten sekä ohjeiden noudattaminen, paloturvallisuus ja hätätilannevalmius, johdon kierrokset, auditoinnit sekä viranomaispalaute. Johtamisjärjestelmien ja menettelytapojen mittarit koostuvat esimerkiksi turvallisuustoimenpiteistä, turvallisuuskustannuksista, koulutuksesta, turvallisuuskiirroksista, auditoinneista, pienryhmätoiminnasta, aloitteista, työkyky ja kuntotesteistä sekä ergonomiasta.

Mittaaminen toteutetaan monipuolisesti oppilaitoksen sisällä ja mittaamisessa huomioidaan myös oppilaitoksen sidosryhmät sekä kumppanuudet.

Turvallisuustoimintojen seuranta on olennainen osa oppilaitoksen laadunhallintajärjestelmää, joten siihen tulee käyttää myös ulkopuolisia auditointeja oman seurannan lisäksi. Oppilaitoksen turvallisuusjohtoryhmän tulee vähintään kerran vuodessa raportoida oppilaitoksen johdolle turvallisuustilanteesta sekä johdon tulee tehdä johdonkatselmuksia.

9 Pohdinta

Tämä opinnäytetyöprosessi on ollut hyvin mielenkiintoinen ja samalla palkitseva, koska oppilaitosturvallisuus on ajankohtainen aihe Riveria-oppilaitoksessa. Riverian nykytilanteessa oppilaitosturvallisuus on hajanaista ja sen johtamisessa on puutteita. Tämä prosessi on tuonut esiin ne seikat, joista onnistunut oppilaitosturvallisuus koostuu ja mitä kaikkea siihen sisältyy. Opinnäytetyöprosessin aikana oma oppiminen sekä oppilaitosturvallisuuteen liittyvä tietoisuus ja asiantuntijuus on lisääntynyt. Tästä prosessista sain omaan turvallisuusalan opettajan työhön uusia näkökulmia ja työkaluja, jotka vastaavasti voin siirtää omien opiskelijoiden käyttöön ja siten opinnäytetyötä saadaan hyödynnettyä hyvin laajasti.

Tämä opinnäyteprosessi toi esille sen tärkeän seikan, että itseään voi kehittää jatkuvasti sekä oppia jotain uutta liki päivittäin. Uusia asioita voi oppia työkavereilta, työyhteisöstä, yhteistyökumppaneilta sekä opiskelijoilta. Huomioitavaa oli, että Riverian turvallisuusalan opiskelijoiden turvallisuusasenne ja -tietoisuus ovat vahvalla tasolla. Opinnäytetyöprosessi toi onnistumisia, mutta myös pettymyksen tunteita. Pettymyksen tunteet nousivat välillä esiin huomattaessa sen tavan, jolla oppilaitoksessa turvallisuuteen suhtaudutaan sekä miten turvallisuus näyttäytyy tai ei näyttäydy oppilaitoksen arjessa.

Kehittämistyö on osa opinnäyteprosessia, joten opin, kuinka kehittämistyötä tehdään ja millä tavoin kehittämistyöstä saatuja tietoja voidaan hyödyntää Riverian oppilaitosturvallisuuden kehittämisessä.

Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantajan edustajien kanssa yhteistyössä. Opinnäytetyön aineistona toimi oppilaitoksen johdon haastattelut, jotka nauhoitettiin. Nauhoitettu aineisto litteroitiin ja aineistoa analysoitiin kirjaamalla haastatteluissa esille tulleet asiat ylös. Opinnäytetyön teoriatieto pohjautui alan asiantuntevaan ja luotettavaan aineistoon. Näillä toimilla varmistettiin työn luotettavuutta. Luotettavuutta varmistettiin myös päiväkirjamerkinnoilla opinnäytetyön etenemisestä ja sen vaiheista. Kehittämistoiminta eteni haastatteluissa esille tulleiden seikkojen ja teoriatiedon perusteella eteenpäin. Tehdyt haastattelut ja koottu aineisto kohdentuivat yhteen koulutusorganisaatioon, joten aineisto ei ole yleispätevää laajassa mittakaavassa, vaan siitä tehtiin johtopäätöksiä ja kehittämistoimintaa vain kyseiseen organisaatioon.

Opinnäytetyö pohjautui Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kehittämään TUTOR Max -turvallisuustoiminnan riskienarviointimallin. Haastattelut pohjautuivat TUTOR Max -lomakkeisiin, jotka olivat hyvät ja selkeät ja niiden avulla saatiin selvitettyä Riveria-oppilaitoksen nykyinen turvallisuustaso.

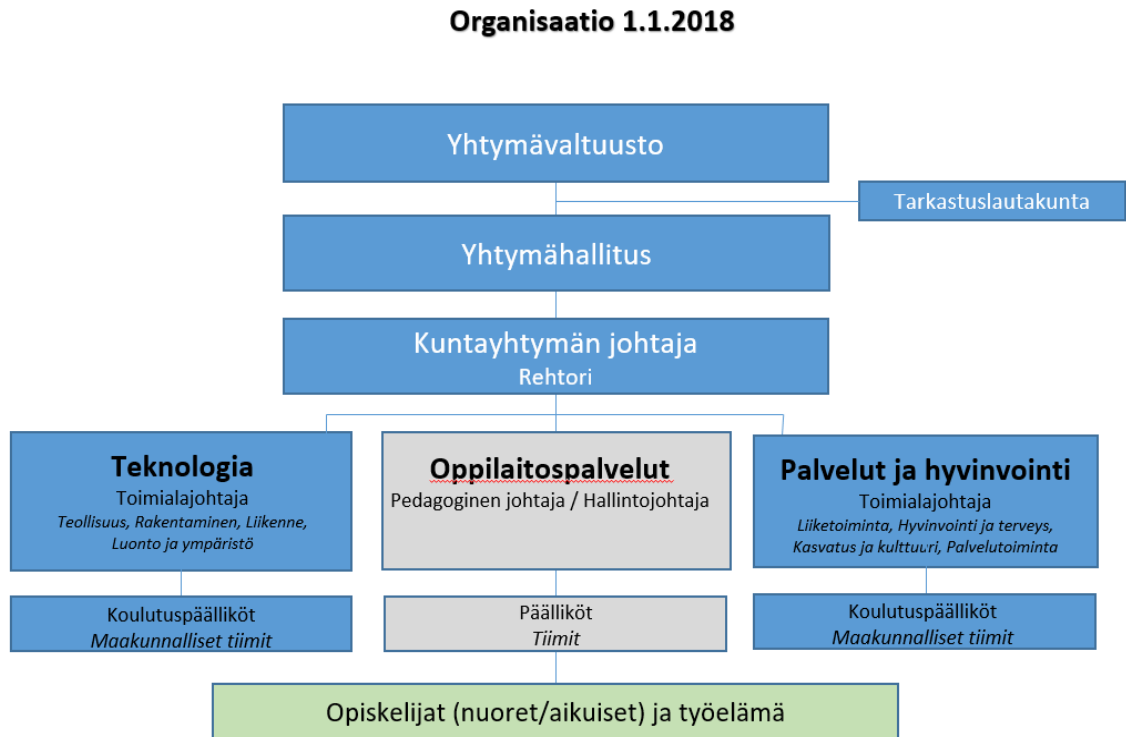
Tämä opinnäytetyöprosessi antoi selkeän kuvan Riveria-oppilaitoksen nykytilasta sekä kehittämissuunnitelman siitä, mitä Riveriassa tulee tehdä oppilaitosturvallisuuden parantamiseksi tavoitellulle tasolle. Näen, että turvallisuus lähtee asenteista eli miten jokainen kokee turvallisuuden omakseen ja miten hän siihen suhtautuu. Lisäksi turvallisuus lähtee johtamisesta ja siitä, miten oppilaitoksen johto suhtautuu turvallisuuteen eli onko oppilaitoksessa yhtenäinen turvallisuuspolitiikka, hyvä ja toimiva turvallisuusjohtaminen sekä turvallisuuskulttuuri. Näkisin, että tämä opinnäyteprosessi on alkua Riverian oppilaitosturvallisuuden kehittämiseksi, joten jatkotutkimuksia voidaan keskittää asenteen, turvallisuuspolitiikan, -johtamisen sekä -kulttuurin merkitykseen oppilaitosturvallisuudessa. Toteutettujen kehittämistoimenpiteiden jälkeen oppilaitosturvallisuuden tilaa voidaan arvioida uudelleen.

Lähteet

- Aapio, L, Kaarnalehto, A., Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J., Pisto, M. & Tikkanen S. 2017. Ammattina turvallisuus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Elinkeinoelämän keskusliitto. 2018. Yritysturvallisuus. <https://ek.fi/mita-teemme/tyoelama/yritysturvallisuus/> 2.3.2018.
- Hirsijärvi, S & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Härkönen, R. 2018. Riveria-oppilaitos teknologia-toimiala neuvottelukunnan perehdytys 1.2.2018. Esitys. 24.5.2018.
- Kerko, P. 2001. Turvallisuusjohtaminen. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kivelä, M. 2018. Omnian turvallisuuden kehittäminen Tutor-auditoinnikautta: Laurea ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/151794/Kivela_Mia_opinnaytetyo_yamk_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Laki ammatillisesta koulutuksesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531> 2.6.2018.
- Laki nuorista työntekijöistä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998> 20.6.2018.
- Lanne, M. 2007. Yhteistyö yritysturvallisuuden hallinnassa. Tutkimus sisäisen yhteistyön tarpeesta ja roolista suurten organisaatioiden turvallisuustoiminnassa. <https://www.vtt.fi/inf/pdf/publications/2007/P632.pdf> 15.1.2018.
- Lindfors, E. 2012. Turvallinen oppimisympäristö, oppilaitoksen turvallisuuskulttuuri ja turvallisuuskasvatus –Käsitteellistä pohdintaa ja tutkimushaasteita. Teoksessa: Lindfors, E. (toim.) Kohti turvallisempaa oppilaitosta. http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65529/kohti_turvallisempaa_oppilaitosta_2012.pdf 12.7.2018.
- Martikainen, S. 2016. Turvallisuusjohtaminen oppilaitoksessa. Teoksessa S. Martikainen (toim.) Varautuva, Turvallinen koulu. Laurea julkaisut. Laurea Ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119138/Laurean%20julkaisut%2070.pdf?sequence=1> 20.3.2018.
- Mertanen, V. 2013. Turvallinen koulu päivä. Työterveyslaitos. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy-Juvenes Print.
- Murtonen, M., Tamminen, H. 2006. Tunnista ja toimi. Työympäristöriskien arviointi ja hallinta kunta-alalla: Painojussit Oy.
- Oedewald, P., Pietikäinen, E & Reiman, T. 2008. Turvallisuuskulttuuri, Teoria ja arviointi, VTT, Edita Prima Oy. <http://www.vtt.fi/inf/pdf/publications/2008/P700.pdf> 15.8.2018.
- Oedewald, P. & Reiman, T. 2008. Turvallisuuskriittiset organisaatiot. Onnettomuudet, kulttuuri, johtaminen. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Opetushallitus. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuusopas. 2018. https://www.oph.fi/opetustoimen_turvallisuusopas 2.3.2018.
- Paasonen, J. 2012. Oppilaitoksen turvallisuusjohtaminen. Helsinki: Tietosanoma Oy.

- Pelastuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379> 4.4.2018.
- Perustuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731> 11.5.2017.
- Ranta ym. (2015). Uutta puhtia oppilaitoksen turvallisuusjohtamiseen. Teoksessa S. Martikainen (toim.). Arjen ennakoiva turvallisuusjohtaminen oppilaitoksissa. Laurea julkaisut 53. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://www.laurea.fi/dokumentit/Documents/53%20%20Martikainen%20toim%20Arjen%20ennakoiva%20turvallisuusjohtaminen.pdf> 3.10.2017.
- Rapila, P. 2010. Yksilön ja yhteiskunnan turvallisuus: Opetushallitus. https://www.edu.fi/turvallisuus_ja_liikenne/turvanetti/yksilon_ja_yhteiskunnan_turvallisuus 10.10.2017.
- Riveria oppilaitos. <https://www.riveria.fi/riveria/organisaatio/hallinto-ja-paatoksenteko/> 17.11.2017.
- Sisäasiainministeriö. 2009. Oppilaitosten turvallisuus. Työryhmän raportti. Sisäinen turvallisuus. Helsinki. Sisäasiainministeriön Julkaisuja 40/2009. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79733/sm_402009.pdf 12.8.2017.
- Sitra. 2013. Uusi turvallisuus-foorumi. Vastuu turvallisuudesta ei kuulu vain viranomaisille. <https://www.sitra.fi/aiheet/uusi-turvallisuus/#ajankohtaista> 10.1.2018.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2018. Nuorilta kielletyt työt ja nuorille vaaralliset työt. <https://tem.fi/nuorilta-kielletyt-ja-vaaralliset-tyot> 3.1.2018.
- Työsuojelu. 2018. Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu. Turvallisuusjohtaminen. <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/turvallisuusjohtaminen> 10.1.2018.
- Työsuojeluhallinto. 2010. Työsuojeluoppaita ja -ohjeita 35. Turvallisuusjohtaminen, Aluehallintovirasto. Tampere: Multiprint Oy https://www.tyosuojelu.fi/documents/14660/2426906/Turvallisuusjohtaminen_TSO_35.pdf/ef0c3554-4593-49d6-9530-64c28f404cb0 14.8.2017.
- Työturvallisuuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738> 10.11.2017.
- Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060475> 30.9.2017.
- Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf> 20.4.2018.
- Waitinen, M. 2011. Turvallinen koulu. Helsinkiläisten peruskoulujen turvallisuuskulttuurista ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Helsingin yliopisto. Tutkimuksia 334. Väitöskirja.
- Waitinen, M. 2012. Kohti turvallisempaa oppilaitosta. Oppilaitosten turvallisuuden ja turvallisuuskasvatuksen tutkimus- ja kehittämishaasteita. Nurmijärvi: Suomen painoagentti Oy.
- Waitinen, M. 2014. Oppilaitoksen turvallisuusopas 2. Turvallisuuskulttuurin kehittäminen. Nurmijärvi: Painoagentti Oy

Liite 1 Riveria-oppilaitoksen organisaatio

Oppilaitoksella on koulutusyksiköt Joensuussa, Kiteellä, Lieksassa, Nurmeksessa, Outokummussa ja Valtimolla. Oppilaitos järjestää koulutus- ja kehittämispalveluja jokaisessa jäsenkunnassa.

Liite 2 Riveria-oppilaitoksen organisaation palvelurakenne

Palvelut ja hyvinvointi –toimiala

Toimialajohtaja Jari Jolkkonen

Osaamiskokonaisuus (perus-, ammatti-, erikoisammatti- tutkinnot, työvoima-, oppisopimus- ja henkilöstökoulutus)	Tiimi (vastuualueena koko maakunta ja kaikki alan tutkinnot sekä koulutukset)	Koulutus- yksikkö	Koulutuspäällikkö
Palvelutoiminta	Hotelli-, ravintola- ja cateringala	Joensuu	Jaana Rajavuori
		Kitee	
		Nurmes	Rauno Peura (yksikön pääll.)
		Lieksa	
	Matkailupalveluala Kiinteistöpalveluala	Joensuu	Aira Lintunen
Hyvinvointi ja terveys	Sosiaali- ja terveysala Hius- ja kauneudenhoitoala	Joensuu	Tuija Koukkari Ritva Pakarinen Jere Mutanen Riikka Korkalainen
		Nurmes	
		Lieksa	
		Kitee	Eija Tuupanen-Laakkonen (yksikön pääll.)
		Outokumpu	
Kasvatus ja kulttuuri	Kasvatusala	Joensuu	Sanna Hartikainen
	Kulttuuriala	Joensuu	Anna-Kaisa Räsänen
		Outokumpu	Tone Arstila
Liiketoiminta	Liiketoiminta-ala	Joensuu	Heikki Hujanen Teemu Kokko Timo Kortelainen
		Nurmes	
		Lieksa	Kirsi Vänskä
		Kitee	
	Tieto- ja viestintätekniikka- ala	Joensuu	Kari Viljakainen

Teknologia-toimiala

Toimialajohtaja Reijo Härkönen

Osaamiskokonaisuus (perus-, ammatti-, erikoisammatti- tutkinnot, työvoima-, oppisopimus- ja henkilöstökoulutus)	Tiimi (vastuualueena koko maakunta ja kaikki alan tutkinnot sekä koulutukset)	Koulutusyksikkö	Koulutuspäällikkö
Teollisuus	Kone-, metalli- ja muoviala	Joensuu	Jorma Kareinen Pekka Junninen
		Kitee	
		Outokumpu	
		Nurmes	
		Lieksa	
	Sähkö-, prosessi- ja automaatioala Tieto- ja tietoliikenneala	Joensuu	Harri Ignatius
	Lieksa	Juha Liiten (yksikön pääll.)	
Rakentaminen	Talonrakennus- ja puuala	Joensuu	Jouni Holopainen Aki Hankilanoja
		Nurmes	?
		Lieksa	
	Talotekniikka-ala	Kitee	
	Kaivos-, kivi- ja louhintala	Joensuu	Jorma Käyhkö
Liikenne	Logistiikka-ala	Joensuu	Harri Mikkonen (yksikön pääll.)
	Autoala	Joensuu	Petri Keronen
		Nurmes	Ari Pikkarainen
Luonto ja ympäristö	Metsäala	Valtimo	Tommi Anttonen (yksikön pääll.) Mikko Saarimaa
	Maatalousala	Joensuu	
		Kitee	Pirjo Korhonen

Opiskelijapalvelupäällikkö Harri Pölönen Henkilöstöä yhteensä 59					
Opiskelija-hallinto* 3 asiantuntijaa 21 opinto-sihteeriä yht. 24 * 1 lähiesimies	Opiskelu-huolto* 1 asiantuntija 6 kuraattoria 6 laaja-alaista erityisopettajaa yht. 13 * 1 lähiesimies	Ohjaus* 9 opinto-ohjaajaa 2 uraohjaajaa yht. 11 * 1 lähiesimies	Asuntola-toiminta 9 asuntolan ohjaajaa opiskelija-palvelupäällikkö 0	Kv-toiminta 1 koordinaattori opiskelija-palvelupäällikkö 0	Opiskelija-toiminta 1 koordinaattori opiskelija-palvelupäällikkö 0

Henkilöstön kehittämispäällikkö Jaana Homanen Henkilöstöä yhteensä 13		
Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen 2 asiantuntijaa	Henkilöstö-suunnittelu ja henkilöstörekrytointi 1 asiantuntija	Hankkeet 10 päätoimista hanketyöntekijää

Viestintä-, myynti- ja markkinointipäällikkö Arto Korhonen Henkilöstöä yhteensä 18-19			
Viestintä ja markkinointi 6 ammattilaista	Koulutuksen myynti sis. kumppanuudet 8 koulutus suunnittelijaa (4 henkilötyövuotta)	Kesäyliopisto 3-4 työntekijää	Kv-vienti 1 kv-viennin kehittäjä

Pedagoginen johtaja Jatta Herranen Henkilöstöä yhteensä 53				
Pedagogiset prosessit 3 asiantuntijaa pedagoginen johtaja	Ennakointi ja laatu 1 asiantuntija pedagoginen johtaja	Verkko-opisto* asiantuntija, graafikko ja 6 opettajaa, yhteensä 9 * 1 lähiesimies	Oppimisen digitalisaatio 1 asiantuntija pedagoginen johtaja	Y-aineet* koordinaattorit ja opettajat, yhteensä 39 * 1-2 lähiesimiestä

Tilapalvelupäällikkö Esko Tahvanainen Henkilöstöä yhteensä 47		
Rakennuttaminen 3 asiantuntijaa tilapalvelupäällikkö	Kiinteistöhoito 12 kiinteistöhoitajaa 4 lähiesimiestä	Puhtauspalvelu 27 laitoshuoltajaa puhtauspalvelupäällikkö

Ravitsemispalvelupäällikkö Heina Piipponen Henkilöstöä yhteensä 36		
Pielisen Karjala ruokapalveluesimies	Peltola ja Niittylahti ruokapalveluesimies	Otsola, Kaislakuu ja Outokumpu ruokapalveluesimies

Liite 3 Tutor-haastattelurunko

1 johtaminen

1.1 Suunnittelu ja ohjaus

Onko oppilaitos määrittänyt ja tunnistanut turvallisuutta ohjaavat periaatteet?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation hallinnollisen turvallisuusjohtamisen tasoa.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Periaatteita, tarpeita ja vaatimuksia ei tunnistettu eikä kirjattu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuutta ohjaavia periaatteita ei ole tunnistettu eikä määritelty. Uhkia ja riskejä ei ole tunnistettu tai se on tehty hyvin puutteellisesti.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Periaatteiden tunnistaminen sekä uhkien ja riskien tunnistaminen on jäänyt puheen tasolle. Ei dokumentteja.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>(Pelastuslain 8§) Turvallisuudesta ei voida osoittaa.</i></p>	<p><i>Periaatteet, tarpeet ja vaatimukset tunnustettu ja kirjattu osittain / puutteellisesti.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Toimintaa koskevat lainsäädännön asettamat vaatimukset on ainakin osittain tunnustettu ja turvallisuutta koskevat perusasiat on kirjattu osittain puutteellisesti.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Vaatimuksia tunnustettu ja kirjattu sekalaisesti eri aikakausina. Kokonaiskuva sirpaleinen. Kohde on osittain tunnistanut ja dokumentoinut uhat ja riskit, jotka ohjaavat vaaratilanteiden ennaltaehkäisyä ja omaoimista varautumista.</i></p>	<p><i>Suunnittelu toteutuu riskiperusteisesti ja periaatteet, tarpeet sekä vaatimukset tunnustettu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on kirjattuna turvallisuutta koskevat perusasiat erillisenä dokumenttina tai osana yleisiä tavoitteita.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Kohde on tunnistanut ja dokumentoinut uhat ja riskit, jotka ohjaavat vaaratilanteiden ennaltaehkäisyä ja omaoimista varautumista. Vastuukäilyä määritelty.</i></p>	<p><i>Johdon rooli turvallisuuden ohjaamisessa korostuu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on kirjattuna ylimmän johdon hyväksymä turvallisuuspolitiikka tai vastaava turvallisuustoimintaa ohjaava hyväksyty määrittely.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuuspolitiikka ohjaa organisaation turvallisuustyötä näkyvästi.</i></p>	<p><i>Toimintaa kehitetään jatkuvasti. Voidaan puhua järjestelmästä.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatioon on luotu ja sillä on käytössään turvallisuudenhallinta järjestelmä jonka johto hyväksynyt ja jota toteutetaan koko henkilöstön ja sidosryhmien voimin.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Turvallisuudenhallintajärjestelmä: turvallisuuden vuotuinen toimintaohjelma, turvallisuustyön tavoitteet, riskien tunnistamisen arviointi ja kontrollit, turvallisuusorganisaatio ja vastuut, onnettomuudet, vaaratilanteet, turvallisuuspoikkeamat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, turvallisuusdokumentaatio ja sen hallinta, koulutuksen ja tietoisuuden lisääminen sekä osaamisen, raportoinnin ja johdon katselmukset.</i></p>

Pohdittavaa:

Kuvaa oppilaitoksen turvallisuusjohtamisen prosessi

Uudenmaan pelastuslaitos TUTOR kriteeristö, Max-lomake

1.2. Johdon tietoisuus

Raportoidaanko turvallisuudesta suoraan oppilaitoksen ylimmälle johdolle?

Kysymyksellä arvioidaan: Johdon tietoisuutta ja sitoutumista turvallisuustyöhön.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Ei raportointia.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuudesta ei raportoida johdotasolle eikä johdolle vaadi raportointia.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Raportointi tarve tiedostettu mutta ei käytännön toimenpiteitä. Puheaste.</i></p>	<p><i>Raportointi satunnaista.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusraportointia johdolle esiintyy osittain / satunnaisesti.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Johdolle raportoidaan ainoastaan merkittävistä onnettomuuksista (onnettomuustyyppinä tai tilanteita ei ole luokiteltu).</i></p>	<p><i>Raportointi järjestelmällistä. Johto on kiinnostunut.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuuden raportointijärjestelmä on luotu ja se on käytössä.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Johdolle raportoidaan merkittävistä onnettomuuksista sekä vähintään vuosittain turvallisuusasioiden muutoksista sekä kehityssuunnitusta.</i></p>	<p><i>Johto on hyvin selvillä turvallisuustoiminnan tasosta ja nykytilasta.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuudesta vastaava henkilö raportoi organisaation johdolle säännöllisesti siten, että johtoryhmä on selvillä turvallisuustoiminnan ja turvallisuustilanteen tasosta. Huomattavat poikkeamat tai muutokset on voitava raportoida johdolle välittömästi esimerkiksi kriisinhallintamenettelyn kautta.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusasioiden raportointi on järjestetty osaksi muuta johtamisprosessia. Raportointi toistuvaa ja säännöllistä.</i></p>	<p><i>Raportointi ohjaa johdon linjauksia ja päätöksiä turvallisuusasioissa.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiossa on nimetty yksi tai useampi ylemmän johdon jäsen, jolla on muista vastuista riippumatta erityinen vastuu turvallisuudenhallintajärjestelmästä.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Kyseinen henkilö varmistaa, että turvallisuudenhallintajärjestelmä luodaan ja että sitä kehitetään. Varmistaa että turvallisuustoimintojen tasosta esitetään raportit ylimmälle johdolle katselmusta varten ja että raportteja käytetään turvallisuudenhallintajärjestelmän perustana.</i></p>

Pohdittavaa:

Tuleeko turvallisuuteen liittyvät seikat sekä turvallisuuspoikkeamat johdon sekä turvallisuudesta vastaavan henkilön tietoisuuteen/käsittelyyn? Jos tulee, niin miten ne käsitellään?

Kuuluuko turvallisuusasiat johtoryhmän esityslistalle ja käsitelläänkö turvallisuusasioita omana kohtana?

Käsitelläänkö johdon sekä turvallisuusasioita vastaavan toimesta turvallisuusasioita, vaaditaanko sekä seurataanko aktiivisesti, että turvallisuusasiat ovat oppilaitoksessa kunnossa?

1.3. Seuranta ja valvonta

Onko organisaatiolla käytössään turvallisuuden seuranta ja valvontamenetelmiä ja näkykö niissä oppilaitoksen johdon tahtotilaa?

Kysymyksellä arvioidaan: Miten kaukana turvallisuuden nykytila on organisaation ylimmän.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Ei</i> turvallisuuden seuranta ja valvontamittareita. <i>Viranomaistarkastukset</i> tekemättä tai puutteita.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiossa</i> ei ole käytössä turvallisuuden seuranta- ja valvontamittareita.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Seuranta</i> ja valvontamittareiden tarve on tiedostettu mutta ei käytännön toimenpiteitä.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Organisaatiolla</i> ei ole tiedossa turvallisuuden nykytilaa.</p>	<p><i>Vaaditut</i> viranomais-tarkastukset suoritettu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Viranomaisten</i> vaatimia tarkastuksia ei ole suoritettu tai niiden suorittamisessa on puutteita.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Viranomaisten</i> vaatimat tarkastukset on suoritettu, mutta korjaavia toimenpiteitä ei.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on tiedossa turvallisuuden nykytila puutteellisesti.</p>	<p><i>Käytössä</i> omia tarkastuksia. <i>Viranomaistarkastukset</i> suoritettu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on käytössä rutiininomaisia sisäisiä tarkastuksia. <i>Viranomaisten</i> edellyttämät tarkastukset on suoritettu ja puutteet korjattu.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaation</i> turvallisuuden nykytila on tiedostettu. <i>Organisaatiossa</i> vastataan työturvallisuusvastuun mukaisesti rutiinitarkastuksista. <i>Turvallisuusorganisaatio</i> vastaa lakisääteisten tarkastusten toteuttamisesta yhdessä yksiköiden johtajien kanssa.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Rutiinitarkastuksia</i> ovat siisteys ja järjestys, koneiden ja laitteiden kunto, turvalaitteiden testaus, ohjeiden ja toimintatapojen noudattaminen, toimintatapojen havainnointi ja palautteen antaminen.</p>	<p><i>Käytössä</i> omia tarkastuksia sekä laajempia sisäisiä auditointeja. <i>Johto</i> tietoinen nykytilasta.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on käytössä rutiininomaisia tarkastuksia ja sisäisiä auditointeja, joista raportoidaan johdolle tai joihin johto itse osallistuu. <i>Prosessissa</i> saatua tietoa käytetään todellisen toiminnan hallintaan ja ennakoitiin sekä pyritään vaikuttamaan ihmisten toimintaan.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on käytössä rutiininomaisia tarkastuksia, sisäisiä auditointeja ja ulkoisia auditointeja. <i>Voidaan</i> puhua järjestelmällisestä turvallisuuden seurannasta ja valvonnasta, jolla toimintaa pyritään parantamaan ja toimimaan ennakoivasti.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Sisäisiin</i> auditointeihin luetaan lakisääteiset tarkastukset, kunnossapitotarkastukset, riskienarvioinnit, järjestelmän auditoinnit, benchmarkkaus, tilannekatsaukset, asenne ja turvallisuusilmapiirikyselyt. <i>Sisäistä</i> auditoinneista vastaa turvallisuusorganisaatio.</p>	<p><i>Käytössä</i> myös ulkoisia auditointeja turvallisuuden osalta. <i>Seuranta</i> ja valvontaa kehitetään.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuustoimintojen</i> tarkastamisen, mittauksen ja auditoinnin kantava-ajatus on jatkuva parantaminen. <i>Prosessissa</i> pyritään ennakoitiin, keskitytään tulosten saavuttamiseen, etsitään onnettomuustapauksissa laajempia järjestelmävirheitä ja palkitaan turvallisuuden edistämistä.</p>

Pohdittavaa:

Onko oppilaitokseen luotu sisäistä turvallisuusauditointijärjestelmä, johon oppilaitoksen johto sekä turvallisuudesta vastaava henkilö osallistuu säännöllisesti?

1.4. Resurssit ja turvallisuusorganisaatio

Onko organisaatiolla riittävät resurssit turvallisuustyön toteuttamiseksi ja ovatko vastuut määritellyt riittävän selkeästi?

Kysymyksellä arvioidaan: Onko turvallisuustyöllä realistiset onnistumisen mahdollisuudet.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Resursseja</i> ei määritetty.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuudelle</i> ei ole suunnattu erillisiä resursseja.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Resurssit</i> tiedostettu mutta ei dokumentoituja toimenpiteitä.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Resursseja</i> ovat: henkilöstö, erityisosaaminen, teknologiset resurssit, taloudelliset resurssit.</p>	<p><i>Resurssit</i> kohdennettu muiden toimintojen kautta.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuudelle</i> ei ole suoraan kohdennettu resursseja, vaan ne on kohdennettu muiden resurssien kautta (esim. kiinteistö).</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusresurssien</i> kokonaishallinta on pirstaloitunut eikä kokonaiskuva ole tiedossa</p>	<p><i>Turvallisuusresursseja</i> koordinoidaan keskitetysti.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on turvallisuustyön toteuttamiseksi riittävät resurssit. <i>Organisaatioon</i> on nimetty henkilö joka koordinoi keskitetysti turvallisuuden resursseja. <i>Henkilön</i> rooli ja vastuut ovat selkeästi määritetyt. <i>Henkilöt</i> ovat tietoisia vastuistaan ja velvollisuuksistaan.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Henkilöiden</i> tehtävänkuvauksiin on liitetty turvallisuuden vastuut ja velvollisuudet.</p>	<p><i>Turvallisuusvastaava</i> hallinnoi ja ohjaa keskitetysti turvallisuusresursseja.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on pätevä turvallisuudesta keskitetysti vastaava henkilö, jolla on riittävät mahdollisuudet arvioida resurssien riittävyyttä sekä johtaa ja koordinoida turvallisuustoimintaa. <i>Pätevyysvaatimukset</i> on määritetty ja dokumentoitu.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuudesta</i> vastaava henkilö on organisaatiossa sellaisessa asemassa, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa turvallisuuden toteuttamiseen / resurssien hallinnoimiseen.</p>	<p><i>Turvallisuusresursseja</i> kehitetään strategisten tavoitteiden mukaisesti.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusresursseja</i> kehitetään organisaation strategisten tavoitteiden mukaisesti. <i>Turvallisuudesta</i> vastaavat henkilöt kehittävät jatkuvan parantamisen menetelmällä jatkuvasti itseään ja organisaatiotaan. <i>Laadukasta</i> turvallisuusteknologiaa käytetään osana turvallisuuden hallintaa. <i>Organisaatiossa</i> on nimetty turvallisuusvastaava, jolla on kokonaisvaltainen vastuu turvallisuuden kehittämisestä ja johtamisesta osana organisaation johtamista.</p>

Pohdittavaa:

Onko oppilaitoksen turvallisuusorganisaatio kuvattu, onko se toiminnassa ja onko turvallisuusorganisaatiolla riittävä osaaminen hoitaa oppilaitoksen turvallisuusasiat?

Onko turvallisuusresurssit määritetty ja onko turvallisuusresurssit riittävät hoitamaan yhdenmukaisen mallin toteuttamiseen?

Onko turvallisuusasiat huomioitu budjetissa?

1.5. Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Onko organisaatio tunnistanut ja tiedostanut sidosryhmien sekä yhteistoiminnan merkittävyyden toiminnan kehittämisessä?

Kysymyksellä arvioidaan: Miten organisaatio kykenee kehittämään toimintaansa sidosryhmien ja verkostojen kautta.

<p>Heikko (1)</p> <p><i>Sidosryhmiä ei tunnustettu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio ei ole tunnistanut sidosryhmiään tai näiden sidosryhmien tarpeita ja odotuksia.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tarpeet ja sidosryhmät tunnustettu mutta ei käytännön toimenpiteitä.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Sidosryhmiä ovat esimerkiksi; organisaation henkilöstö, asiakkaat ja loppukäyttäjät, omistajat ja sijoittajat, toimittajat ja yhteistyökumppanit sekä yhteiskunta joihin organisaatiolla tai sen tuotteilla on vaikutusta.</i></p>	<p>Puutteellinen (2)</p> <p><i>Sidosryhmät ja näiden tarpeet tunnustettu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on tunnistanut puutteellisesti sidosryhmänsä sekä näiden sidosryhmien tarpeet ja odotukset.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on tunnistanut sidosryhmänsä mutta näiden sidosryhmien tarpeita ja odotuksia ei ole otettu huomioon</i></p>	<p>Perustaso (3)</p> <p><i>Henkilöt ja tarvittavat sidosryhmät ovat tietoisia vastuista. Tiedonvaihto aktiivista.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on tunnistanut dokumentoidusti sidosryhmänsä sekä näiden sidosryhmien tarpeet ja odotukset. Tarpeet ja vastuut ovat toimijoiden tiedossa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tiedonvaihto turvallisuudelle kriittisten sidosryhmien kanssa on aktiivista.</i></p>	<p>Sitoutunut (4)</p> <p><i>Toiminta osa jokapäiväistä toimintaa. Raportointi säännöllistä. Johdon rooli korostuu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on käytössä toimintaprosessi /-ohjelma jolla tietoa jaetaan ja tuotetaan aktiivisesti sidosryhmien välillä. Johto on analysoinut miten organisaatio voisi hyötyä sidosryhmien kanssa solmittavista yhteistyökumppanuuksista lisäarvon tuottamiseksi molemmille osapuolille.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Yhteistyökumppanuudet perustuvat yhteiseen tietämykseen ja näkemykseen sekä riskien ja tuottojen jakamiseen. Yhteistyökumppanuudet ovat vuosia kestäviä pitkäaikaisia prosesseja.</i></p>	<p>Edelläkävijä (5)</p> <p><i>Toimintaa kehitetään jatkuvasti. Voidaan puhua järjestelmästä.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio toimii aktiivisesti kumppanuusverkostoissa, jotka muodostuvat monialaisten organisaatioiden välille. Organisaation toiminta perustuu jollekin olemassa olevalle laatujärjestelmälle, joka on yleisesti verkostossa noudatettu toimintatapa. Laatujärjestelmiä auditoidaan säännöllisesti verkoston sisällä ja ulkopuolisen auditoitsijan toimesta.</i></p>
--	--	--	---	--

Pohdittavaa:

Keitä kuuluu oppilaitoksen turvallisuusasioiden sidosryhmään?

Miten usein ja kuka pitää oppilaitoksessa yhteyttä turvallisuusasioiden sidosryhmiin?

Osallistutaanko oppilaitoksesta valtakunnallisiin tai paikallisiin turvallisuustapahtumiin?

Tapaako oppilaitoksen johto säännöllisesti eri turvallisuusasioiden sidosryhmiä?

2. Toiminnalliset riskit

2.1. Tavoitteet ja ohjeistus

Onko organisaatio määrittänyt riskienhallinnan tavoitteet ja laatinut näistä johdetut ohjeet?

Kysymyksellä arvioidaan: Riskienhallinnan tavoitteellisuutta.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Tavoitteita ja ohjeistusta ei ole.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan tavoitteita ja / tai ohjeistusta ei ole.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tavoitteita ja ohjeita on suunniteltu mutta ei dokumentoitu</i></p>	<p><i>Tavoitteet ja ohjeet puutteellisia.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan tavoitteet ja ohjeet ovat puutteellisia. Kokonaisuutta ei kyetä hahmottamaan vaan tavoitteet ja ohjeet ovat pirstaleisia.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan tavoitteet on määriteltä mutta ohjeet ovat puutteellisia. Tai ohjeet on laadittu mutta tavoitteita ei ole määriteltä.</i></p>	<p><i>Tavoitteet ja ohjeistus määritetty. Yksikkökohtaiset ohjeet.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan tavoitteet on määriteltä ja riskienhallinnan ohjeet on laadittu.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tavoitteista johdetaan ohjeet ja työkalut. Ohjeet jakautuvat konsernikohtaisiin ohjeisiin sekä yksikkökohtaisiin ohjeisiin.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Tavoitteet ja ohjeistus voidaan määritellä myös riskienhallinnan yleisohjeessa.</i></p>	<p><i>Riskienhallinnan politiikka ohjaa toimintaa. Johdon rooli korostuu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan tavoitteet muodostuvat riskienhallintapolitiikasta, riskienhallinnan visioista ja strategiasta, jotka laaditaan yhteneväisiksi muiden toimintojen vastaviin asiakirjoihin. Tavoitteet on viety johtoryhmän ja edelleen hallituksen päätettäväksi.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan tavoitteet ovat kokonaisvaltaisia ja ne liittyvät talouden ja toiminnan vakauteen sekä turvallisuuden varmistamiseen.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Riskienhallinta voidaan jakaa esimerkiksi rahoitusriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, vahinkoriskeihin sekä strategisiin ja muihin riskeihin sekä näiden tavoitteisiin</i></p>	<p><i>Riskinottoperiaatteet kuvattu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Tavoitteissa on kuvattu riskinottoperiaatteet, jotka voivat vaihdella eri toimintojen osalla. Siedettävä riskitaso määritetään erikseen konserni- ja yksikkötasolla sekä konsernin yhteisöissä ja yhtymissä. Organisaation johtoryhmä tarkastelee riskienhallinnan tavoitteiden ja ohjeistuksen ajanmukaisuutta vähintään kerran vuodessa.</i></p>

Pohdittavaa:

Onko tehty yhden oppilaitoksen näkökulmasta riskikartoitusta, jossa otetaan myös turvallisuus näkökulma huomioon mm. siedettävät ja sietämättömät riskit?

Pitääkö sisäinen tarkastus sisällään turvallisuus riskienarvioinnista?

2.2. Riskienhallintajärjestelmä ja kokonaisvaltaisuus

Onko organisaatiolla käytössään järjestelmä, jolla riskejä hallitaan kokonaisvaltaisesti?

Kysymyksellä arvioidaan: Riskienhallinnan järjestelmällisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta.

Pohdittavaa:

Miten riskit on huomioitu vuosittain tehtävässä sisäisentarkastuksen riskienhallinta selvityksessä esim. imagon osalta?

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Ei riskienhallintajärjestelmää</i></p>	<p><i>Riskienhallintajärjestelmä puutteellinen.</i></p>	<p><i>Riskienhallintajärjestelmä on määritetty.</i></p>	<p><i>Riskienhallintatyöryhmä. Johdon rooli korostuu. Tytäryhtiöt.</i></p>	<p><i>Jatkuva prosessi.</i></p>
<p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallintajärjestelmää ei ole määritelty.</i></p>	<p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallintajärjestelmä on puutteellinen. Riskienhallinta on pirstaleista jossa yksiköt tekevät riskienhallintaa itsenäisesti omista lähtökohdistaan.</i></p>	<p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan johtaminen ja toteuttaminen tapahtuu sekä konsernitason että yksikkötasolla. Vastuuhenkilö yksiköittäin on määritetty.</i></p>	<p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan erityisvalmistelusta vastaa pysyvä riskienhallintatyöryhmä. Organisaation johtaja nimittää riskienhallintatyöryhmän jäsenet yksiköiden</i></p>	<p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinta on jatkuva prosessi, jota arvioidaan sekä kehitetään säännöllisesti suhteessa muutuneeseen toimintaympäristöön ja viitekehykseen.</i></p>
<p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallintajärjestelmän perusteita on pohdittu, mutta ei dokumentoitu.</i></p>	<p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallintajärjestelmän tarve on tunnistettu ja järjestelmä on rakentumassa kohti kokonaisvaltaisuutta</i></p>	<p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallintaa johdetaan kokonaisuutena konsernitason. Johtoryhmä käsittelee riskienhallintaa riskiraportointiryhmänä osana kokousjärjestelmänsä 1 - 4 kertaa vuodessa. Riskienhallinnan osat jakeantuvat konsernin ja yksiköiden välille.</i></p>	<p>esittämistä edustajista siten, että työryhmässä on kattava ymmärrys sekä osaaminen organisaation riskeistä.</p>	<p>Tarkennukset</p> <p><i>Riskienhallintatyöryhmä vastaa riskienhallinnan toteutumisen seurannasta sekä valmistele vuosittaisen riskienhallinnan toimintasuunnitelman</i></p>
			<p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinnan johtamista täydennetään tarvittaessa ohjeella toimielimistä ja vastuuhenkilöistä, jotka konsultoivat ja koordinoivat konserniyhteisöjä riskikartoituksen tekemisessä ja joilla on toimivalta antaa ohjeita tytäryhteisöille yhtenäiseen riskienhallintaan liittyvissä asioissa.</i></p> <p>Tarkennukset<i>Riskienhallintatyöryhmä laatii työkalut, ohjeistaa, kontrolloi ja tukee riskianalyysejä, kerää yksiköiden näkemykset yhteen sekä määrittelee toimivan johdon kanssa mikä on oleellista organisaation strategian sekä toiminnan kannalta.</i></p>	

2.3. Riskien tunnistaminen

Onko organisaatiolla menetelmät tunnistaa ja arvioida toiminnalliset- / turvallisuusriskit?

Kysymyksellä arvioidaan: Riskientunnistamisen kattavuutta.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Riskejä ei tunnistettu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Kohteen toiminnallisia vaaroja ja uhkia ei ole tunnistettu.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Kohteen toiminnalliset vaarat ja uhat on tunnistettu vain työturvallisuuden osalta / näkökulmasta.</i></p>	<p><i>Riskit tunnistettu puutteellisesti.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Kohteen toiminnalliset vaarat ja uhat on tunnistettu osittain tai puutteellisesti muistakin kuin työturvallisuuden lähtökohdista.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Kohteen toiminnalliset vaarat ja uhat on tunnistettu toiminnan kannalta mutta sidosryhmiä ei ole huomioitu.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Riskienarviointi kattaa ainakin turvallisuusjohtamisen sekä pelastus-, henkilöstö-, tieto- ja tilaturvallisuuden osat.</i></p>	<p><i>Riskit tunnistettu ja sidosryhmät huomioidaan.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Kohteen toiminnalliset vaarat ja uhat on tunnistettu ja kuvattu yksikkötasolla. Asiat on huomioitu myös tarvittavien sidosryhmien osalta.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuushenkilöstö arvioi yhdessä toiminnasta vastuussa olevan tahon kanssa turvallisuuden kokonaisuuteen liittyvät riskit. Menettelytapa on säännöllinen ja tulokset dokumentoidaan.</i></p>	<p><i>Toiminnallisten riskien tunnistaminen osana kokonaisvaltaista järjestelmää. Jatkuva prosessi.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Toiminnallisten riskien tunnistaminen on osa koko organisaation kokonaisvaltaista riskienhallintajärjestelmää (Esim ERM). Yksikkötasoiset riskit priorisoidaan organisaatiotasolla, jossa muodostetaan organisaation kokonaisriskikartta.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallinta on jatkuva prosessi, jota arvioidaan sekä kehitetään säännöllisesti suhteessa muuttuneeseen toimintaympäristöön ja viitekehukseen. Riskienhallintaprosessi on ohjeistettu ja kuvattu.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Yksinkertaisimmillaan riskienhallintaprosessi koostuu neljästä vaiheesta: 1) riskien tunnistaminen, 2) riskien arviointi, 3) riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus, 4) riskienhallinnan arviointi.</i></p>	<p><i>Hyvät käytänteet. Turvallisuushenkilöstö merkittävässä osassa koko organisaation riskien tunnistamisessa.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Tunnistamistyöllä on laadulliset perusteet ja yritystä käytetään kansallisesti esimerkkinä esiteltäessä riskientunnistamisen hyviä käytänteitä. Kohde organisaation turvallisuushenkilöstö toimii merkittävässä osassa koko organisaation kokonaisvaltaisen riskienhallintajärjestelmän arvioimisessa ja kehittämisessä.</i></p>

Pohdittavaa:

Miten oppilaitoksessa riskit on tunnistettu?

Toteutuuko oppilaitoksessa riskienhallintaprosessi ja pääseekö henkilökunta sekä oppilaat mukaan riskienhallintaprosessi?

Onko henkilökunnalla sekä oppilailla riittävä osaaminen riskienhallintaprosessin läpiviemiseen?

Miten sidosryhmät on huomioitu riskienhallintaprosessissa?

Huomioidaanko riskienhallintaprosessissa koti- sekä ulkomaan TOP- jaksot?

2.4. Toteutus ja vaikuttavuus

Onko kohdeorganisaation riskienhallinta tarkoituksenmukaista ja vaikuttavaa?

Kysymyksellä arvioidaan: Perustuuko kohdeorganisaation turvallisuustyö tunnistettuihin riskeihin.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Ei toimenpiteitä.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskien tunnistaminen ja arvioiminen ei johda tarvittaviin toimenpiteisiin.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tarvittavat toimenpiteet toteutetaan vain työturvallisuuden osalta</i></p>	<p><i>Puutteelliset toimenpiteet.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskien tunnistaminen ja arvioiminen johtavat tarvittaviin toimenpiteisiin puutteellisesti. Riskienhallinnan järjestelyt ovat sirpaleisia.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskeihin puututaan dokumentoidusti yksikkötasolla, mutta vastuuta tai vastuuhenkilöitä ei ole määriteltä selkeästi.</i></p>	<p><i>Priorisointi. Vastuut ja vastuuhenkilöt määritetty.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienarvioinnin tuloksena riskit luokitellaan tärkeysjärjestyseen ja suurimpiin epäkohtiin puututaan dokumentoidusti vähintään yksikkötasolla. Vastuut, vastuuhenkilöt ja aikataulut riskien hallitsemiseksi on määritetty.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienarviointi on turvallisuustyön tärkeysjärjestyksen peruste (riskiperusteinen turvallisuustoiminta). Riskienarvioinnin ja tehtyjen toimenpiteiden tehokkuutta seurataan ja arvioidaan jatkuvasti.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Turvallisuustoiminta perustuu tunnistettuihin riskeihin</i></p>	<p><i>Riskien luokittelu. Riskienhallinnan toimintasuunnitelma. Vaikuttavuus.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskit luokitellaan riskeihin, joihin voidaan vaikuttaa, riskeihin joihin on vaikea vaikuttaa sekä riskeihin joihin ei voida vaikuttaa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Riskienhallintatyöryhmä raportoi keskitetysti johdoryhmälle riskeistä, joka laatii vuosittaisen riskienhallinnan toimintasuunnitelman. Riskienarvioinnin tulokset vaikuttavat konsernitasolla prosesseihin, resursseihin, ohjeistukseen, koulutukseen ja suunnitelmiin.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Riskit joihin ei voida vaikuttaa ovat pääsäänsäätöisesti ulkoisia riskejä, esimerkiksi lainsäädännön muutokset, suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat.</i></p>	<p><i>Tulosten esittely hallitustasolla. Hyvät käytänteet.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Riskienarviointi, toimenpiteet ja niiden vaikuttavuuden seuranta ja arvioiminen huomioidaan koko organisaation kokonaisvaltaisessa riskienhallinnassa ja sen raportoinnissa. Hallitus on tietoinen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä näiden riskien hallinnasta. Yritystä käytetään kansallisesti esimerkkinä esiteltäessä riskienhallinnan hyviä käytänteitä.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Esimerkiksi osa toimintakertomusta. (Helsingin Pörssin suositus listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä, suositus 50)</i></p>

Pohdittavaa:

Miten riskienhallinta sekä oppilaitoksen turvallisuustyö on nivelletty?

3. Vaatimusten täyttyminen

3.1. Toimintamallit

Onko organisaatiolla toimintamallit, jotka koskevat: turvallisuusdokumenteja, turvallisuusdokumentaation tietojen yksilöintiä, turvallisuusdokumentaation säilytysaikoja, säilytyspaikkaa ja säilytyksen vastuuta?

Kysymyksellä arvioidaan: Onko organisaatiolla järjestelmä, jonka avulla hallitaan mainitut osatekijät.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Vaatimuksia ei tunnustettu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Vaatimuksia ei ole tunnustettu / ne eivät ole organisaation tiedossa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Vaatimusten tunnustamisen tärkeys on tiedostettu. Ei vielä konkreettisia toimenpiteitä.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Toimintaa määrittelevät eri lait asetukseen; pelastuslaki, valmiuslaki, maankäyttö ja rakennuslaki, kemikaalilaki, työturvallisuuslaki, pelastuslain laitelaki.</i></p>	<p>Puutteellinen (2)</p> <p>Vaatimukset tunnustettu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Vaatimukset tunnustettu puutteellisesti / osittain. Vaatimusten tunnustaminen on sirpaleista.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Vaatimukset tunnustettu mutta ne eivät aiheuta toimintaa / eivät näy toiminnassa.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Täydentävät asiakirjat; vakuutusyhtiöiden suojeluohjeet, viranomaisten tulkintaohjeet, standardit ja laatu-järjestelmät. Tarkoituksena esitettävien muiden viranomaisten tekemät arvot.</i></p>	<p>Perustaso (3)</p> <p><i>Vaatimukset tunnustettu ja ne näkyvät toiminnassa.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuuden kannalta olennaiset lakisääteiset vaatimukset on tunnustettu ja lainsäädännön seuranta on vastuutettu tehtävänkuvien kautta. Toimintaa täydennetään ohjaavilla asiakirjoilla.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Muiden viranomaisten toiminnalle määrittelemät edellytykset on täytetty.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Vastuut (esim. turvallisuusvastaava, kemikaalivastaava, työsuojeluvastaava) ja veloitteet (lain sisältö) selviävät ohjeista, tiedotteista, julkaisuista sekä organisaation rakennetta kuvaavista dokumenteista</i></p>	<p>Sitoutunut (4)</p> <p><i>Vaatimukset ovat osa päivittäistoimintaa.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Henkilöstö (sekä organisaation valvonnassa työskentelevät muut henkilöt ja asiaankuuluvat sidosryhmät) on tietoinen edellä mainituista asiaankuuluvista lakisääteisistä vaatimuksista, vastuuteista henkilöistä, muista vaatimuksista sekä viranomaisten määrittelemistä edellytyksistä.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuuteen liittyvät lakisääteisistä vaatimuksista, vastuuteista henkilöistä, muista vaatimuksista sekä viranomaisten määrittelemistä edellytyksistä ovat osana päivittäistoimintoja. Toiminta on rutiininomaista ja järjestelmällistä.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Organisaation toimintaa ohjaavissa järjestelmissä on dokumentoidusti esitetty vaatimuksissa edellytetyt toimenpiteet ja vastuut. Kokonaiskuvan koonti (eri järjestelmät, lähteet) on vastuutettu nimetyille vastuuhenkilöille. Kokonaiskuva on esitettävissä ja raportoitu johdolle vähintään vuosittain.</i></p>	<p>Edelläkävijä (5)</p> <p><i>Toimintaa kehitetään. Hyvät käytännöt.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Toimintoja kehitetään yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Johto reagoi raporteissa esitettyihin toimenpiteisiin ja luo edellyksiä kehitystyölle. Organisaatio osallistuu kehittämiseen valtakunnallisella tasolla asiantuntija, pooli sekä liitto / järjestötoiminnan sekä oman monivuotisen toiminnan kautta.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Reagointi tarkoittaa dokumentoitua ja toimenpiteitä (vastuu, raha). Kehitystoiminnan edellytykset (henkilöstö, sopimukset, tavoitteet, mittarit).</i></p>

Pohdittavaa:

Onko oppilaitoksessa turvallisuusdokumentointi- sekä -lainsäädäntöprosessi kuvattuna esim. harjoitusten, tapaturmien, ohjeiden, riskikartoitusten sekä läheltäpiti-ilanteiden osalta?

Onko oppilaitoksessa määritelty henkilö, joka seuraa turvallisuuslainsäädännön muutokset?

4. Dokumentaatio

4.1. Toimintamallit

Onko organisaatiolla toimintamallit, jotka koskevat: turvallisuusdokumenteja, turvallisuusdokumentaation tietojen yksilöintiä, turvallisuusdokumentaation säilyttämisaikoja, säilytyspaikkaa ja

säilytyksen vastuita?

Kysymyksellä arvioidaan: Onko organisaatiolla järjestelmä, jonka avulla hallitaan edellä mainitut osatekijät.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p>Toimintamallit. Vastuut.</p> <p>Kriteeri</p> <p>Organisaatio ei ole määrittänyt turvallisuusasioiden dokumentaation toimintamalleja eikä vastuita.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p>Toimintamalleja ja vastuita hahmoteltu, mutta dokumentaatiota ei kyetä esittämään</p>	<p>Puutteellinen (2)</p> <p><i>Hajautettu vastuu. Ei kokonaiskuva. Puutteita dokumenttien esittämisessä</i></p> <p>Kriteeri</p> <p>Ei nimettyä henkilöä vaan turvallisuustason vastuut hajautettu. <i>Ei selkää kokonaiskuva hallinnasta.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on nimetty henkilö vastaamassa turvallisuusdokumentaatiosta mutta osaa vaadituista dokumenteista ei kyetä esittämään</i></p>	<p>Perustaso (3)</p> <p><i>Vastuuhenkilö. Vaaditut asiakirjat. Säännöllinen seuranta. Epäkohtiin puuttuminen.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on määrittänyt vastuuhenkilön liittyen turvallisuusasioiden dokumentointiin sekä organisaatiolla on esittänyt turvallisuudesta vaaditut asiakirjat ja dokumentit.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p>Katso kohta 4.2 lakisäätöiset asiakirjat ja -suunnitelmat</p>	<p>Sitoutunut (4)</p> <p><i>Järjestelmä. Rekisterit. Luottamuksellisuus, eheys, saatavuus. Kehittäminen</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on järjestelmä, joka sisältää turvallisuusrekisterit, omat ohjeistot ja tapahtuneet turvallisuuspoikkeamat. Järjestelmä täyttää lainsäädännön asettamat vaatimukset (mm. rekisteriseloste)</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Järjestelmällä voidaan vertailla eri yksiköiden ja osa-alueiden turvallisuustasoa. Järjestelmä ei ole henkilösidonnainen eikä dokumentaation saatavuus, luottamuksellisuus ja eheys on varmistettu. Dokumentaation perusteella kehitetään ohjeistoja ja toimintamalleja. Organisaatio toimii ennakkoivasti eikä pelkästään keskity epäkohtien korjaamiseen</i></p>	<p>Edelläkävijä (5)</p> <p><i>Kattava tietojenhallintajärjestelmä sisältäen turvallisuusdokumentaation.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on tietojenhallintajärjestelmä, joka on ulotettu organisaation kaikille tasoille. Järjestelmä sisältää turvallisuusrekisterit (esimerkiksi luvat) ja muut dokumentit (kuten ohjeet). Järjestelmän avulla tapahtumat voidaan yksilöidä ja jäljittää. Järjestelmä täyttää lainsäädännön asettamat vaatimukset esimerkiksi tiedon luottamuksellisuuden ja säilytysaika-vaatimusten osalta.</i></p>

Pohdittavaa:

Onko oppilaitokseen nimetty tieto- ja turvallisuusrekisterin vastuuhenkilö?

Miten turvallisuusdokumentit käsitellään?

Tuleeko turvallisuus dokumenteista tieto oppilaitoksen johdolle?

4.2. Lakisäätteiset asiakirjat ja -suunnitelmat

Onko organisaatiota koskevat lakisäätteiset asiakirjat ja suunnitelmat laadittu ja onko ne viety käytäntöön?

Kysymyksellä arvioidaan: Täyttyykö organisaatiossa lakisäätteisten asiakirjojen ja suunnitelmien laadullinen tarkoituksenmukaisuus

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Suunnitelmia ja dokumentteja ei tehty / saatavilla</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio ei ole laatinut turvallisuuteen liittyviä lakisäätteisiä asiakirjoja ja suunnitelmia.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Asiakirjat ja suunnitelmat tai niiden sijainti puhetasolla / ei saatavilla</i></p>	<p>Puutteellinen (2)</p> <p>Asiakirjat / suunnitelmat / tiedotus puutteellista.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on laatinut ja kykenee esittämään turvallisuuteen liittyvät lakisäätteiset asiakirjat ja suunnitelmat mutta ne ovat osittain tai joltain osa-alueeltaan selkeästi puutteelliset.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuuteen liittyviä lakisäätteisiä asiakirjoja ja suunnitelmia ei ole tiedotettu tarvittavassa laajuudessa organisaation henkilöstölle.</i></p>	<p>Perustaso (3)</p> <p><i>Asiakirjat ja suunnitelmat saatavilla ja tiedotettu. Normaali käytänteiden osana. Sidosryhmät.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on laatinut ja kykenee esittämään turvallisuuteen liittyvät lakisäätteiset asiakirjat ja suunnitelmat. Turvallisuuteen liittyvät lakisäätteiset asiakirjat ja suunnitelmat on tiedotettu tarvittavassa laajuudessa organisaation henkilöstölle. Asiakirjat ja suunnitelmat ovat helposti ja nopeasti saatavilla eikä niiden saaminen ole henkilösidonnaista.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuuteen liittyvät lakisäätteiset asiakirjat ja suunnitelmat ovat osana normaalia käytäntöä sekä toimintaa. Sidosryhmät ovat tietoisia ja toimivat laadittujen asiakirjojen ja suunnitelmien mukaisesti.</i></p> <p>Tarkennukset<i>Vaadittavia asiakirjoja ovat riippuen organisaation luonteesta ja toiminnan laajuudesta esimerkiksi: pelastussuunnitelma, turvallisuus selvitys, valmiussuunnitelma, atex-asiakirja, toimintaperiaateasiakirja, työsuojelun toimintaohjelma.</i></p>	<p>Sitoutunut (4)</p> <p><i>Johdon rooli. Prosessit. Strategian työkalu. Seuranta ja kehitys. Aktiivisuus.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaation johto on sisäistänyt turvallisuuteen liittyvien asiakirjojen ja suunnitelmien merkittävyyden. Turvallisuuteen liittyvät lakisäätteiset asiakirjat ja suunnitelmat ovat osa johtamisen prosesseja sekä ne toimivat osaltaan työkaluina organisaation strategian toteutuksessa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaation johto aktiivisesti edistää sekä seuraa turvallisuuteen liittyviä asiakirjoja ja suunnitelmia. Organisaation henkilöstö ja sidosryhmä</i></p>	<p>Edelläkävijä (5)</p> <p><i>Laadunhallinta. Monitasoinen valmistelu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio kehittää jatkuvan parantamisen periaatteella asiakirjojen ja suunnitelmien laatua sekä tietoisuutta niistä. Koko organisaatio ja sidosryhmät on mukana toimintamallien, asiakirjojen ja suunnitelmien parantamisessa. Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat ja suunnitelmat ovat osa organisaation laadunhallintaa</i></p>

Pohdittavaa:

Löytyvätkö lakisäätteiset asiakirjat ja -suunnitelmat helposti ja onko ne luettavissa henkilökunnan sekä oppilaiden toimesta?

Miten lakisäätteiset asiakirjat ja -suunnitelmat ovat jalkautettu henkilökunnalle, opiskelijoille sekä sidosryhmille?

Ovatko lakisäätteiset asiakirjat ja -suunnitelmat päivitetty ja onko niille nimetty vastuuhenkilö

5. Kiinteistö- ja turvallisuustekniikka

5.1. Tekniset järjestelmät

Ovatko organisaation tekniset järjestelmät tarkoituksenmukaisia ja ovatko ne toimintakuntoisia?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation teknisten järjestelmien tarkoituksenmukaisuutta, ylläpitoa, hallintaa ja kehittämistä.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Vaatumuksia ja edellytyksiä ei täytetty.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Määräaikaistarkastuksia ei ole tehty. Ei valvontaa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Ei varsinaista huoltojärjestelmää.</i></p>	<p>Vaaditut edellytykset ovat puutteellisia, ei valvontaa ja järjestelmiä.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Määräaikaistarkastukset on tehty osittain. Huoltojärjestelmä on olemassa mutta ei valvontaa tai puutteellinen.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Huolto on sirpaleisten tahojen vastuulla joita ei ohjata kohteen toimenpitein.</i></p>	<p><i>Huoltojärjestelmä ja valvonta järjestetty. Turvallisuusjohto tietoinen huoltotarpeista sekä toteutumisista.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla on huoltojärjestelmä, josta on saatavilla huoltojen ja määräaikaistarkastusten historia sekä nykytila. Organisaatiossa on taho, joka valvoo säännöllisesti teknisten järjestelmien huoltotarvetta ja määräaikaistarkastusten toteutumista.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusjohto on tietoinen puutteista ja korjaustarpeista.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Turvallisuusjohdolla on pääsy huoltojärjestelmään tai saatavilla kootut raportit.</i></p>	<p>Vaatimukset määritelty. Raportointi johdolle. Riittävät resurssit. Omaehtoinen toiminta.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Toiminnan kannalta keskeisten teknisten järjestelmien vaatimukset on määritelty ja niiden merkitys toiminnan suojaamiseen on tiedostettu. Turvallisuusjohto raportoi säännöllisesti organisaation johdolle teknisten järjestelmien tilasta. Organisaation johto varaa tarvittavat resurssit ennakoivasti ja suunnitellusti.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Teknisten järjestelmien kehittäminen on omaehtoista. Teknisten järjestelmien ylläpito ja kehittäminen on toimintalähtöistä ja osa normaalia toimintaa.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Järjestelmiä on uusittu käyttööän ja toimintojen kehityksen myötä.</i></p>	<p><i>Johdon tahtotila korostuu. Jatkuvuudenhallinta keskiössä. Integroidut kehittyneet järjestelmät.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Johto seuraa aktiivisesti teknisten järjestelmien toimintalähtöisyyttä ja järjestelmien suhdetta organisaation toiminnan jatkuvuuteen. Teknisten järjestelmien ylläpito ja kehittäminen on toimintalähtöistä ja osa normaalia toimintaa.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Johdon tahtotila näkyy integroituina toimintahakuisina ja kehittyneinä järjestelminä.</i></p>

5.2. Pelastustoiminnan edellytykset

Ovatko organisaation pelastustoiminnan edellytykset kunnossa?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation pelastustoiminnan edellytysten tarkoituksenmukaisuutta, ylläpitoa, hallintaa ja kehittämistä.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Pelastustoiminnan edellytykset on laiminlyöty.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Pelastustoiminnan edellytykset ovat puutteelliset ja rakennusluvan vastaiset.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Määräaikaistarkastukset ja ylläpitävät toimenpiteet on laiminlyöty. Kohteen henkilöstö sekä turvallisuuden kannalta kriittiset henkilöstöryhmät eivät osaa toimia oikein määritellyissä vaaratilanteissa.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Räikeät turvallisuutta vaarantavat puutteet. Käyttötarkoituksen vastaisuus (törkeä ja vaarantava).</i></p>	<p><i>Pelastustoiminnan edellytyksissä on puutteita.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Pelastustoiminnan edellytykset eivät ole kaikilta osin määräysten sekä rakennusluvan mukaisessa kunnossa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Määräaikaistarkastukset ja ylläpitävät toimenpiteet on tehty osittain puutteellisesti. Kohteen henkilöstö sekä turvallisuuden kannalta kriittiset henkilöstöryhmät eivät osaa toimia oikein vaaratilanteissa.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Pienet puutteet ja huolimattomuudet. käyttötarkoituksen vastaisuus (turvallisuutta vaarantava, esim. osastoinnin luvattomat muutokset)</i></p>	<p><i>Määräaikaistarkastukset. Henkilöstö osaa toimia oikein. Huoltojärjestelmä. Turvallisuusjohdon tietoisuus</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Pelastustoiminnan edellytykset ovat määräysten sekä rakennusluvan mukaisessa kunnossa. Määräaikaistarkastukset ja ylläpitävät toimenpiteet on tehty. Kohteen henkilöstö sekä turvallisuuden kannalta kriittiset henkilöstöryhmät osaavat toimia oikein vaaratilanteissa</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Pelastustoiminnan edellytykset on huomioitu organisaation huoltojärjestelmässä. Turvallisuusjohto on tietoinen puutteista ja korjaustoimenpiteistä</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Opasteet kohteeseen (katukilpi, talon numero, alueen opastetaulu), opasteet kohteessa (paloilmoitin, sprinkeri, savunpoisto, vaarateki- jät), kohdekortti, sammutusveden ja muiden sammutusaineiden saata- vuus, sammutusreittien käyttökelpoisuus, savun- poistojärjestelyt, järjes- telmäkaaviot, varavoi- man saanti.</i></p>	<p><i>Valvonta. Toimintaläh- töisyys. Kehitys</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatioon on nimetty henkilö, joka valvoo säännöllisesti pelastustoiminnan edellytysten huoltotarvetta ja määräaikaistarkas- tusten toteutumista. Pelastustoimen edelly- tysten ylläpito ja kehittäminen on toiminta- lähtöistä ja osa normaalia toimintaa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatio kehittää ja ylläpitää pelastus- toiminnan edellytyksiä toiminnan edellytysten mukaisesti tyytymättä laissa määritellyn mi- nimitasoon</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Esimerkiksi pelastus- turvallisuus on osana työsuojelutoimintaa. Esim. Virve verkon toiminnan edellytykset varmistettu</i></p>	<p><i>Merkittäviä panos- tuksia. Johdon tahto</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio kehittä- tää toimintaa ja tur- vallisuu- tta pitkäjä- nteisesti. Organisaatio pa- nostaa merkittävästi resursseja turvalli- suuden kehittämi- seen. Johto seuraa ja varmistaa toiminta- edellytysten kehityksen.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Esimerkiksi kattava omachtoinen sprinklerijärjestelmä</i></p>

Pohdittavaa:

Onko henkilökunnalle, opiskelijoille sekä sidosryhmille järjestetty vuosittain poistumis-, sisälle suojautumisen-, alkusammutus- sekä alkusammutusharjoituksia?

Ovatko oppilaitoksen jäteastiat ja -katokset sijoitettu pelastuslain (379/2011 9§) sekä finanssialan turvallisuusohjeiden mukaisesti?

5.3. Varautuminen

Kyetäänkö organisaation henkilöstö ja toiminta suojaamaan kaikissa olosuhteissa?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation varautumisen tilaa.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Väestönsuojan hoito ja henkilöstön nimeäminen laiminlyöty</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Väestönsuoja rakennusluvan vastaisessa käytössä tai suoja käytökelpoton. Ei nimettyä suojelehenkilöstöä</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Väestönsuoja lievästi rakennusluvanvastaisessa käytössä. Joitain henkilöitä nimetty.</i></p>	<p><i>Väestönsuojan käytössä, materiaalisia ja henkilöstön nimeämisessä ja kouluttamisessa puutteita.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Väestönsuoja on osittain puutteellisessa kunnossa ja suojanhoitajaa ei ole nimetty. Suojelehenkilöstö on nimetty mutta ei koulutettu. Väestönsuojelumateriaali on osittain puutteellinen.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Suojanhoitaja nimetty mutta ei koulutettu. Suojelehenkilöstö osittain koulutettu</i></p>	<p><i>Henkilöstön suojaaminen. Väestönsuojan kunto. Suojelehenkilöstö koulutettu.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio kykenee suojaamaan henkilöstönsä normaaliolojen vaaratilanteessa. Organisaation väestönsuoja on rakennusluvan mukaisessa kunnossa ja suojelehenkilöstö on nimetty ja koulutettu. Väestönsuojelumateriaali on hankittu ja se on käyttökunnossa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaation huoltojärjestelmään on liitetty väestönsuoja sekä muut suojautumisen kannalta olennaiset asiat.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Normaaliolojen vaaratilanteita ovat esimerkiksi kaasua ja kemikaalien nettomuudet.</i></p>	<p><i>Kriittinen infra, suunnitelmallisuus, poolitoiminta, varaukset</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on tunnistanut kriittisen infrastruktuurinsa ja sen varmentamistarpeet (varavoima, vesi, it- ja viesti). Tärkeysluokitellut organisaatiot ovat suunnitelleet poikkeusolojen toiminnan jatkuvuuden sekä suojaustoimenpiteet.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tärkeysluokiteltu organisaatio toimii aktiivisesti. Huoltovarmuuskeskuksen poolijärjestelmän osana</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Esimerkiksi henkilövaraukset, kohteiden suojaamisjärjestelyt</i></p>	<p><i>Kehittäminen, parhaat käytänteet. Jatkuvuudenhallinta.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio kehittää oman alansa varautumisen suunnittelua, johtamista ja parhaita käytänteitä kansallisesti. Organisaatiolla on jatkuvuussuunnitelma, jonka johto on hyväksynyt.</i></p>

Pohdittavaa:

Onko väestönsuojat tarkastettu vuosittain sekä onko niihin tehty 10 vuoden välein tiiveyskoe?

Onko väestönsuojanhoitajat nimetty, koulutettu sekä ovatko he säännöllisesti harjoitelleet väestönsuojan kuntoon laittoa?

Miten oppilaitos on omatoimisesti varautunut sähkö-, vesi-, viemäri- sekä lämpökatkoihin?

5.4. Ulkoistetut toiminnot

Onko organisaatiolla riittävä ymmärrys ulkoistettujen palveluiden vastuista, hallinnasta ja toiminnasta?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation kiinteistö- ja turvallisuustekniikkaan liittyvien ulkoistettujen palveluiden toimintaa sekä jatkuvuudenhallintaa.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p>Sidosryhmät. Sopimukset.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio ei ole tunnistanut kiinteistö- ja turvallisuustekniikkaan liittyviä sidosryhmiä. Sopimukset kateissa, vanhentuneita tai eivät ole enää voimassa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Joitain sopimuksia löytyy mutta hallinta sirpaleista</i></p>	<p>Riskit ja vastuut.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on tunnistanut kiinteistö- ja turvallisuustekniikkaan liittyvät sidosryhmänsä puutteellisesti eikä ole selkeästi perillä olemassa olevista sopimuksista. Organisaatio ei ymmärrä ulkoistamiseen liittyviä riskejä ja vastuuta.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Joitain sopimuksia on solmittu mutta määrittelyt eivät kata riskejä tai vastuuta kattavasti. Riskienarviointi on puutteellista.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Toiminta voidaan usein ulkoistaa mutta riski ja vastuu vain harvoin.</i></p>	<p>Valvonta ja seuranta.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on tunnistanut kiinteistö- ja turvallisuustekniikkaan liittyvät sidosryhmänsä ja on perillä olemassa olevista sopimuksista sekä ymmärtää ulkoistamiseen liittyvät vastuut.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaation nimetty henkilö valvoo ja seuraa ulkoistettuja toimintoja säännöllisesti</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Yhteiset palaverit ja riskien yhteinen käsittely.</i></p>	<p>Vastuut sopimuksissa. Oman osaamisen varmistaminen.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Ulkoistamissopimuksiin sisällytetään turvallisuusasiat, eli niihin liittyvät eri osapuolten vastuut Vastuualueet määritellään sopimuksissa selkeästi. Ulkoistaessa huolehditaan, että organisaatiolle itsellään säilyy riittävästi omaa osaamista, jotta osataan ostaa sekä tilata laadukkaasti.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatio on varautunut häiriöihin ulkoistettujen palveluiden palvelutuotannossa.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Ulkoistettu toiminta tunnetaan hyvin. Mahdollisesti tehty puitesopimuksia, jos ulkoistetun palvelun tuottaja ei voi palvelua taata</i></p>	<p>Kumppanuus. Tiedon omistajuus ja saatavuus.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio kehittää ulkoistamiseen toimintoja jatkuvasti ja pitkäjänteisesti yhdessä ulkoistetun palvelun tuottajan kanssa kumppanuuteen perustuen. Tiedonomistajuus ja saatavuus kaikissa olosuhteissa varmistettu, varajärjestelyt suunniteltu.</i></p>

Pohdittavaa:

Onko turvallisuuden osalta yhteistoiminta kuvattuna kiinteistö- ja turvallisuustekniikan palveluista esim. Schneider sekä vartiointiliikkeet?

Onko vartiointiliikkeen kanssa tehdyssä sopimuksessa huomioitu yö aikaan asuntolassa tai muussa oppilaitoksen tilassa sattunut mahdollinen häiriö-, palo- tai onnettomuustilanne?

6. Koulutus

6.1. Koulituksen suunnittelu ja organisointi

Onko organisaation turvallisuuskoulituksen suunnittelu riskeihin ja toimintaan nähden tarkoituksenmukaista, riittävää ja kattavaa.

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation turvallisuuskoulituksen suunnittelun laatua sekä järjestelmällisyyttä.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Koulustarpeita</i> ei ole tunnistettu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Koulustarpeita</i> ei ole tiedostettu / tunnistettu. <i>Järjestelmällistä</i> koulutusta ei järjestetä tai koulutus ei ole riittävää suhteessa riskeihin.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Jotain</i> turvallisuuskoulutusta on järjestetty ja siitä on dokumentaatio.</p>	<p><i>Suunnitelmien</i> tiedotus. <i>Työtehtävien</i> huomioiti.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Koulustarpeita</i> on tiedostettu / tunnistettu osittain puutteellisesti. <i>Lain</i> vaatimat suunnitelmat sekä niissä mainitut turvallisuustoimenpiteet eivät henkilöstön sekä sidosryhmien tiedossa riittävässä määrin.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Koulutussuunnittelua</i> esiintyy, mutta se on puutteellista. <i>Koulutus</i> ei ota huomioon kattavasti työtehtäviä tai riskejä.</p>	<p><i>Tiedottaminen</i>. <i>Riskilähtöisyys</i>. <i>Tehtävälähtöisyys</i>. <i>Johdon</i> tietoisuus.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Koulustarpeet</i> on tiedostettu / tunnistettu ja lain vaatimat suunnitelmat sekä niissä mainitut turvallisuustoimenpiteet ovat henkilöstön sekä sidosryhmien tiedossa riittävässä määrin. <i>Kouluttaminen</i> painottuu tunnistettuihin vaaroihin ja riskeihin sekä näiden prioriteetteihin.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Koulutus</i> suuntautuu riskien lisäksi työtehtävien ja niissä vaadittavien tietojen / taitojen mukaisesti. <i>Johto</i> on tietoinen toiminnan vaatimasta erikoiskoulutuksesta.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Turvallisuushenkilöstö</i> on varattu sekä koulutettu ja muu henkilöstö sekä sidosryhmät on perehdytetty riittävässä määrin turvallisuusasioihin. <i>Huomioitava</i> Turvatekniikan Keskuksen asettamat vaatimukset koulutusta ja harjoittelutoiminnalle kohteissa.</p>	<p><i>Järjestelmällisyys</i>. <i>Valvonta</i> ja vastuu. <i>Harjoittelu</i>.</p> <p>Kriteeri</p> <p>Koulutussuunnittelu on järjestelmällistä. Organisaatioon on nimetty henkilö, joka keskitetysti hallinnoi koulutussuunnittelua. <i>Turvallisuuskoulutus</i> on osa muuta yrityksen koulutusjärjestelmää. <i>Johto</i> osallistuu aktiivisesti itse koulutustilaisuuksiin (johdon ilmaistu hyväksyntä, tilaisuuden avaaminen, kouluttaminen, osallistuminen, resurssien varmistaminen jne.)</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Koulutusjärjestelmään</i> liittyy vuosittainen harjoittelu sisäisesti sekä sidosryhmien kanssa. <i>Harjoittelu</i> perustuu työtehtävään ja jatkuvaan parantamiseen.</p> <p>Tarkennukset</p> <p>Esimerkiksi harjoitukset viranomaisten kanssa.</p>	<p><i>Kehittäminen</i>. <i>Parhaat</i> käytänteet.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Koulutusjärjestelmää</i> kehitetään aktiivisesti palautteen, parhaiden käytäntöjen ja muuttuneiden olosuhteiden (riskit ja lainsäädäntö) perusteella. <i>Koulutuksesta</i> ja sen kehittämisestä on näyttöä usean vuoden ajalta.</p>

Pohdittavaa: Onko henkilökunnan sekä opiskelijoiden turvallisuuskoulutuksesta tehty kartoitus?

Onko henkilökunnan sekä opiskelijoiden turvallisuuskoulutukset suunniteltu esim. vuosikellon mukaan?

Mihin nykyinen turvallisuuskoulituksen sisältö perustuu ja ovatko turvallisuuskoulituksen tavoitteet määriteltä?

Miten oppilaitoksessa tiedotetaan esim. turvallisuuskoulutuksista sekä muista turvallisuusasioista? Onko turvallisuus mukana kehityskeskusteluissa?

6.2. Koulutuksen riittävyys

Onko organisaation turvallisuuskoulutuksen toteutus riskeihin ja toimintaan nähden riittävää ja kattavaa?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation turvallisuuskoulutuksen toteutuksen riittävyyttä.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p>Ei koulutettu.</p> <p>Kriteeri <i>Organisaation henkilöstöä ei ole koulutettu dokumentoidusti.</i></p> <p>1/2 kriteeri <i>Organisaation henkilöstöä ei ole koulutettu dokumentoidusti kaikilla tasoilla.</i></p> <p>Tarkennukset <i>Organisaatiolla tulee olla koulutuksen seurantarekisteri. Katso kortti 2.3</i></p>	<p>Koulutuksen määrä / laatu.</p> <p>Kriteeri <i>Turvallisuuskoulutusta liittyen organisaation turvallisuuteen on saanut viimeisen kolmen vuoden aikana;</i> <i>- organisaation johtotason henkilöstöstä alle 20%</i> <i>- turvallisuudelle kriittisistä ammattiryhmien henkilöstöstä alle 100%</i> <i>- esimiestason henkilöstöstä alle 50%</i> <i>- työntekijätason vakituisesta henkilöstöstä alle 20%</i> <i>- kohteessa aktiivisesti toimivasta sidosryhmätason johtohenkilöstöstä ja esimiestason henkilöstöstä alle 100%</i></p> <p>1/2 kriteeri <i>Osissa taso on saavutettu mutta ei kaikissa.</i></p>	<p>Koulutuksen määrä / laatu.</p> <p>Kriteeri <i>- organisaation johtotason henkilöstöstä 20%</i> <i>- turvallisuudelle kriittisistä ammattiryhmien henkilöstöstä 100%</i> <i>- esimiestason henkilöstöstä 50%</i> <i>- työntekijätason vakituisesta henkilöstöstä 20%</i> <i>- kohteessa aktiivisesti toimivasta sidosryhmätason johtohenkilöstöstä ja esimiestason henkilöstöstä 100%</i></p> <p>1/2 kriteeri <i>- organisaation johtotason henkilöstöstä 40%</i> <i>- esimiestason henkilöstöstä 60%</i> <i>- työntekijätason vakituisesta henkilöstöstä 40%</i> ja koulutus pitää sisällään käytännön harjoittelua.</p> <p>Tarkennukset<i>Turvallisuuskoulutukseksi luetaan ohjattu koulutus, jonka kesto on vähintään 1 tunti tai itseopiskelua liittyen organisaation turvallisuuteen, jonka oppiminen kyetään todentamaan (koe, testi, harjoitus).</i></p>	<p>Koulutuksen määrä / laatu.</p> <p>Kriteeri <i>- organisaation johtotason henkilöstöstä 60%</i> <i>- turvallisuudelle kriittisistä ammattiryhmien henkilöstöstä 100%</i> <i>- esimiestason henkilöstöstä 70%</i> <i>- työntekijätason vakituisesta henkilöstöstä 60%</i> <i>- kohteessa aktiivisesti toimivasta sidosryhmätason johtohenkilöstöstä ja esimiestason henkilöstöstä 100%</i> ja koulutus pitää sisällään käytännön harjoittelua myös sidosryhmien kanssa säännöllisin määrävuosin.</p> <p>1/2 kriteeri <i>- organisaation johtotason henkilöstöstä 80%</i> <i>- esimiestason henkilöstöstä 80%</i> <i>- työntekijätason vakituisesta henkilöstöstä 80%</i> ja koulutus pitää sisällään käytännön harjoittelua myös sidosryhmien kanssa säännöllisin vuositasolla.</p>	<p>Koulutuksen määrä / laatu.</p> <p>Kriteeri <i>- organisaation johtotason henkilöstöstä 100%</i> <i>- turvallisuudelle kriittisistä ammattiryhmien henkilöstöstä 100%</i> <i>- esimiestason henkilöstöstä 100%</i> <i>- työntekijätason vakituisesta henkilöstöstä 100%</i> <i>- kohteessa aktiivisesti toimivasta sidosryhmätason johtohenkilöstöstä ja esimiestason henkilöstöstä 100%</i> ja koulutus pitää sisällään käytännön harjoittelua sekä laajoja onnettomuusharjoituksia yhteistyötahojen kanssa.</p>

Pohdittavaa:

Onko oppilaitokseen määritelty turvallisuuskoulutuksen minimimäärät? Jos on, niin kuka määrityksen tekee?

Onko turvallisuuskoulutus asetetuissa tavoitteissa?

Miten turvallisuuskoulutusta mitataan (laatu, määrä, osanottajat, luennoitsija, hinta)?

Onko oppilaitoksen johdolle tarjolla riittävästi oppilaitosturvallisuuteen liittyvää koulutusta?

6.3. Koulutusrekisteri ja -suunnitelma

Sisältävätkö turvallisuusrekisterit tiedot annetuista turvallisuuskoulutuksista?

Kysymyksellä arvioidaan: Onko turvallisuuskoulutukselle asetettu määrälliset ja laadulliset tavoitteet ja rekisteröidäkö näiden täytyminen.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Turvallisuuskoulutus</i> tietojen seuranta ja koulutusten suunnittelu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiossa</i> ei seurata turvallisuuskoulutuksen tietoja. <i>Koulutusta</i> ei ole annettu eikä suunniteltu.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatiossa</i> on tunnistettu tarve koulutuksen suunnittelulle ja seurannalle mutta toteutus jäänyt puheen tasolle. <i>Ei</i> dokumentoituja toimenpiteitä</p>	<p><i>Koulutusta</i> on järjestetty satunnaisesti. <i>Rekisterit</i> muiden rekisterien seassa.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Koulutus</i> voi olla osittain puutteellista mutta, organisaatio on selvillä, miten koulutuspuutteet korjataan.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on jonkinlainen rekisteri (esim. osana henkilökisteriä), josta saadaan osittain selville annettu turvallisuuskoulutus. <i>Kuitenkin</i> selviä aukkoja henkilöstön turvallisuuskoulutushistoriassa.</p>	<p><i>Koulutusrekisteri</i>. <i>Riskilähtöinen</i> koulutus. <i>Koulutuksen</i> tasovaatimukset työtehtäville.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiolla</i> on koulutusrekisteri, jolla voidaan osoittaa annettu koulutus ja sen sisältö. <i>Koulutusta</i> järjestetään tunnistettujen turvallisuusriskien perusteella.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Organisaation</i> koulutusrekisteriin on kirjattu tasovaatimukset ja niiden toteutuminen varmistetaan siten, että työtehtävää ei aloiteta ennen koulutusvaatimuksen täyttymistä.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Esim.</i> tietyt henkilöt / ammattiryhmät tai työvaiheet joissa tarvitaan erityistä / syventävää tietoutta ja oikeita toimintatapoja</p>	<p><i>Koulutussuunnitelma</i>. <i>Johdon</i> valvonta. <i>Sidosryhmät</i> ja kumppanit. <i>Harjoitukset</i>.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatiossa</i> toteutetaan vuosittaista koulutussuunnitelmaa ja koulutukseen on varattu työsuunnitelmassa resurssit. <i>Johto</i> valvoo ja vaatii koulutusten tilaa ja toteutumista. <i>Koulutusta</i> ja sen tarpeenmukaisuutta arvioidaan yhteistyössä eri organisaatiotasojen kanssa.</p> <p>1/2 kriteeri <i>Organisaatiolla</i> on turvallisuuden eri osa-alueisiin liittyvä koulutusrekisteri erillisenä tai osana organisaation muuta henkilöstörekisteriä. <i>Tietojen</i> avulla voidaan seurata sitä, että kaikkiin koulutusta vaativiin tehtäviin koulutus on annettu ja koulutusten vanhentuminen on havaittavissa siten, että kertauskoulutus ja täydennyskoulutus voidaan antaa velvoitteiden täyttämiseksi.</p> <p>Tarkennukset <i>Harjoittelu</i> systemaattista ja toistuvaa</p>	<p><i>Kehitys</i>. <i>Muutosherkkyys</i>. <i>Sidosryhmät</i>.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Koulutuksen</i> avulla on kyetty luomaan organisaatioon ja sidosryhmiin laadukas turvallisuuskulttuuri. <i>Koulutusta</i> kehitetään muuttuvien olosuhteiden ja organisaatiorekenteiden mukaisesti. <i>Sidosryhmien</i> tarpeet on otettu huomioon koulutussuunnitelmassa.</p>

Pohdittavaa:

Onko oppilaitoksella käytössä turvallisuuskoulutuksen koulutusrekisteriä? Jos on, niin missä se sijaitsee?

Jos oppilaitoksella ei ole käytössä turvallisuuskoulutuksista koulutusrekisteriä, niin miten oppilaitoksessa kirjataan turvallisuuskoulutukset?

Kuka merkkää turvallisuuskoulutukset ja merkataanko sinne kaikkien henkilökunnan sekä opiskelijoiden turvallisuuskoulutukset? Onko oppilaitoksen johdolla pääsy koulutusrekisteriin?

7. Viestintä

7.1. Turvallisuusviestinnän toteutus

Onko kohdeorganisaation turvallisuusviestinnän toteutus riskeihin ja toimintaan nähden riittävää ja kattavaa?

Kysymyksellä arvioidaan: Organisaation turvallisuusviestinnän toteutuksen riittävyttä.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Tarpeita ei tunnistettu tai vain osittain.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän tarpeita ei ole tunnistettu ja tärkeimpiä suunnitelmia sekä ohjeita ei ole viestitty / ne eivät ole henkilöstön ja sidosryhmien tiedossa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän tarpeita tunnistettu osittain.</i></p>	<p><i>Tarpeiden tunnistus. Sirkaleisuus. Puutteet tiedotuksessa ja saatavuudessa.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän tarpeet tunnistettu. Ohjeita ja suunnitelmia on mutta ei kattavasti eikä turvallisuusnimikkeen alla. Sirkaleista eikä kokonaiskuva ole selvä.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Suunnitelmat ja ohjeet tehty mutta ne eivät ole kattavasti henkilöstön ja tarvittavien sidosryhmien saatavilla</i></p>	<p><i>Suunnitelmat. Ohjeet. Saatavuus. Pelisäännöt.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän tarpeet on tunnistettu ja tärkeimmät suunnitelmat sekä ohjeet on viestitty ja saatavilla jatkuvasti tarpeiden mukaisesti / ne ovat henkilöstön ja tarvittavien sidosryhmien tiedossa.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestintä on käytännönläheistä sekä kaksisuuntaista (palautejärjestelmä ja turvallisuuspoikkeamista ilmoittaminen). Kohdeorganisaation turvallisuusviestintä on selkeästi vastuutettu.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Sähköisissä jakelukanaissa (esim. Intranet) tulee huomioida helppo saatavuus ja viestinnän kohderyhmien tavoittaminen sekä viestinnän kohdentaminen kohderyhmien mukaisesti.</i></p>	<p><i>Tasovaatimukset. Tiedon luokittelu. Kehitys. Johdon aktiivisuus.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Kohdeorganisaatiolla on toiminto, joka määrittää turvallisuusviestinnän tasovaatimukset ja turvallisuustieto on luokiteltu eri tietoturvaluustasoihin. Tärkeimpiä suunnitelmia ja ohjeistoja kehitetään niiden kohderyhmien antaman palautteen perusteella.</i></p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän suunnittelulla pyritään ennakoitavuuteen ja siihen, että tiedontarvitajat voivat luottaa viestinnän säännöllisyyteen ja johdonmukaisuuteen. Myös kohdeorganisaation ylin johto viestii aktiivisesti turvallisuusasioista.</i></p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Tasovaatimuksia ovat esimerkiksi: perehdytysvaihe, työtehtävä, sidosryhmät</i></p>	<p><i>Viestintästrategia. Laatu kriteerit. Hyvät käytänteet.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestintä noudattaa koko organisaation viestintästrategiaa ja se on osa koko organisaation viestintää. Järjestelmällä on laadulliset perusteet ja yritystä käytetään kansallisesti esimerkkinä esitellessä turvallisuusviestinnän hyviä käytänteitä.</i></p>

Pohdittavaa:

Rehtori on vastuussa oppilaitosturvallisuudesta sekä turvallisuusviestinnästä, joten miten tämä turvallisuusviestintä asia hoidetaan tässä yhden oppilaitoksen mallissa?

Onko turvallisuusviestintää harjoiteltu säännöllisesti (haastattelu, lehdistöriedote, tiedotustilaisuus)?

Millainen on oppilaitoksen viestintäsuunnitelma turvallisuuden osalta (organisaatio, säännöllisyys, tavoitteiden toteutumiset, tilannekatsaukset)?

Onko STP:llä olevat turvallisuus asiat mielestäsi hyvät ja saako sieltä helposti tietoa ->opastaako se sinua?

Onko oppilaitos huomionnut sosiaalinen media sekä www-sivut turvallisuusviestinnässä?

7.2. Turvallisuusviestintä erityistilanteissa

Onko kohdeorganisaatio varautunut erityistilanteiden turvallisuusviestintään?

Kysymyksellä arvioidaan: Kohdeorganisaation turvallisuusviestinnän riittävyttä ja tasoa erityistilanteissa.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Tarpeita</i> ei ole tunnistettu ja suunnitelmia ei ole laadittu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän</i> tarpeita erityistilanteissa ei ole tunnistettu.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tärkeimpiä</i> suunnitelmia sekä ohjeita ei ole.</p>	<p><i>Ohjeet</i> laadittu osittain. <i>Vastuut</i> jaettu osittain. <i>Tarpeet</i> tunnistettu osittain.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Tilanteita</i> varten ei ole laadittu toimintaohjeita, joissa määritetään viestintä- ja tiedotusvastuut ja muut viestinnässä huomioon otettavat asiat, esimerkiksi kohde-, turvallisuus- ja viestintäyksikön käytännön toimet.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p>Joitain tarpeita on tunnistettu. <i>Ohjeita</i> ja vastuuta on hahmoteltu. <i>Ne</i> eivät kuitenkaan ole kattavasti tiedossa tai saatavilla.</p>	<p><i>Toimintaohjeet.</i> <i>Vastuut.</i> <i>Suunnitelmallisuus.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuusviestinnän</i> tarpeet ja kohderyhmät erityistilanteissa on tunnistettu ja vastuut ovat selkeästi tiedossa. <i>Tilanteisiin</i> on varauduttu laatimalla toimintaohjeita, joissa määritetään viestintä- ja tiedotusvastuut ja muut viestinnässä huomioon otettavat asiat, esimerkiksi kohde-, turvallisuus- ja viestintäyksikön käytännön toimet.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p>Erityistilanteita varten on olemassa erillinen suunnitelma, esimerkiksi kriisiviestintäsunnitelma.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Turvallisuus selvitystä</i> edellyttävän toiminnanharjoittajan tulee tiedottaa turvallisuus-toimenpiteistä ja onnettomuustapauksista noudatettavaa käyttäytymistä koskevista toimintaohjeista sellaisille henkilöille ja yhteisöille joihin kyseisistä tuotantolaitoksista alkunsa saanut suuronnettomuus voi vaikuttaa.</p>	<p><i>Verkostot.</i> <i>Johdon</i> rooli. <i>Tavoitettavuus.</i> <i>Harjoitukset.</i></p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Kriisiviestinnässä</i> otetaan huomioon verkostot ja yhteistyö niiden kanssa. <i>Johdon</i> roolia kriisiviestinnässä korostetaan ja johto on tavoitettavissa jatkuvasti.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Kriisiviestintää</i> ja eri jäsenten toimintaa viestintätilanteessa harjoitellaan aktiivisesti. <i>Toimintaa</i> kehitetään harjoitusten perusteella.</p>	<p><i>Toimintaympäristön</i> muutokset. <i>Yhteiskunnan</i> tarpeet. Hyvät käytänteet.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Kriisiviestinnässä</i> otetaan huomioon toimintaympäristön sosioekonomiset muuttajat ja yhteiskunnan erityistarpeet. <i>Yritys</i> on edelläkävijä kriisiviestinnässä ja sitä benchmarkataan ja käytetään esimerkkinä kansallisesti puhuttaessa hyvistä käytänteistä.</p>

Pohdittavaa: Onko oppilaitoksessa laadittu toiminta-ohjeet esim. Joensuun ratapihalla sattuneen onnettomuuden johdosta?

Onko turvallisuusviestintää erityistilanteissa harjoiteltu säännöllisesti eri viranomaisten sekä toimijoiden kanssa?

Miten viestintä hoidetaan erityistilanteissa rehtorille jos/kun hän toimii esim. pelastuslaitoksen johtokeskuksessa muiden viranomaisten kanssa johtamassa ko. tilannetta eli kuka syöttää tilannekuvaa oppilaitoksesta rehtorille?

Miten viestintä hoidetaan erityistilanteissa henkilökunnalle, poliittisille päättäjille, opiskelijoille sekä heidän vanhemmilleen?

Onko oppilaitoksen kriisisuunnitelmassa riittävästi tietoa kriisiviestintään?

Onko turvallisuusviestintä vastuut erityistilanteissa eri viranomaisten sekä muiden toimijoiden kanssa selvillä eli kuka vastaa ja tiedottaa missäkin tilanteessa?

8. Tulokset ja vaikutukset

8.1. Seuranta ja mittaaminen

Onko kohdeorganisaatiolla käytössä turvallisuustoiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmiä?

Kysymyksellä arvioidaan: Seuranta- ja mittausjärjestelmien riittävyyttä kohdeorganisaation toiminnan laajuuteen ja monimuotoisuuteen nähden.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p>Turvallisuustoimintaa ei seurata.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Turvallisuustoimintojen</i> seuranta ja mittaamista ei ole vastuutettu. <i>Turvallisuustoimintoja</i> ei seurata eikä mitata.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuustoimintojen</i> seuranta ja mittaamista on pohdittu mutta se ei ole aiheuttanut toimintaa / siitä ei ole esittää dokumentaatiota.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Ei-toivottujen</i> tapahtumien mittareita ovat esimerkiksi: tapaturmien taajuus, tapaturmien vakavuus, tapaturmien syyt, vaaratilanteet, sairauspoissaolot, ammattitaudit, poissaolokustannukset,</p> <p>vastaanottokäynnit ja sopimuskuoppausten tapaturmat.</p>	<p>Puutteellinen (2)</p> <p><i>Seuranta</i> puutteellista tai vain teknisten järjestelmien kautta.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Teknisiä</i> järjestelmiä seurataan esim. huolto- ja kunnossapito-ohjelmien kautta. <i>Seuranta</i> ei tehdä turvallisuuslähtöisesti vaan kiinteistönhallinnan näkökulmasta.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuustoimintoja</i> seurataan ja mitataan laajemmin (tekniset järjestelmät, ei-toivotut tapahtumat) puutteellisesti / osittain. <i>Mittaaminen</i> ja seuranta on sirpaleista, eikä kokonaiskuvaa kyetä muodostamaan.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Teknisten</i> järjestelmien mittareita ovat esimerkiksi: kunnossapitotiedot, huoltotiedot, luotettavuustiedot, häiriötiedot, käytettävyyden, siisteys ja järjestys, sisäiset palotarkastukset, riskienarvioinnit.</p>	<p>Perustaso (3)</p> <p><i>Vastuut</i> määritelty. <i>Mitataan</i> ei toivottuja tapahtumia.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Vastuut</i> turvallisuustoimintojen tarkastamisessa ja arvioimisessa on määritelty. <i>Mittaaminen</i> kohdistuu vähintään ei-toivottujen tapahtumien seurantaan.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Mittaaminen</i> kohdistuu myös turvallisuuskulttuuriin. <i>Tarkastuksista</i> raportoidaan kohteen johdolle vähintään kerran vuodessa tai aina kun siihen katsotaan olevan muutoin aihetta.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Turvallisuuskulttuurin</i> mittareita ovat esimerkiksi: henkilösuojausten käyttö, työilmapiiri, henkilöstön asennekartoitus, lakien, asetusten ja ohjeiden noudattaminen, paloturvallisuus ja hätätilannevalmius, johdon kierrokset, auditoinnit, viranomaispalautte.</p>	<p>Sitoutunut (4)</p> <p>Mittaus monitasoisista. Osana laadunhallintajärjestelmää. Sidosryhmät huomioitu.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Mittaaminen</i> kohdistuu vähintään myös johtamisjärjestelmiin ja menettelytapoihin. <i>Mittamista</i> toteutetaan monitasoisesti organisaation sisällä sekä mittamisessa huomioidaan myös kumppanuudet ja sidosryhmät. <i>Tarkastuksista</i> raportoidaan kohteen johdolle useita kertoja vuodessa.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Turvallisuustoimintojen</i> seuranta on olennainen osa laadunhallintajärjestelmää ja organisaation turvallisuustoiminnan tason seurantaan käytetään myös ulkopuolisia auditoineja. <i>Organisaation</i> johto pyytää turvallisuusorganisaatiolta selvityksiä turvallisuustilanteesta ja järjestää johdon katselmuksia liittyen turvallisuuteen.</p> <p>Tarkennukset <i>Johtamisjärjestelmien</i> ja menettelytapojen mittareita ovat esimerkiksi: turvallisuustoimenpiteet, turvallisuuskustannukset, koulutus, turvallisuuskierrokset, auditoinnit, pienryhmätoiminta, aloitteet, työkyky ja kuntotestit, ergonomia</p>	<p>Edelläkävijä (5)</p> <p><i>Hyvät</i> käytänteet ja jatkuva kehittäminen.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Edistää</i> alakohtaisia seuranta ja mittausjärjestelmiä kansallisesti. <i>Osalistuu</i> ja kehittää seuranta ja mittausjärjestelmiä yhteistyössä kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa.</p>

Pohdittavaa:

Miten oppilaitoksessa turvallisuustoiminta dokumentoidaan ja mitkä ovat seurantamittarit (esim. läheltä piti tilanteet, poissa-olot, turvallisuuskoulutus määrät, tapaturmat)

Mitataan ja seurataan oppilaitoksen turvallisuuden laatua, turvallisuuskulttuurin sekä turvallisuusjohtamisen tasoa?

8.2. Analysointi ja parantaminen

Onko kohdeorganisaatiolla käytössä menetelmää, jolla se tehokkaasti hyödyntää seurannan ja mittaamisen tuloksia?

Kysymyksellä arvioidaan: Aiheuttavatko seurannassa ja mittaamisessa saadut tulokset toiminnan parantamista ja kehittämistä organisaatiossa.

Heikko (1)	Puutteellinen (2)	Perustaso (3)	Sitoutunut (4)	Edelläkävijä (5)
<p><i>Ei</i> analysointia eikä toimenpiteitä.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Seurannan</i> ja mittaamisen tuloksia ei ole tai ne eivät aiheuta toimenpiteitä. <i>Tulosten</i> analysointia ei ole vastuutettu.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Seurannan</i> ja mittaamisen tuloksien analysointi on vastuutettu paperilla mutta ei käytännön toimenpiteitä.</p>	<p><i>Analysointia</i> tapahtuu. <i>Ei</i> toimenpiteitä.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Seurannan</i> ja mittaamisen tuloksia analysoidaan puutteellisesti / osittain. <i>Analysointi</i> on pirstaleista eikä kokonaiskuvaa kyetä muodostamaan.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Seurannan</i> ja mittaamisen tuloksia analysoidaan ja se on vastuutettu organisaatiossa. Tuloksia ja analyseja ei hyödynnetä toiminnan parantamisessa (paperit jäävät mappiin).</p>	<p><i>Tuloksia</i> hyödynnetään suunnittelun ja ennakoivan toiminnan tukena.</p> <p>Kriteeri</p> <p>Seurannan ja mittaamisen tuloksia analysoidaan ja se on vastuutettu organisaatiossa. <i>Seurannan</i> ja mittaamisen tuloksia käytetään toiminnan parantamiseen dokumentoidusti.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Tietoa</i> käytetään resursien arvioimiseen, tehokkuuden arvioimiseen, parannustoimien valintaan ja oikeaan kohdentamiseen, kehityksen todentamiseen ja kustannustehokkuuden määrittämiseen.</p>	<p><i>Tuloksia</i> hyödynnetään myös päätöksenteon tukena ja kokonaisvaltaisten järjestelmien parantamisessa.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Seurannan</i> ja mittaamisen ensisijaisena tavoitteena on tuottaa tietoa kohteen johdolle päätösten tueksi. <i>Seurannan</i> ja mittaamisen kannattava ajatus on jatkuva parantaminen.</p> <p>1/2 kriteeri</p> <p><i>Seurannassa</i> ja mittaamisessa pyritään kokonaisvaltaiseen ennakkoivaan prosessiin, keskitytään siihen, miten tuloksia saavutetaan, etsitään onnettomuustapauksessa laajempia järjestelmävirheitä sekä palkitaan turvallisuuden edistämistä.</p> <p>Tarkennukset</p> <p><i>Kokonaisvaltaisilla</i> järjestelmillä tarkoitetaan esim. johtamisjärjestelmiä, palkitsemisjärjestelmiä ja laadunhallintajärjestelmiä.</p>	<p><i>Tuloksista</i> tuotetaan tutkimustietoa valtakunnallisella tasolla.</p> <p>Kriteeri</p> <p><i>Organisaatio</i> tuottaa seuranta- ja mittausjärjestelmästä saaduista tiedoista tutkimustietoa valtakunnalliseen käyttöön. <i>Tutkimuksia</i> käytetään turvallisuuden parantamisessa laajasti.</p>

Pohdittavaa:

Suoritetaanko oppilaitoksessa turvallisuuden osalta johdonkatsemuksia sekä sisäisiä turvallisuusauditointia?

Onko oppilaitoksessa käytössä esim. läheltä piti tapahtuman tai tapaturman jälkeen selkeä tulosten käsittelyprosessi toimenpiteisiin saakka eli kuka ottaa ko. tapahtumasta vastuun, organisointi, seuranta, raportointi sekä mitä opittiin ja miten ko. tapahtuma voitaisiin tulevaisuudessa välttää?

Liite 4 Riveria-oppilaitosjohdon arvio turvallisuudesta (1-5)

Riveria oppilaitosjohdon arvio turvallisuustasosta (1-5)

OSIO / Kohta	Arvioinnin kohde	Asiasisältö	Arvio
1. Johtaminen			
1.1 Suunnittelu ja ohjaus	Hallinnollisen turvallisuusjohtamisen taso	Riskiperusteisuus, tarpeiden ja vaatimusten tunnistaminen, johdon rooli	Perustaso (3)
1.2 Johdon tietoisuus	Johdon sitoutuminen turvallisuustyöhön	Raportointi järjestelmällistä, johto kiinnostunut ja selvillä turvallisuuden nykytilasta	Puutteellinen (2)
1.3 Seuranta ja valvonta	Turvallisuuden nykytilan ja johdon tahtotilan suhde	Omat sisäiset tarkastukset ja auditoinnit, viranomaistarkastukset	Perustaso (3)
1.4 Resurssit ja turvallisuusorganisaatio	Turvallisuustyön onnistumisen mahdollisuudet	Turvallisuusresurssien koordinointi, vastuut nimetty ja vaatimukset tunnistettu, suhde strategiaan tavoitteisiin	Perustaso (3)
1.5 Yhteistyö sidosryhmien kanssa	Toiminnan kehitys sidosryhmien ja verkostojen kautta	Vastuut osapuolten tiedossa, aktiivinen tiedonvaihto, riskien jakaminen	Sitoutunut (4)
2. Toiminnalliset riskit			
2.1 Tavoitteet ja ohjeistus	Riskienhallinnan tavoitteellisuus	Tavoitteet ja ohjeistus, riskienhallinnan politiikka, johdon rooli, toimintaperiaatteiden kuvaus	Puutteellinen (2)
2.2 Riskienhallintajärjestelmä ja kokonaisvaltaisuus	Riskienhallinnan järjestelmällisyys ja kokonaisvaltaisuus	Riskienhallintajärjestelmä, vastuut määriteltä, johdon rooli, ohjeet	Puutteellinen (2)
2.3 Riskien tunnistaminen	Riskientunnistamisen kattavuus ja menetelmät	Riskien kuvaus, sidosryhmät, kokonaisuuden hallinta, dokumentointi, ERM	Perustaso (3)
2.4 Toteutus ja vaikuttavuus	Turvallisuustyön tarkoituksenmukaisuus ja vaikuttavuus	Vastuiden ja henkilöiden määrittely, riskien luokittelu, toimintasuunnitelma	Perustaso (3)
3. Vaatimusten täytyminen			
3.1 Turvallisuuteen liittyvät lakisääteiset vaatimukset ja muut vaikuttavat ohjeet	Vaatimukset ja ohjeet tunnistettu toiminnan laajuuteen nähden	Tehtävänkuvat, ohjaavat asiakirjat, muut viranomaisvaatimukset	Perustaso (3)
4. Dokumentaatio			
4.1 Toimintamallit	Dokumentaation hallinta	Vastuuhenkilö nimetty, seuranta ja valvonta, rekisterit, tiedonhallintajärjestelmä	Perustaso (3)
4.2 Lakisääteiset asiakirjat ja suunnitelmat	4.2 Lakisääteiset asiakirjat ja suunnitelmat	Asiakirjojen ja suunnitelmien saataavuus, johdon rooli, prosessit	Perustaso (3)
5. Kiinteistö- ja turvallisuustekniikka			
5.1 Tekniset järjestelmät	Teknisten järjestelmien tarkoituksenmukaisuus, ylläpito,	Huoltojärjestelmä, turvallisuusjohdon	Perustaso

	hallintaa ja kehittämistä	tietoisuus, raportointi johdolle	(3)
5.2 Pelastustoiminnan edellytykset	Pelastustoiminnan edellytysten tarkoituksenmukaisuus, ylläpito, hallinta ja kehittämistä	Määräaikaistarkastukset, oikea toiminta, toimintälähtöisyys	Perustaso (3)
5.3 Varautuminen	Henkilöstön ja toiminnan suojaaminen kaikissa olosuhteissa	Väestönsuojan kunto, suojeluhenkilöstö koulutettu, kriittinen infra, poolitoiminta, varaukset	Perustaso (3)
5.4 Ulkoistetut toiminnot	Kiinteistö- ja turvallisuustekniikkaan liittyvien ulkoistettujen palveluiden toimintaa sekä jatkuvuudenhallintaa	Valvonta ja seuranta, vastuut sopimuksista, oman osaamisen varmistaminen	Sitoutunut (4)
6. Koulutus			
6.1 Koulutuksen suunnittelu ja organisointi	Turvallisuuskoulutuksen suunnittelu, laatu sekä järjestelmällisyys	Koulutustarpeet, riskilähtöisyys, tehtävälähtöisyys, järjestelmällisyys, harjoittelu	Perustaso (3)
6.2 Koulutuksen riittävyys	Turvallisuuskoulutuksen toteutuksen riittävyys	Koulutuksen määrä ja laatu	Puutteellinen (2)
6.3 Koulutusrekisteri ja suunnitelma	Turvallisuuskoulutuksen määrälliset ja laadulliset kriteerit	Koulutusrekisteri, riskilähtöisyys, tasovaatimukset, koulutussuunnitelma, harjoitukset	Puutteellinen (2)
7. Viestintä			
7.1 Turvallisuusviestinnän toteutus	Turvallisuusviestinnän toteutuksen riittävyys	Suunnitelmat, ohjeet, saatavuus, pelisäännöt, tasovaatimukset, tiedon luokittelu	Perustaso (3)
7.2 Turvallisuusviestintä erityistilanteissa	Turvallisuusviestinnän toteutus ja riittävyys erityistilanteiden varalle	Toimintaohjeet, vastuut, verkostot, tavoitettavuus, harjoitukset	Puutteellinen (2)
8. Tulokset ja vaikutukset			
8.1 Seuranta ja mittaaminen	Turvallisuustoiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmä	Vastuut määriteltä, ei toivottujen tapahtumien mittaus, monitasoisuus, laadunhallinta, sidosryhmien huomiointi, hyvät käytänteet	Perustaso (3)
8.2 Analysointi ja parantaminen	Toiminnan parantaminen ja kehittäminen	Tulosten hyödyntäminen, ennakoiva toiminta, päätöksenteon tukeminen, kokonaisvaltaisuus	Perustaso (3)